

LUUBI ALL

Eesti hepatiidihaigete päästeingel

Austraallane Greg Jefferys saadab iga nädal postiga mitukümmend ravimipakki üle maailma, sadakond sellist on jõudnud Eestisse. ▶ 4-7

TELLIJATELE

SISUSTAJA

Loominguline inimene Elina Kasesalu ennast piiridesse ei sea.

▶ Sisustaja

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Reede, 21. aprill 2017 nr 77 (5675) 3 eurot

Ärilaen kinnisvara tagatisel intressiga alates 10% aastas

ALG LAEN
www.alg.ee

+372 638 38 00

Tähelepanu! Iga laen on finantskohustus. Mõtle oma otsus hoolikalt läbi, tutvu lepingu tingimustega ja vajadusel pea nõu asjatundjaga.

ALG Liisingu AS, 10308153

 smeg
technology with style

Dolce Stil Novo

E-Lux Kodutehnika Oü
Mustamäe tee 24, Tallinn
info@elux.ee | www.elux.ee | +372 50 24 000

PUHKEPÄEV
Jazzkaar alustab

Eesti ja kogu Baltikumi suurima džässifestivali kontserdid jõuavad tänavu kokku 13 erinevasse linna ja maakohta Eestimaal. Lisaks džässile pakub festival põnevaid maailmamuusika kontserte, millele võib ennustada suurt publikumenu. ▶14

INTERVJUU
Coop Pank püüab turgu erilise strateegiaga

Maapiirkondades me kindlasti laenu raha lennukitelt külvama ei hakka, lubab mai lõpus müügikonverentsil esinev Coop Panga juht Margus Rink ja räägib, kuidas ühendada jaekaubandust pangandusega. ▶13

INVESTOR
Kanada meelitab kulla ja kanepiga

Need, kes leiavad, et USA aktsiad on ülehinnatud, võivad vaadata Kanada poole. Kulla hinna tõus on teinud atraktiivseks sealsed kaevandajad ja kanepi legaliseerimine laseb ka sellest ärist kasu lõigata. ▶22-24

PÄEVA TEGIJA ▼

Peenhäälestajast peaminister

Sellal kui keskerakondlased veel opositsioonipinki nühkisid, süüdistasid nad meelsasti Reformierakonda peenhäälestamises. Kui nad võimule said, tekkis ühiskonnas tugev kiirete muutuste ootus. Uusi makse oleme saanud, põhimõttelisi suuri tegusid aga siia maani uskilt ei paista. Peaminister **Jüri Ratase** ümmargusus kahjuks majandust ei kasvata ning ettevõtjatel silma särama ei pane.

▶ Loe lisaks lk 8-9, 21

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Reede, 21. aprill 2017
nr 77 (5675) 3 eurot

EUR/USD
1,0769 ▲

USD/EUR
0,9286 ▼

EUR/SEK
9,6259 ▲

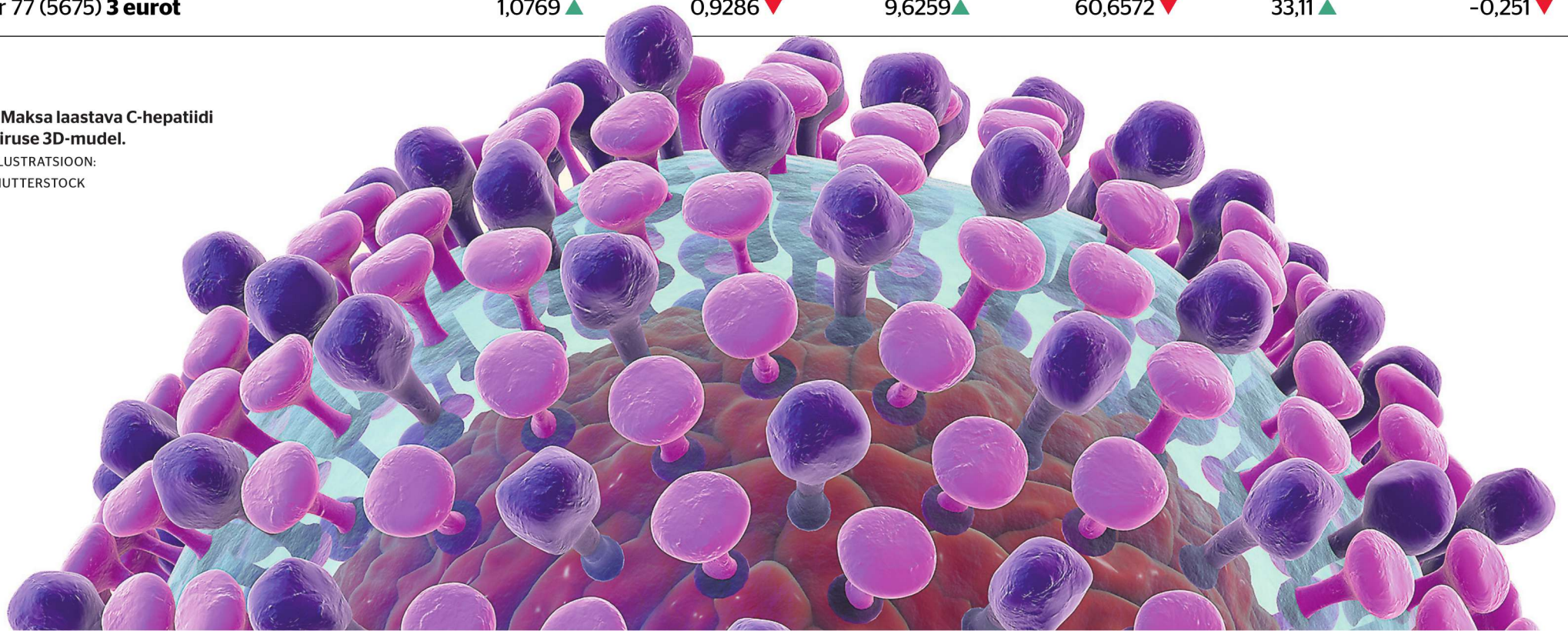
EUR/RUB
60,6572 ▼

NordPool
33,11 ▲

Euribor
-0,251 ▼

▶ Maksa laastava C-hepatiidi viiruse 3D-mudel.

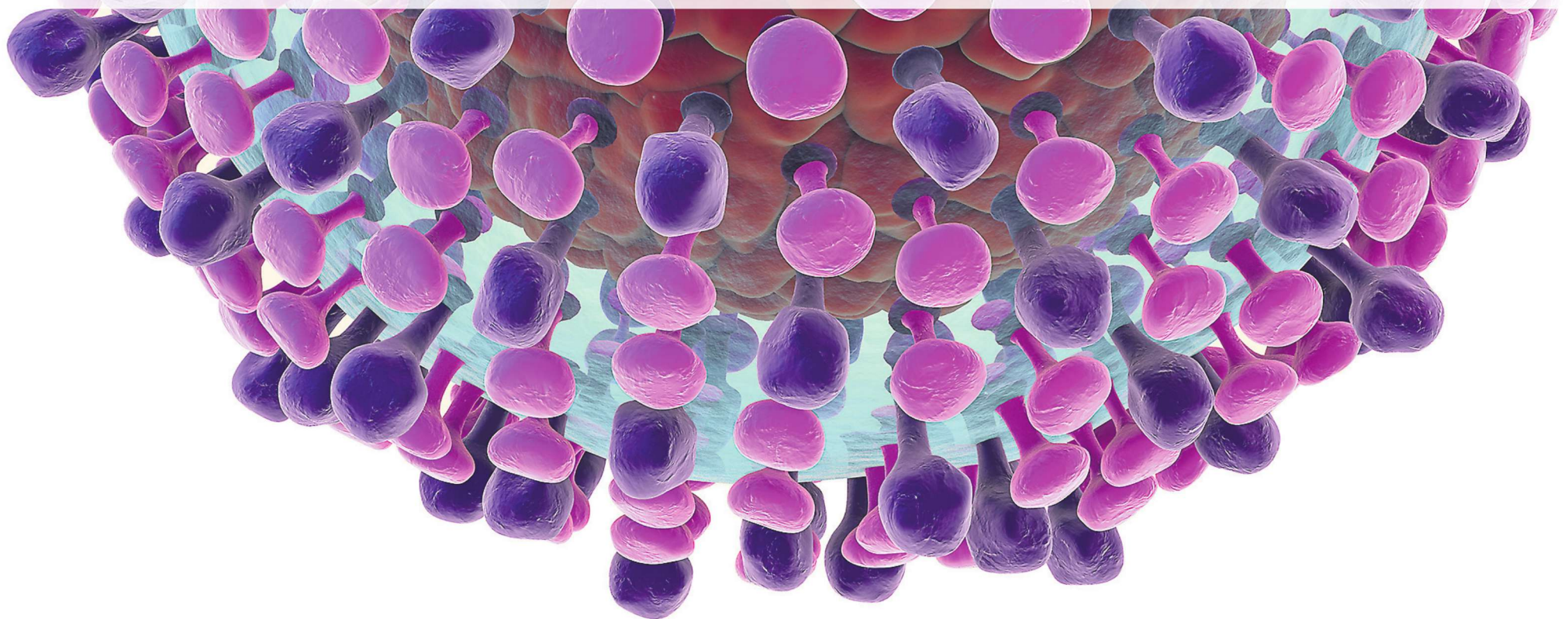
ILLUSTRATSIION:
SHUTTERSTOCK

LUUBI ALL

Päästev ravim Indiast

Hepatiidahaiged eestlased on leidnud nurgataguse võimaluse hankida tõhusaid koopiaravimeid Indiast, millega samaväärsete hankimine Eestist on pörgulik teekond. ▶4-7

LÜHIDALT

Soomest avastati Eestist vahendatud solkmootoriõli

Soome toll konfiskeeris 16 500 liitrit Eestist ja Poolast toodud solkmootoriõli, mida müüdi üle kogu Soome. Mootoriõli sisaldas mineraalõli ja väheses koguses ka sünteetilist õli. Seda segu on tarnitud Soome ja riigis müüdüd 2014. aasta lõpust alates, vahendas Yle. Selgus, et üks Soome kaubanduskett on solkoõli müünud üle 13 000 liitri ning seda on riiki tarninud Soome firma, kes ostis seda vahendajate kaudu Eestist. Kaubandusketi kauplustes oli seda mootoriõli müügis kokku 21 000 liitrit. Soome toll kahtlustab, et Eestist ja Poolast tõi seda Soome neli firmat ning riiki tarnitud kogus on üle 35 000 liitri.

Prisma Peremarketi juht lahkub

Kuna Prisma Peremarketi tegevdirektor Janne Lihavainen suundub emafirma SOK kontserni arendusdirektoriks, asub maikuust tema asemele Jussi Nummelin, kel on pikk kogemus Lidli ketist, kus ta juhtis viimastel aastatel Lidli Leedu organisatsiooni.

PÄRIMISVAIDLUS

Haihtunud testamendi müsteerium: ka notar välistab enda süü

Äripäev kirjutas möödunud nädalal kurioosest loost, kus riiki ähvardab enam kui 700 000 euro suurune nõue, sest Harju maakohtu menetluse ajal haihtus pärimistoimikust originaaltestament.

PIRET REILJAN
piret.reiljan@aripaev.ee

Äripäev

Kohus andis mõista, et testament pidi kaduma juba varem, notaribüroos, ent notar välistab selle variandi.

Mees, kelle väidetav omakäeline testament kaotsi läks, on 2009. aastal surnud Georgi Braše. Tema omakäelise testamendi esitas poeg Vladimir Braše. On küll põhjust kahtlustada, et poeg võltsis isa testamendi, sest lahkunu oli juba vormistanud ka notariaalse testamendi enda kasvatajad kasutütre kasuks, kuid vaidluse keskes on nüüdseks hoopis see, kuidas sai originaaltestament kõrgelt turvatud kohtust haihtuda.

Vaidlusalune pärimistoimik asus enne pärimisvaidluse tarbeks Harju maakohtusse saatmist Marika Rei ja Ragne Tehveri notaribüroos. Notar Ragne Tehver ütles Äripäevale, et tema on täiesti veendunud, et tema büroost läks testamendi originaal tähtitud postiga kohtusse. "Kohtu taotlusel saatsime pärimistoimiku 8. juunil 2010 tähtitult ja täies koosseisus koos koduse testamendi originaaliga Harju maakohtusse. Vahetult enne toimiku ümbrikusse panemist tegi minu büroo konsultant kogu toimikust koopia ning selles on kodune testament jäädvustatud," selgitas ta.

Oma süü on välistanud ka kohus. Nimelt kommenteeris Harju maakohtu kohtunik Piret Randmaa kohtu pressiesindaja vahendusel, et kohtumajast ei saanud testament kaduma minna, sest menetlusosalised polnud toimikuga tutvumas käinud ja toimikuid hoitakse sekretäri toas kapis. Toa ukse pidavat sekretär lahkudes lukustama.

Notar: tehke notariaalne testament

Tehver pani inimestele südamele, et võimalusel võiks teha alati notariaalse testamendi, mis tagab meelerahu ja kindlustunde kõigile osapooltele. "Selleks, et testamendi tegemine oleks igaühele majanduslikult jõukohane, on seda teiste notariaalsete tehingute arvel doteeritud ning olenemata sisu keerukusest maksab notari juures testamendi koostamine 39 eurot," sõnas notar.

Notariaalse testamendi puhul säilitatakse originaaleksemplar alati notaribüroos, seda ei lisata ka pärimistoimikusse, tõi Tehver välja täiendava eelise. Notariaalse tes-

4 LUUBI ALL KAANELUGU

Pärandust ilma jäänud nõuab riigilt sadu tuhandeid

Tallinna halduskohus menetleb juhtumit, kus pärandusest ilma jäänud mees nõuab riigilt kahjuks üle 700 000 eurot, sest tema isa väidetav omakäeline originaaltestament kadus pärimistoimikust.

Äripäev kirjutas 13. aprillil Tallinna halduskohtu menetluses olevast vaidlusest, kus isa pärandusest ilma jäänud mees nõuab riigilt 700 000 eurot.

Vahetult enne toimiku ümbrikusse panemist tegi minu büroo konsultant kogu toimikust koopia ning selles on kodune testament jäädvustatud.

notar Ragne Tehver

tamendiga on Tehveri sõnul välistatud ka vaidlused selle üle, kas pärandaja ikka kirjutas testamendi omakäeliselt või kas tunnistajad said kõigest aru. Samuti on notari juures tehtud testament vormistatud alati nii, et sisu on selge ja ühtviisi arusaadav, mida ei saa öelda kõigi kodus koostatud testamentide kohta.

Tõsi, Äripäeva kajastatud loos oli notariaalne testament küll olemas, kuid siis ilmus üks pereliige välja väidetavalt hiljem vormistatud omakäelise testamendiga, mille originaal seni teadmata isiku poolt pärimistoimikust lihtlabaselt välja rebiti.

Vaidlus, kus isa pärandusest ilma jää-

nud mees nõuab riigilt suurt rahasummat, on praegu Tallinna halduskohtu menetluses. Nagu öeldud, siis kurioosne on, et nüüd riigilt raha nõudev mees võis oma isa testamendi võltsida ja veelgi enam – ta võis ise olla ka testamendi kadumise taga, sest koopia põhjal on raskem võltsingut tuvastada.

Pärandaja kasutütre, pärimisvaidluse võitnud naisterahva jurist Marko Woronowicz kahtlustab testamendi kadumises koguni Harju maakohtu tõlki, kes on pärandusest ilma jäänud mehe hea tuttav. Mis tegelikult juhtus, on aga seni teadmata. Süüdlast ei tuvastanud isegi kriminaalmenetlus.

Riigilt nõuab Vladimir Braše raha riigivastutuse seaduse alusel ning kohus peab otsustama, kas selleks on alust. Kuigi õigusemõistmisega seotud eksimuste eest saab kohtunikku ja seeläbi riiki vastutusele võtta vaid siis, kui kohtunik on pannud toime kuriteo, siis selle juhtumi puhul peab kohus vaagima, kas kohtunik tekitas kahju hoopis õigusemõistmisega mitteseotud tegevusega.

Vladimir Braše on olnud kommentaarideks kättesaamatu nii telefoni kui ka e-posti teel.

UC RENT

ESINEMISLAVAD | TELLINGUD
TELGID | SOOJAKUD | PIIRDEAIAD
TRIBÜÜNID | ILMASTIKUKAITSED
LAOHALLID | MÖÖBEL ÜRITUSTELE

RENT, MÜÜK ja PAIGALDUS

tel +372 51 75 920 | www.ucrent.ee

Kaasaegsed lamekatused

- Lamekatuste ehitus
- Hüdroisolatsioonitööd
- Lamekatuste remont

OÜ Evari Ehitus
Riia 130, 51014 Tartu
Telefon: 738 0927
GSM: 506 0579
E-post: evari@evari.ee
www.evari.ee

EVARI KATUSETÖÖD

Lõuna-Eesti juhtiv lamekatuste ehitaja

amello
raamatupidamisbürood

Raamatupidamine üle Eesti.

Teostame raamatupidamist kliendile sobivas majandustarkvaras.

MURETU KVALITEETNE REAALAJAS PABERIVABA

Võta meiega ühendust
www.amelloraama.ee

info@amelloraama.ee
tel 6 191 341

1243

RUUMI

ERINEVATEKS SÜNDMUSTEKS

SEMINARIRUUM.EU

internetiturunduse meistriklässid

turundustreff.ee

Turundus Facebookis / Wordpress / Sisuturundus internetis / Google Adwords / Google Analytics

Erinevate kaubaaluste ja pakkekomponentide tootmine, HT töötlus

kaubaalused.com

Telefon 51 05 565
investor@investor.ee

Vaata kohe 2017
aiamööbli kataloogi:
masku.ee

EESTI SUURIM AIAMÖÖBLI VALIK JA PARIMAD HINNAD!

COUNTRY
3-KOHALINE DIIVAN
Klassikaliselt stiilne ja mugav diivan.
695 € (995 €)

DALLAS
KOMPLEKT
Lüksuslik aiakomplekt, väga kvaliteetne looduslik polürotang.
1995 € (2495 €)

TOURS
NURGADIIVAN
Suur polürotangist nurgadiivan. Superhind, piiratud kogus!
795 € (1295 €)

TOURS
KOMPLEKT
Diivan + 2 tooli + laud.
495 € (795 €)

SAKWA
KOTT-TOOL
Aeda ja terrassile sobiv ilmastikukindel kott-tool. Mõõtmed 125x70x65 cm.
149 € (249 €)

MODE
MOODULSARI
Pane moodulitest kokku sinu ruumi ja vajadustega sobiv aiakomplekt
Kiirusta, nüüd Mode moodulid **-25%**

Soodustused kehtivad Masku kauplustes 04.04–07.05.2017

Masku kauplused asuvad:

Masku Tallinn
Smuuli tee 43 / Peterburi tee 62A, Tallinn
E-R 10–20, L 10–18, P 10–16
Tel: 633 8929

Masku Tartu
Jõe Keskus, Sõbra 58, Tartu
E-R 10–20, L 10–18, P 10–16
Tel: 776 3067

MEDITSIIN

Eestlaste õlekõrs: ravimi

Rahapuudus tervishoius tähendab kehvemate ravimite eelistamist, kui paremad ravimid nüüd ja kohe pole elu ja surma küsimus.

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee

Äripäev

Üks selline näide on C-hepatiit, mille uued tuhandeid eurosid maksvad ravimid moodustasid haigekassa mullusest 30 miljoni eurosest eelarveaugust 17%, kuid mida antakse vaid neile, kel pöördumatu tervisekahjustus juba käes. Paljud Eesti patsiendid on leidnud alternatiivse lahenduse, telides Indiast postiga geneerilisi ehk odavaid koopiiravimeid, mille vahendamine seal on omaette äri. Eestlaste jaoks on kujunenud Indiast taskukohaste ravimite hankimisel üheks võtmetegelaseks austraallane Greg Jefferys (loe lk 6–7).

Esialgu püüab riik ravida hepatiit C viiruse põhjustatud maksahaigust odavamate immuunsüsteemi aktiveerivate ravimite interferoonidega, mille kõrvalmõjusid võrdleb Äripäevale oma loo rääkinud Hanna (nimed muudetud – toim) keemiaraviga ja paljud teised patsiendid pesuehatsa põrguga, kus oksendamise, unetus, jõuetus, meeleolukõikumised ja muud ebameeldivused käivad ringiratast. Teine patsient Kristiina ütles, et neid võttes pidanuks ta töölt ära tulema ega suutnuks väikseid lapsi kasvatada.

Parim ravi laseb end oodata

Kui odavamad ravimid ei tööta ja maksafibroos ehk maksakoe pöördumatu asendamine sidekoega areneb patsiendil juba välja, alles siis saab ta efektiivsemaid ja leebemaid, kuid kallimaid viirusevastaseid ravimeid, mida üks patsient vajab terveks saamiseks kümnete tuhandete eurode eest. Mullu sai haigekassa raha eest n-õ heade ehk viirusevastaste ravimitega terveks 598 patsienti 13,3 miljoni euroga. Neil kõigil oli aga juba vähemalt teise astme maksafibroos. Seda ei taha mõistagi keegi oodata.

Ravimiameti meditsiinöuniku doktor Alar Irsi sõnul praegune tervishoiu rahastamine mingit optimismi uute ravimite kättesaadavuse paranemiseks ei sisenda.

Lähtume Euroopa ravijuhisest

Eesti üks suurimaid hepatiidieksperte, Eesti Gastroenteroloogide Seltsi juhatuse esimees doktor Riina Salupere ütleb, et Eestis pakutakse samasugust hepatiidiravi nagu teistes Euroopa riikides, millest enamikus pole võimalik pakkuda soodustingimustel parimat viirusvastast ravi ilma maksa fibroosistmeta ehk maksakahjustuseta patsientidele. Nii näeb ette Euroopa C-hepatiidi ravijuhis, mis ütleb, et ilma selleta võib samaväärset ravi küll kaaluda, kuid juba mõõduka maksafibroosiga patsientidele tuleb seda kindlasti võimalikult kiiresti pakkuda.

"Fibroos kujuneb maksas aastakümnete jooksul, kui patsiendil seda veel pole, on hepatiidi edasine kulgu aeglane. Loomulikult tahaksime arstidena kõiki korraga ravida ja patsient tahaks kohe ja kiiresti terveks saada. Haigekassa on C-hepatiidi suhtes siiski väga otstarbekalt, mõistlikult ja kulutõhusalt käitunud," lausub Salupere.

▲ Kristiinal (nimi muudetud – toim) diagnoositi C-hepatiit 2012. aastal pärast teise lapse sündi. Eestis pakutavat ravi pidas ta põrgulikuks, mistõttu hankis odavate ravimite hoopis Indiast.

FOTO: ANDRAS KRALLA

Kahe naise lugu: mis sundis Indiast ravi otsima?

Äripäevale rääkisid oma loo kaks eestlannat, kellest kumbki polnud enda sõnul Eesti riigi jaoks piisavalt haige, et saada inimväärset ravi.

Kumbki ei taha avaldada ajalehes oma nime. Peamiselt stigema tõttu, et hepatiit on vaid narkomaanide haigus. "Selle haigusega tunned pidevalt mingisugust valehäbi ja kahtlustavaid pilke," rääkis Hanna (nimed muudetud), kel avastati C-hepatiit mullu suvel. Hanna ja Kristiina kinnitasid, et pole tarvitanud narkootikume, teinud tätoveeringuid ega muud riskialdist. Hanna arvab, et ju sai nakkuse 30 aasta eest operatsioonis, kuigi teine arst kahtlustas hiljutist nakatumist. Kristiinal pole aimugi, kuidas see juhtus.

Haigusega üksi

"Loomulikult oli see kõik väga raske, riik jättis haigusega üksi. Kogu pere tuli testida. Eesti ravisüsteem pakkus interferooni-ribaviiriniiga ravi, mida võib võrrelda keemiaraviga. Tervenemise tõenäosus on alla 40% ning pärast ravikuuri lõpetamist ei pruugi enam nii mõnigi organ normaalselt funktsioneerida. Keeldusin ja hakkasin ise alternatiivse otsima, ingliskeelset materjali läbi töötama. Muidu võid lihtsalt istuda ja oodata fibroosi, halvimal juhul tsirroosi (maksupuudulikkuse sümptomite tekkimine – toim)."

Nii rääkis 41aastane Hanna, miks ta otsustas minna India teed ehk tellida ravimivahendaja Greg Jefferyse abil Indiast ühte moodsaimat hepatiidiravimit Cimivir-L, mis on

geneerilisena identne ülikalli USA ravimite tootja Gileadi brändiravimi Harvoniga (toimeained sofosbuvir + ledipasvir). Nendest kolmest purgist piisab terve ravikuuri jaoks. Geneerilisele ravimile omaselt oli see odav – umbes 53 eurot purk, lisaks saatmiskulud ja vahendustasu. Kokku tuhat. "Absurdne," ütleb Hanna.

Harvonil on kogu Euroopa Liidus müügiluba olemas, kuid originaalravimi tootja pole tundnud huvi selle Eestis turustamise vastu, seega apteegist seda osta ei saa ja ammugi ei toeta ravimi ostmist haigekassa. Indias aga on andnud originaali tootja eraldi loa toota odavaid geneerikuid. Originaalravim jääks seal kättesaamatuks.

"Neid toimeaineid sisaldavad originaalravimid on Euroopa Liidus alles hiljuti müügiluba saanud ja seetõttu ei ole lähiajal oodata geneeriliste ravimite turuletulekut Euroopa Liidus. Ravimite tootjad ei arvesta Euroopa Liidu sees riikide elatustaset, mistõttu on need ravimid meil ülikallid," selgitas Alar Irsi ravimiametist.

Doktor Salupere aga kinnitas, et haigekassa 100% rahastatavad ravimid – mida saavad n-õ piisavalt haiged ehk vähemalt mõõduka fibroosistmega patsiendid – on täpselt sama efektiivsed ja sama väheste kõrval- ja koostoimetega kui USA ravimihiiu Gileadi kõikvõimsana kuulsust kogunud Harvoni ja Sovaldi (sofosbuvir).

Pärast ravi India tablettidega on olnud kahe testi tulemused Hanna jaoks positiivsed ja

Äripäeva loo tegemise ajal saab ta kolmanda testiga kinnituse, et on terve.

Kristiina maailma lõpp

Sarnaselt Hannaga talitas pisut alla 40aastane Kristiina, kellel diagnoositi C-hepatiit 2012. aastal pärast teise lapse sündi.

"Tulemusi kätte saades tundus, et maailm kukub kokku. Mul õnnestus oma arsti haigestumise tõttu sattuda võõra arsti juurde, kes suutis mu täielikult ära hirmutada – "lõpetate kohe imetamise ning tuleb ravima hakata!" Hakkasin uurima, lugema. Teine arst rahustas mind maha, et enne maksabiopsiat (koeproovi – toim) ei tehta põhjapanevaid otsuseid. See tehti 2014. aastal ja vähemalt sealt oli hea uudis – fibroositas oli madal," rääkis ta. Madal fibroositas ehk madala fibroositasemega patsientidele mõeldud odavamaid ravimeid, mille kirikuksate kõrvalmõjude ja kaheldava efektiivsusega oli Kristiina selleks ajaks hästi kursis.

"Juba 2014. aastal olid C-hepatiidi ravimid maailmas uued tuuled. Arstid Eestis aga "lohutasiid", et enne viit aastat siia küll midagi ei tule. Eestis saadavaid ravimeid ei saanud. Sai selgeks, et oma tööd ma ravi ajal küll teha ei saa. Nii elasin haigusega edasi, kasvatasin last ja läksin tööle tagasi. Peitsin pea liiva alla ja ignoreerisin haigust."

Kui Kristiina mullu aasta algul eelmiselt töökohalt ära tuli, otsustas ta, et nüüd on tal aega see "põrgu" vastu võtta. Kuna arstile aja saamisega läks palju aega, otsustas ta ise internetist ravivõimaluste kohta uurida. Ta jõudis India ja sealsete geneeriliste ravimiteeni. "Küsimus oli, kuidas saada need kätte usaldusväärsest allikast."

Otsingutel jõudis Kristiina ise hepatiidi seljatanud ja nüüd ravimivahendajana tegutseva Jefferysi ja dr James Freemanini.

Raha TransferWise'iga Indiasse

"Kompasin arsti juures maad muude ravivõimaluste kohta, kuid mingeid soovitusi ei saanud. Kuna mu järgmine arsti-aeg muudkui lükkus edasi, siis lihtsalt võtsin ette ja panin aja online-vastuvõtule dr Freemani juurde, kes vaatas analüüse ja kirjutas retsepti," meenutab ta. "Greg kinnitas, et on varemgi ravimeid Eestisse saatnud. Raha kandsin TransferWise'i teel ja mõne päevaga oligi pakk kohal."

Järgmine kord arsti juurde minnes oli Kristiina juba kaks nädalat India ravimeid võtnud ja maksanäitajad olid paranenud. "Eks ma oma tuulispäisuse eest sain manitseda, aga minu suureks õnneks arst mu ravi jälgimisest ei keeldunud. Olen lugenud, et paljud on jäetud ravimisega üksi," rääkis ta.

Praegu ootab ta pikisilmi oma viimast 24nädalase ravi järgset vereanalüüsi. Kui tulemus peaks olema negatiivne, lubab ta otsida uusi alternatiive. "Eestist pakutavat ravi ma ei taha teha," sõnas Kristiina.

pakk postiga Indiast

Arst: ma ei pea seda õigeks

Me ei saa patsientidel keelata neid ravimeid tellida, aga me ei saa seda ka mitte kuidagi soovitada, ütles gastroenteroloog dr Riina Salupere.

“Arstidel pole Eestis selles asjas mingit kokkulepet, kuid mina ei pea seda õigeks. Saan anda nõuandeid ainult nende ravimite kohta, mida tunnen ja mis on Eestis kättesaadavad,” ütles ta.

Ravimiameti meditsiinöökuniku dr Alar Irsi sõnul ei peaks Eesti arstidel olema probleemi kirjutada paberretsept, kui patsient tahab ravimit soetada väljaspool Eestit, aga kui patsient tahab ravimi soetada piirkonnast, kus ravimijärelevalve on vilets, võib arst murelikuks muutuda küll.

“Sel juhul on võimalik, et hangitav ravim ei ole kvaliteetne. Kõnealuste ravimite võltsinguid on eri riikides tõepoolest leitud. Arstil ei ole kohustust retsepti väljastada, kui ta kardab sellest patsiendile kahju sündivat,” lausus Irs.

TASUB TEADA

Kuidas ravitakse Eestis C-hepatiiti?

Eestis on ligi 20 000 C-hepatiidi haiget, kõige sagedamini nakatuvad 20–40aastased.

Kuna C-viirus avastati 1989. aastal, moodustavad Eestis suurima riskirühma need, kes on saanud vere- ja verekomponentide ülekandeid enne, kui alustati C-viiruse testimist.

Euroopa C-hepatiidi ravijuhis soovib vajadusel prioriteerida ravi 3. ja 4. maksafibroosi astmega patsientidele ning võimalusel ravida ka 2. astme patsiente. Eestis on ravimid kompenseeritavad alates 2. maksafibroosi astmest.

Alates 2016. aastast kompenseerib haigekassa 100% ravimite Viekirax (toimeained: ombitasviir + paritapreviir + ritonaviir) ja Exviera (toimeained: dasabuviir) kombinatsioonravi ja alates 1. aprillist 2017 lisandus neile Zepatier (toimeained: elbasviir + grasopreviir). Need on moodsad viirusvastased ravimid, mille abil on võimalik tervendada 12 nädalaga ja tervistumise tõenäosus on 97–100%. Varem kasutati C-hepatiidi vastu võitlemiseks vaid interferoone ehk immuunsüsteemi aktiveerivaid ravimeid, millel võivad olla väga tugevad kõrvalmõjud. Patsientidel, kellel pole veel vähemalt 2. maksafibroosi astet, tuleb endiselt leppida nendega.

Patsiendi 12nädalane ravi Zepatieriga maksab haigekassale üle 23 000 euro, Viekiraxi ja Exviera 12- või 24nädalane kombinatsioonravi ligi 15 700 eurot või 31 400 eurot.

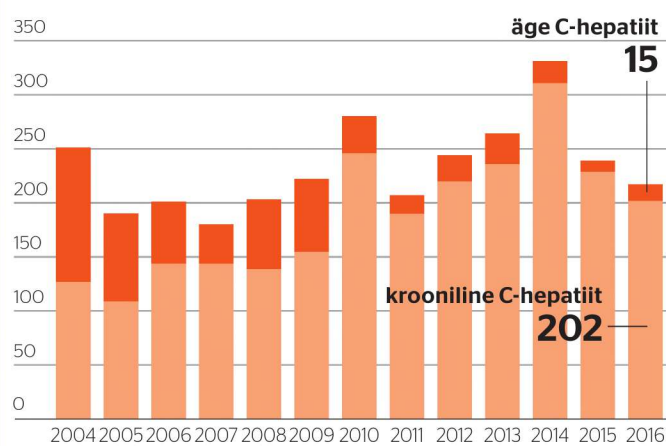
ALLIKAS: TERVISEAMET, RAVIMIAMET, RAVIMIINFO.EE

STATISTIKA

Registreeritud haigestumised C-hepatiiti püsivad samal tasemel

Krooniline C-hepatiit – esialgne haigestumine aastate eest.

Äge C-hepatiit – esmakordselt registreeritud värsked haigestumised.

Kuidas nakatuvad eestlased C-hepatiiti?

levikuteed pärinevad patsientide vestlustest arstidega, 2016. a andmed

	krooniline C-hepatiit	äge C-hepatiit
narkomaania	71	4
suguühe	11	1
vere või plasma ülekanne	4	-
perinataalne nakatumine (emalt lapsele)	1	2
tätoveerimine	3	-
meditsiinilised manipulatsioonid	2	-
töötamine verrega	-	1
riskitegur ebaselge	110	7

ALLIKAS: TERVISEAMET

Aquaphor on valmis tähelennuks Eestis

AQUAPHOR
water filters

Tänavu tähistab Aquaphor kümnet aastat Eestis, alustades kunagi valmistatud müügist ning jätkates kahe 280 töötajaga tootmise loomisega Narvas ja Sillamäel (Westaqua Invest). Aquaphor kasvab aga edasi.

1990ndate lõpus olid mobiiltelefonid, suured ja ebamugavad, teatavasti väga vähestel. Järgmise kümne aasta arena peamiselt riigi kapitalil põhinev Soome ettevõtte Nokia niivõrd, et oli 2000ndate keskel üks suurimaid mobiiltootjaid maailmas, mis Soome SKPst moodustas 15% ning mis tõstis täiesti uuele tasemele nõudmised inseneride, programmeerijate, keemikute ja teiste spetsialistide arvule ja professionaalsusele kõikides tänapäeva tehnoloogia valdkondades.

Ning isegi nüüd, kui Nokia on kaotanud peaaegu kõik endised positsioonid ja enam ei ole ta „toosama Nokia“, on tema tähendus tänapäeva Soome jaoks raske üle hinnata. Ettevõtte tegevus avaldas niivõrd tõsist mõju koolitussüsteemi arengule ning ettevõtete ja tootmiste tekkimisele, et nüüd on meie naaber üks maailmaliidreid (elanike arvu kohta) nii inseneride väljaõppes kui ka varem Nokia jaoks töötanud ettevõtete poolt teostatavate projektide arvu poolest.

Planeeritava kasvu poolest meenutab olmeveepuhastusseadmete maailmaturg 2017. aastal mobiilitorgu 20 aastat tagasi. Ettevõtte Aquaphor

tahab muutuda sama oluliseks, kui oli kunagi legendaarne Soome tootja. Muidugi oma kitsas nišis – veepuhastusseadmete ja nende nanomaterjalide loomise ning valmistamise valdkonnas.

Pudelid vs. filtrid

Praegusel ajal ületab veepuhastuse maailmaturg, sh munitsipaalsed veetorustikud ja industriaalne veepuhastus, 600 miljardit eurot aastas. Pudelivee turu maht on aga hinnanguliselt 150 miljardit eurot – tõsine summa, mida näitlikustavad pudeliveele eraldatud pinnad kauplustes. Kuid pudelivee turu on teatud surve all. Esiteks, sellise vee joomine ei ole just odav lõbu, aga utiliseerimist nõudva taara tõttu on ka ebamugav. Teiseks, pudeliveetootjatele avaldavad mõju keskkonnakaitsega seotud struktuurid. Nagu teada, on umbes pool plastjätmetest, mis moodustavad ookeanis

suuri prügisaari, aeglaselt lagunevad pudelid, mis tekitavad loomade surma, toksilisi jääke ja põhjustavad muid keskkonnakahjulikke tagajärgi.

Kõige selle juures kujutab pudelivee endast tavalist tehastes puhastatud n-ö munitsipaalvett. Olmevee puhastustehnoloogiad täiustuvad aga pidevalt, seadmed muutuvad aina kompaksemaks, efektiivsemaks ja kindlamaks. Ning aktiivselt kasvab just olmeveepuhastusseadmete turu.

Turg kasvab ka edaspidi

Üks eredamaid näiteid on Hiina, mida peetakse sellistele toodetele suurimaks turuks maailmas. Vastavalt e-poe TMall & TaoBao statistikale (kauplemisplatvorm, mida saab võrrelda Euroopa platvormiga Amazon) 2016. aastal, oli poe kaudu müüdüd umbes 20 protsenti kõikidest veepuhastusseadmetest Hiinas üldsummas 450 miljonit dollarit. Erinevate prog-

nooside kohaselt moodustab Hiina turg hinnanguliselt 40 protsenti olmeveepuhastusseadmete maailmaturust (sealjuures veepuhastusseadmeid kasutab 5–6 protsenti kõikidest Hiina perekondadest). Samuti on Hiina turg kõige kiiremini kasvav turu maailmas: samade prognooside järgi kasvab see 2020. aastaks kolmelt miljardilt dollarilt 20 miljardile dollarile – st 6–7 korda võrreldes 2016. aastaga. Vastavalt suureneb 4–5 korda ka maailmaturg. See tähendab, et lähima 6–10 aastaga saavutab olmeveepuhastuse turg vähemalt poole pudelivee müügist, asendades seda märkimisväärses osas.

Paar sõna Venemaa turust. Viimasel TNsi andmetel kasutab peaaegu 65 protsenti Venemaa peredest veepuhastusseadmeid. Peaaegu 28 protsenti neist eelistab Aquaphori seadmeid ja filtreid, 9,8 protsendiga kolmandal kohal on suurte kaubanduskettide omatooted, mida valmistab jällegi Aquaphor. Seega peaaegu pool Venemaa turust kuulub just ettevõttele Aquaphor.

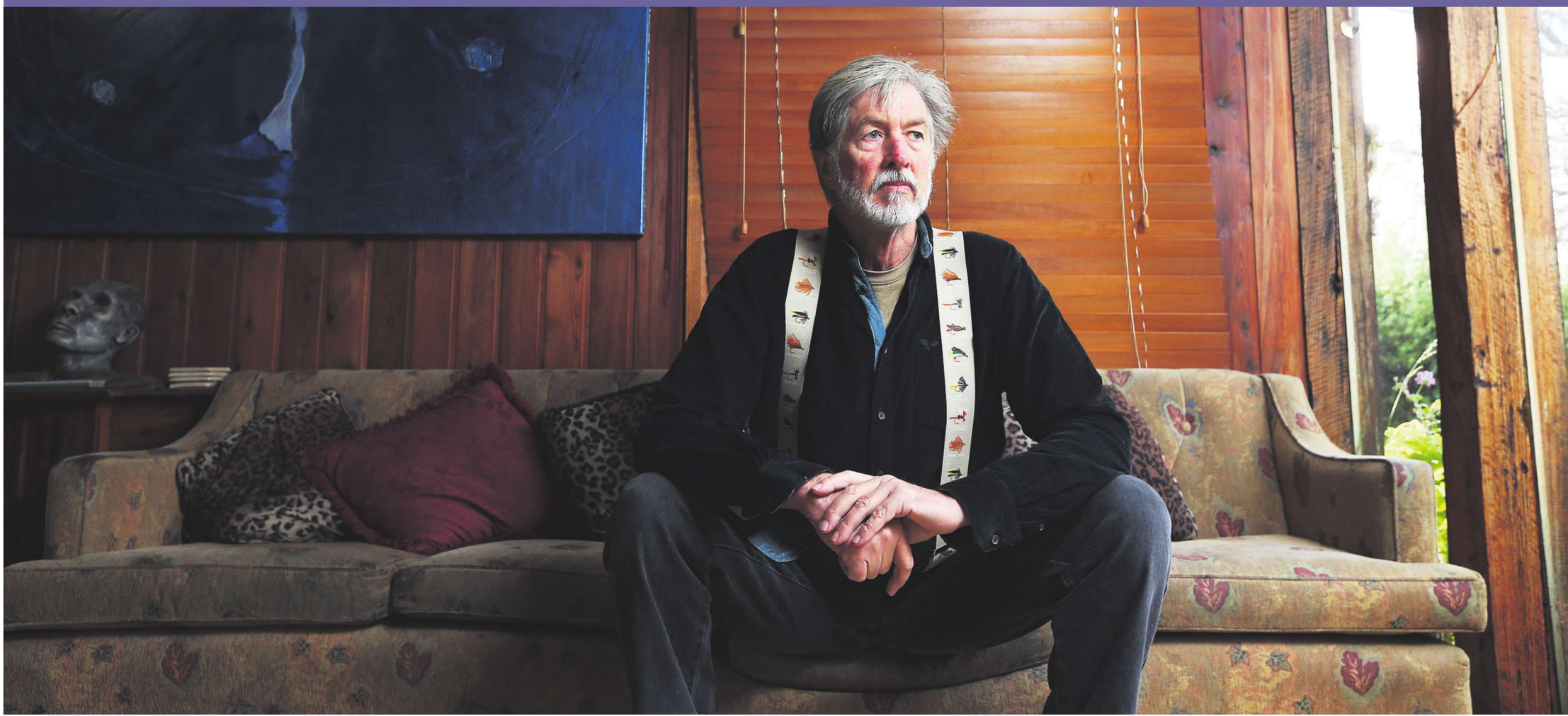
Kõik peamised tegijad maailmaturul valmistavad kiireks kasvuks. Aquaphoril on võimalus olla nende ridades: ettevõtte asub liidripositsioonidel tehnoloogiate, patentide ja uute toodete valdkonnas. Tootmise omahinna ja kvaliteedi vahekorra küsimuses suudab Kirde-Eesti, kus Aquaphoril on kaks tehas, pakkuda konkurentsi. Oma osa selles on ka suurepärasel transpordivõimalustel ja kõrval asuva Peterburi inseneride ressurssidel.

Seega loodab Aquaphori juhtkond, et olmeveepuhastuse valdkond võib teha läbi tähelennu ka Eestis, nagu kunagi Soomes tõusid esile mobiilikommunikatsioonid.

Investeeringis plaanid

Euroopas investeeritakse aktiivselt olmeveepuhastusseadmete valdkonda. Näiteks sel suvel avab kannufiltreid tootev DAFI Poolas (samuti üks oluline Aquaphori turg) uue tehase. Investeeringu summa on 7 miljonit eurot, sh 1,4 miljonit oli saadud ELI fondidest. Millised on Aquaphori investeeringis plaanid?

„Meie ettevõtte alustas järgmise põlvkonna veepuhastussüsteemide tootmist, mis on sertifitseeritud kui antibakteriaalsed,“ räägib Aquaphori juht Joseph Schmidt. „Need on väikesemad, kiiremad (likvideerivad iga sugused mikrobioloogilised riskid ja mineraliseerivad vee), on arvestatud võitlemiseks laia saasteainete spektriga. Käimas on läbirääkimised turunduspartneritega Kanadas ja Hongkongis, kus hakatakse tootma uue põlvkonna veepuhastusseadmeid. Ka Eesti tootmist ootab ees vähemalt laiendamine (meil on plaanis suurendada Narva tootmist 2500 ruutmeetri võrra). Kui rääkida suurematest plaanidest, siis käimas on läbirääkimised kõikide meie süsteemide tootmise ületoomise kohta kas Eestisse, Aasiasse või Põhja-Ameerikasse. Otsus sõltub sellest, mis tuleb kasulikum meie kümneaastaste plaanide seisukohast.“

▲ Tasmaanias elav Greg Jefferys hakkas pärast tervenemist saada sadu kirju inimestelt, kes palusid abi vajaliku ravimi Indiast saamiseks. FOTO: SUNDAY TASMANIAN

MEDITSIIIN

Eesti hepatiidi- haigete päästeingel

Austraallane Greg Jefferys on C-hepatiidist paranemise järel saatnud kahe aasta jooksul iga nädal postiga mitukümmend ravimipakki üle maailma, sadakond sellist on jõudnud ka Eestisse.

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee

Äripäev

Greg Jefferys on 63aastane ja elab maakera kuklapoolel Austraalia saarel Tasmaanias. C-hepatiit avastati tal kolm aastat tagasi. Ta ise arvab, et põhjus peitub nooruspölv, mil ta kasutas narkootikume. 19aastasena sai ta heroini üledoosi ja see jäi viimaseks korraks, kui ta narkootikume tarvitas. Hiljem elas ta korralikku pereelu ja kasvas lapsed suureks, kuni tuli tagasilöö – pikale veninud ja talumatult väsitavaks muutunud viirus osutus hoopis hepatiit C-viiruse põhjustatud maksahaiguseks.

“Hepatiidahaige võib elada aastaid nii, et see ei mõjuta kuidagi elukvaliteeti ega tervist, kuid 50–60ndates eluaastates võib see ühtäkki väga agressiivselt välja lüüa,” rääkis Jefferys intervjuus Äripäevale.

Hepatiidi avastamisest alates asus Jefferys kajastama oma elu detailselt blogis, kus ta avalikult C-hepatiidiga võitlusse asus. Tema oma haigust ei varjanud ning pikka aega hakkasid ka tuttavad ja tuttavate tuttavad talle märku andma, et põevad sama haigust. Kui luhtus lootus saada Austraalias peagi turule tulevate, kuid juba ime-ravimi kuulsusega hirmkallite rohtude katsepatsiendiks, otsustas ta otsida abi Indiast. Pärast seda, kui tema sõber C-hepatiidi järel maksavähki suri, lendas ta kohe Chennaisse.

“Mu ajakirjanikust sõber intervjueris arsti, kes rääkis Indiast tehtavatest uutest geneerilistest ravimite. Kohe, kui anti luba mulle vajaliku ravimi geneeriku tootmiseks, lendasin Indiasse. Aprillis 2015 ostsin piletid, nii et mul oli tagasilennuni täpselt nädal. Ma olin ilmselt esimene lääne inimene, kes seal ravimi järel käis, ja reisi kuuendal päeval oli see mul käes,” ütles Jefferys.

Ravimiäri alguspunkt: Chennai

Indias maandunud, ei osanud ta vajaliku ravimit esiti kusagilt otsida. Praadis end igal õhtul oma hotellitoas, lootes, ehk homme on see päev, kui ta elupäästva tabletipurgi kätte saab, maadeldes samal ajal aina kehveneva enesetunde, krampide ja tusaga. Seadused olid talle selged: Austraalia kodanik võis viia Indiast koju kolme kuu varu retseptiravimit.

Suurt abi sai ta rahvusvahelisest hepatiidihaigete Facebooki grupist ja tänu oma blogile – tema teekonnale elas kaasa suur seltskond kaasvõitlejaid üle maailma, kes saatsid talle kasulikke näpunäiteid ja julgustavaid kirju. Nende abil suutis ta end nä-

dalaga Indias õige arsti vastuvõtule murda, teha ära vajalikud analüüsid, saada retsept ja osta endale apteegist ravim.

“Austraalias oleks läinud mu ravi maksma 100 000 dollarit, mida poleks mul olnud kusagilt võtta. Indias maksin ma aga 1000 dollarit ja sain haigusest vabaks 12 nädalaga. See oli minu jaoks tõeline ime.”

Paljud Jefferysi blogi jälgijad ootasid hinge kinni hoides, kas ta saab terveks, et seejärel ise sama teekond ette võtta. Ta hakkas saama iga päev sadu kirju, inimesed palusid abi vajaliku ravimi Indiast saamiseks, sest suures osas läänemaailmast pole terveks saamiseks vajalikud ravimid taskukohase hinnaga kättesaadavad. “Minu eesmärk polnud kunagi sellest äri teha, kuid otsustasin edaspidi ise teisi abivajajaid aidata,” lausus ta.

Kogu Jefferysi töö käib interneti kaudu, tema blogi sisaldab üldetailset infot kõige kohta, mis puudutab C-hepatiiti. Ta rõhutab igal sammul, et pole arst ja vahendab vaid oma teadmisi-kogemusi.

Ravimid pakiga otse Eestisse

“Keegi Eestist võtab minuga ühendust, saadab mulle oma haigusloo või retsepti ja raha ravimite jaoks, mina kogun kõik vajaliku kokku, saadan Indiasse. Minu kontaktisikud seal saadavad ravimid Indiast otse Eestisse,” kirjeldab ta oma uut päevatööd.

Ta on kahe aasta jooksul aidanud tuhandeid hepatiidihaigete üle maailma, pea igas riigis, kui Aafrika kõrvale jätta. Nädalas saadab ta välja 20–30 ravimipakki, mis koosnevad peamiselt USA ravimitootja Gileadi ravimite Sovaldi, Harvoni ja Daklinza geneerikutest, mille toimeained on sofosbuvir, deklatsviir ning kombinatsioon sofosbuvirist ja ledipasviirist.

Geneerikute tootmiseks Indias on andnud loa USA originaalravimi tootja Gilead Sciences, et ravim oleks kättesaadav ka arengumaades. Indias toodetud Gileadi ravimite geneerikud on mõeldud müümiseks 91 kolmanda maailma riigis. Jefferysi sõnul tehakse nende ravimite geneerikuid ka mujal, näiteks maailma suurima C-hepatiidi põdejate arvuga Egiptuses ja Bangladeshis, kuid need on litsentsita geneerilised ravimid, mis ei ole identsed Gileadi omadega.

Jefferys teab, et tema abistamisviis on äärmuslik ja mõeldud vaid neile, kes ei saa tavapäraseid teid pidi abi, enne kui igasugune kannatus katkeb.

Tema teenus maksab umbes 20% ravimite hinnast ja saatmiskulust, patsiendile maksab kõik kokku ligikaudu tuhat eurot. Vahel ta alandab hinda, kui patsiendil pole võimalik nii palju maksta, või pakub abi koguni tasuta. Tema eesmärk on, et inime-

CONTRACTOR
STEEL CONSTRUCTIONS

OÜ Contractor pakub teraskonstruktsioonide värvimise teenust.

- Haaveldus terashaavlitega. Vajadusel katmine.
- Värvikamber 15 m x 4 m x 4m, max det. kaal 5 t.
- Kvaliteet vastab nii Soome kui ka Norra standarditele.

tel 50 93 980, www.contractor.ee, info@contractor.ee, Puidu 1, Kohila.

Jefferysi Eesti kliendid: Greg on tõeline hea tahte saadik!

Sadakonna Eesti patsiendi seas on Greg Jefferysi vahendus-teenust kasutanud ka eestlannad Hanna ja Kristiina (nimed muudetud – toim), kellel edukas ravi juba seljataga.

“Juhtlõngad viisid internetis otsides Gregini. Vahepeal tekkis juba tunne, et lendan ise ravimitele Indiasse järele. Mõnes riigis on selleks lausa turismipaketid. Leidsin paar kindlamat allikat, kellest üks oli Greg, kelle puhul on tegemist n-õ hea tahte saadikuga. Sain temalt info ja kindlustunde, et ta on ka eelnevalt ravimeid Eestisse saatnud ja probleeme pole tekkinud,” rääkis Hanna. Ravimiametilt ta ra-

vimite deklareerimiseks luba küsima ei pidanud, kuna pakk tuli eraisikult, nagu nõutud, ja kogus oli lubatu piires. Ravimid saabusid kolme nädalaga.

“Usaldasini Gregi. Kontrollisin, et oleksid kinnised purgid, kaasas normaalse väljanägemisega ravimikirjeldused, samuti vaatasin internetist, millised tabletid reaalselt välja näevad,” rääkis Hanna, kes nüüdseks on terve.

Jefferysi teenust kasutanud Kristiina ravi oli pikem, mistõttu vajas ta ka rohkem ravimit ja maksis paketi ees kokku ca 1500 eurot. “Lugesin ravimiseadust edaspidi ja tagurpidi,

sest kui ma poleks saanud ravimeid legaalselt postiga üle piiri, oleks ma lihtsalt lennanud ise Indiasse või Austraaliasse. Olgem ausad, ravimite tellimine veebist tundmatult inimeselt on väga rumal mõte. Ma arvan, et mu otsust mõjutas ka see, et meie pere jaoks ei olnud see rahaliselt keeruline ega ka mitte ülisuur väljaminek, mille kaotusel oleks pere finantsolukord tõsiselt halvenenud,” rääkis Kristiina, kelle mõlemad ravijärgsed testitulemused on olnud talle positiivsed.

Ta ütleb, et ei julge ühelegi inimesele, kes ei suhtle vabalt inglise keeles, soovitada ise in-

ternetist ravimeid otsima hakata. Pigem tasub siiski otsida hea arst ja analüüsida kogu situatsiooni.

“Muidugi oleks hea, kui inimesed teaks, mis maailmas toimub – juba teadmine, et on olemas ravimid, mis töötavad vähemate kaasnähtudega ning edukamalt, on oluline. Lugeda, lugeda, lugeda ning rääkida. Rääkida teiste haigetega, sest juba teadmine, et sa pole üks, on oluline. Rääkida teiste arstidega, et saada infot. Eestis pole minu teada C-hepatiidi foorumit, mis oleks ülioluline just neile, kes ei oska vabalt muus keeles suhelda,” lausub Kristiina.

KOMMENTAAR

Hoiatus võltsingute ja kehva kvaliteedi eest

KATRIN KOLLIST
ravimiameti inspektsooniosakonna juhataja kohusetähta

Patsientidele tahame panna südamele, et käänelisi teid mööda Indiast või mujalt ravimeid hankides ei saa olla mingisugust garantiid nende ravimite kvaliteedi kohta.

Võimalikud on võltsingud, ravimite vale säilitamine transpordil sihtkohta. Pole mingit kindlust, et mujalt kui seaduslikust apteegist hangitud ravim toimib ega sea elu ohtu. Näiteks nende samade toimeainete kohta on WHO (Maailma Terviseorganisatsioon) 2016. aasta veebruaris

edastanud teate sofosbuviir + ledipasviiri ja daktalasviiri kinnitatud võltsingute kohta Kagu-Aasias. Samuti on Šveitsi ravimiameti veebilehel info Israelist leitud võltsitud Harvoni tablettide kohta, mis pärinesid Indiast. Ravimiamet soovib ravimid hankida seaduslikust apteegist Eestist või mujalt.

Kui tahetakse osta ravimit väljastpoolt Euroopa Liitu, siis ei ole mingit garantiid, et Eesti retsept seal kehtib. Kui kõikidel Euroopa Liidu riikidel on retseptide tunnustamise kohustus, siis väljastpoolt Euroopa Liitu seda pole.

ÜKS KÜSIMUS

Miks ei müüda neid ravimeid Eestis?

KATRIN KOLLIST
ravimiameti inspektsooniosakonna juhataja kohusetähta

Nendel kahel ravimil on Euroopa Komisjoni müügiluba alates 2014. aastast. Eestis need veel soodusravimite nimekirjas ei ole.

Selleks, et saaks otsustada, kas sofosbuviir või selle kombinatsioonid peaksid saama haigekassa soodustuse, tuleks sofosbuviiri tootjal esitada sotsiaalministeeriumile taotlus ravimite soodusnimekirja kandmiseks. Selles taotluses peaks olema võrdlevalt

kirjas sofosbuviiri efektiivsus, võrreldes meil praegu kasutusel oleva raviskeemiga, ning arvutus, kui palju sofosbuviir maksab Eesti riigile, võrreldes selle võimaliku efektiivsuse erinevusega.

Praeguseks ei ole sofosbuviiri tootja mainitud taotlust esitanud.

Kuna neid toimeaineid sisaldavad originaalravimid on Euroopa Liidus alles hiljuti müügiloa saanud, ei ole lähiajal oodata ka geneeriliste ravimite turuletulekut Euroopa Liidus.

sed saaksid vastikust haigusest lahti. Lihtsalt nõuannete eest ta raha ei küsi. Osa läheb ise Indiasse puhkust veetma ja Jefferys aitab neil korraldada kohtumisi õigete inimestega, kelle abil ravimid kätte saada.

Ta teab peast iga riigi regulatsioone ravimite saatmise kohta. Kõige keerukam on saata ravimeid Balkanimaadesse. Vahel peab ta kirjutama pakile ravimite asemel näiteks tervisetooted, et saadeti kohale jõuaks. Rootsi pole võimalik ravimeid tuldse saata, Rootsi patsiendid peavad ise oma paki mõnest lähiriigist, näiteks Eestist, kohale toimetama, kuhu Jefferys need saata saab.

Praeguseks on tal enda sõnul patsientide kogukonnas hea maine, kuid alguses kardeti ikka, et ta korraldab internetipettust ja rahast jäädakse ilma või et saadetud pakis polegi päris ravimid. “Kaks nädalat pärast ravi lõppemist on vereproovi järgi näha juba märgatavad muutused ja inimene saab ravimite mõjus ise veenduda,” ütles ta.

Arstid tõrksad

Mitte kõik arstid aga ei taha kirjutada välja ingliskeelseid paberretsepte, millega patsient oma kulul ravimi kaugelt maalt ise tellib. Selleks on Jefferysil nimekiri iga riigi arstidest, kellelt patsientidel on õnnestunud vajalik retsept saada. Eesti nimekirjas on kümnekond arsti, kelle nime Jefferys ei taha ilma mõjuva põhjuseta avaldada. Patsient Eestis skaneerib oma ingliskeelse paberretsepti sisse ja Jefferys Austraalias laseb ravimi retsepti alusel Indias välja osta ning postiga Eestisse saata. Kohale jõuab see umbes kümne päevaga.

“See on ravimifirmade kampaania tulemus, nad püüavad luua muljet, et India geneerilised ravimid pole turvalised, aga see on täielik nonsens. Nad tekitavad arstides hirmu, mistõttu arstid ei julge geneerikuid välja kirjutada, kuigi neid müüakse tegelikult ju igas apteegis,” rääkis ta.

Kui Jefferys terveks sai, tegi tema ajakirjanikust sõber temast loo. Selleks küsis ta Jefferysi tegevuse kohta kommentaari ka Gileadi peakontorist USAs, kust tõdeti, et kui nad hakkaksid Jefferyst kuidagi takistama, oleks mainekahju neile suurem kui Jefferysi äratõmmatavad potentsiaalsed kliendid.

– Luguide valmimisele aitas kaasa vabakutseline Itaalia ajakirjanik Antonio Papaleo.

Minu eesmärk polnud kunagi sellest äri teha, kuid otsustasin edaspidi ise teisi abivajajaid aidata.

Greg Jefferys

XI Toiduainetööstuse aastakonverents

Milline on Eesti toidu väärtus?

Riigile, ettevõtjatele, tarbijatele

26.04.2017 Radisson Blu Hotel Olümpia

Korraldaja:

Peasponsorid:

Suursponsorid:

Sponsorid:

Toetajad:

Täpsem info ja registreerimine www.toiduliit.ee või telefonil +372 6484 621

9.00 – 10.00 Registreerimine, hommikukohv
10.00 – 10.05 Sissejuhatus
Toiduliidu juhataja **Sirje Potisepp**
10.05 – 10.15 Pöördumine
Toiduliidu volikogu esimees **Veljo Ipits**

I sessioon: TOIDUAINETÖÖSTUS JA MAJANDUSKESKKOND

Moderator **Sirje Potisepp***

10.15 – 11.05 **Majandusarengud maailmas lähiaastatel**
Urmas Varblane Tartu Ülikooli majandusteaduskonna rahvusvahelise ettevõtluse professor, akadeemik

11.05 – 11.30 **Eesti toit välisriikides - praktikuna ekspordist**
Annika Kõiv Farmi Piimatööstus AS ekspordijuht ning **Ruta Kallaspoolik** turundusjuht

11.30 – 11.55 **Mida vajab Eesti toit - toidupoliitika tulevikusuunad**
Tarmo Tamm maaeluminister

11.55 – 12.00 I sessiooni kokkuvõte – moderator

12.00 – 13.00 Lõuna, fuajees toodete degusteerimised

13.00 – 13.50 **“Eesti Parim Toiduaine 2017” väljakuulutamise, võitjate autasustamine; Toiduliidu parimate eksportivate ettevõtete tunnustamine**

Tseremoonial osalevad **president Kersti Kaljulaid** ja maaeluminister **Tarmo Tamm**

II sessioon: TOIDUAINETÖÖSTUS JA MÕJUTEGURID

Moderator: **Asso Lankots**

14.00 - 14.30 **Uuring jaekettide ja tarnijate suhetest**
Aivar Voog Kantar Emori uuringujuht

14.30 – 15.00 **Kauplemise head tavad**
Marko Udras Eesti Kaubandus – Tööstuskoja poliitikakujundamise ja õigusosakonna juhataja

15.00 – 15.30 Tervislik paus, toodete degusteerimine

15.30 – 16.00 **Suhkrutalgu - toodete reformuleerimine suhkru näitel**

Krista Kalbin Valio Eesti AS turundus- ja tootearendusdirektor ja **Marek Viilol** Põltsamaa Felix AS turundusdirektor

16.00 – 16.50 **Diskussioonivoor: Mida teha ülekaaluga?**

Moderator: **Krista Kalbin** - AS Valio Eesti

Osalejad: **Kristin Salupuu** – toitumisharjutaja, **Diana Ingerainen** – Eesti Perearstide Seltsi juht, **Jüri Tamm** – EOK asepresident, **Marek Viilol** – AS Põltsamaa Felix

16.50 – 17.00 Lõppsõna ja kokkuvõte – moderator

17.15 Pidulik vastuvõtt banketisaalis

* korraldaja jätab endale õiguse teha vajadusel programmi muudatusi

VALITSUS

Riigifirmade börsirännak algab lähinädalatel

Kuu jooksul peaks valitsuse lauale jõudma kolme riigifirma börsile viimise kava.

URMO ANDRESSOO,
ELIISA MATSALU
aripaev@aripaev.ee

Äripäev

Eesti Raudtee kaubaveoga tegelevast tütarfirmast EVR Cargost paneb riik müüki 49%. Tallinna Sadamast aktsiastest müüb riik Tallinna börsile 30%. Täies ulatuses pannakse müüki Eesti Teed AS.

“Loodan, et tempo saab olema kiire,” tõdes rahandusminister Sven Sester, viidates, et talle kui parempoolsele poliitikule mullu novembris koalitsioonilepingus paika pandud plaan riigifirmasid erastada väga meeldib. Sester eeldab, et sadama aktsiaid saab ostma hakata tuleval kevadel.

Tallinna Sadama juht Valdo Kalm sõnas, et on algusest peale Tallinna Sadama erastamist positiivseks pidanud. “Meil ettevalmistused juba käivad,” ütles ta ja lisas, et praegu paistab kõik lepase reega minevat. Niipea kui valitsus kinnitab lõpliku otsuse, saab Kalmu sõnul Tallinna Sadam erastamiseks vajalike hangetega edasi minna.

Ettevõtja Enn Veskimägi arvab, et riigiettevõtete börsile viimisega on juba hiljaks jäädud. “Vaadates Tallinna Sadama ja EVR Cargo majandusnäitajaid, on ju hiilgeaeg möödas,” ütles ta. “Võib-olla tuleb kunagi uus hiilgeaeg, aga noh...”

Veskimägi sõnul näitlikustab Tallinna Sadama kehvat aega see, et 6–7 aastat tagasi oldi Balti riikide neljast sadamast esikohal, nüüd aga viimasel kohal ning kaubamahu poolest oleme Lätile ja Leedule kõvasti alla jäänud. “Eelmine juhtkond midagi selleks ka ette ei võtnud, et rääkida Venemaaga transpordi või transiidi küsimustes

» Vaadates Tallinna Sadama ja EVR Cargo majandusnäitajaid, on ju hiilgeaeg möödas.

ettevõtja Enn Veskimägi

läbi,” nentis Veskimägi. Nimelt liigub tema sõnul suurem osa kaubavoost ikka idast lääne poole. “Kui ida kaubavoog kokku kuivab, siis ma pole Tallinna Sadama börsile viimise efektiivsuses eriti kindel. Kuid lootus sureb alati viimasena,” sõnas ta.

Enefiti Kolgata tee

Veel soovib riik börsile viia Eesti Energia taastuenergia tütarettevõtte Enefit. Plaan järgi 49% ulatuses. Olukorra muudab keeruliseks Tootsi tuulepargi maa-ala pärast toimuv kohtuvaidlus. Kohus on tuulepargi maa Eesti Energiale andmise peatanud. “Protsess, kus vaidlus võib kesta aasta-poolteist, isegi, kui me teame, et meil on õigus, ei aitaks IPOle kaasa,” möönis Sester.

Sestap tuleks Sesteri sõnul valitsusel peatselt langetada otsus, mil moel Enefitiga edasi liikuda – kas viia ettevõtte börsile ilma Tootsi tuuleparki kaasamata või koos sellega. “Praegu oleks mõistlik valitsusel otsus tühistada ja panna (Tootsi tuulepark – toim) avalikule konkursile. Kui Eesti Energia selle võidab, siis IPO oleks hoopis teisel tasemel,” möönis rahandusminister.

Eesti Energia kontserni tervikuna börsile ei viida, kinnitas peaminister Jüri Ratas. “Sellepärast, et sellist poliitilist kokkulepet selles koalitsioonis ei ole ega ei tule.”

Sester tõdes, et novembris olid tal riigifirmade börsile viimiseks suuremad ambitsioonid. “Oleksin tahtnud rohkem ettevõtteid börsil näha,” möönis ta. “Olen varem mõelnud sellele, et võiks Levira realiseerida. Ma ei näe mingit vajadust, miks Levira peaks olema riigi omandis,” ütles Sester.

Praegu kuulub riigile teletornis paiknevat ettevõtet 51%. 49% on Prantsuse kontserni TDF Groupi käes.

▲ Rahandusminister Sven Sester oleks tahtnud isegi rohkem riigiettevõtteid börsile panna. FOTO: ANDRAS KRALLA

TASUB TEADA

Järgmise nelja aasta riigieelarve uued põhimõtted

Krediidiastutustele kehtestatakse järgmine aasta 14protsendiline dividendide avansiline tulumaks, mida hakatakse maksma eelmises kvartalis teenitud kasumilt. Maksustatakse vaid äriühinguid, kellel on kasum.

Järgmisel neljal aastal saab tervishoid lisaraha 215 miljonit eurot.

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniprogrammide eraldatakse täiendavalt 6,5 miljonit eurot aastas. Eesmärgiks on majanduskasvu edendamine.

Jätkatakse suurinvestori toetuse meetmeid, milleks on ette nähtud 3 miljonit eurot. Arvestatud on ka toetustega põllumajandustootjatele uute eksporditurgude avamisega seotud tegevusteks.

E-residentsuse programmi rahastust suurendatakse nelja aasta peale kokku 1,36 miljoni euro võrra, et oleks võimalik vastu võtta praegusest rohkem taotlusi ja kiirendada nende menetlust.

Suhkrujookidele kehtestatud määrad: – 0,10 eurot liitri kohta joogile, mis sisaldab suhkrut kontsentratsiooniga 5 g (k.a) kuni 8 g / 100 ml kohta; – 0,30 eurot liitri kohta joogile, mis sisaldab suhkrut kontsentratsiooniga üle 8 g / 100 ml; – 0,10 eurot liitri kohta joogile, mis sisaldab magusainet. Magusainet ja suhkrut kontsentratsiooniga üle 8 g / 100 ml sisaldav jook maksustatakse maksumääraga 0,30 eurot liitri kohta.

INVESTOR

OEG juhid vastasid põletavatele küsimustele

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee

Eilsel Olympic Entertainment Groupi aktsionäride üldkoosolekul kinnitati dividend ja kontserni juhid pidid vastama nii mõneleki põletavale küsimusele.

Üldkoosolekul kinnitati dividendiks 10 senti aktsia kohta, mullu oli summa 15 senti. Investor Mathias nentis, et ta oleks küll veidi suuremat dividendi oodanud, aga sellepärast aktsiaid müüma ka ei tõtta.

Selle asemel ostis ta hoopis äsja aktsiaid juurde, kui see

10

senti aktsia kohta kinnitati dividendiks Olympic Entertainment Groupi aktsionäride üldkoosolekul.

kukkus uudiste peale, et hasartmängumaksud ja seadusemuudatused võivad OEG äri ohustada.

“Need on mu ainsad Eesti aktsiad ja tundub, et õigel ajal ostsin,” ütles Mathias.

Ka nõukogu juhile Armin Karule esitati küsimus dividendid suuruse kohta.

Karu seletas, et ettevõtte peab olema finantspuhver, et elada üle raskemaid aegu. “Eelmine aasta oli erand. Meil on 10sendine traditsioon ja ma arvan, et see on väga hea traditsioon ja kui me seda järgmised

100 aastat jätkame, siis võite rõõmsad olla,” ütles Karu arvukalt kogunenud aktsionäridele.

Jääger: välismaal pole olukord sugugi nii must

Tegevjuht Madis Jääger selgitas, et välismaiste äridega pole olukord sugugi nii must. Lätis võis täheldada müügitulu 18protsendist kasvu ja isegi kui seal hasartmängumaks tuleks, oleks see miljon-poolteist eurot, mis ligi 25miljonilise müügitulu puhul suurt mõju ei omaks.

Armin Karu tunnistas, et tagasilöökk Poolas oli suur mure.

“Me pole püssi põõsasse visanud, aga seoses uue valitsusega, kes on väga välisinvestoritevaenulik, on keeruline. Vana valitsusega oleks litsentsitaotlus õnnestunud,” ütles Karu.

Madis Jääger lisas, et litsentsi taotlemine käib ja ebaõnnestumiste kõrval ei tohi ära unustada Malta-sarnaseid edulugusid.

Aktsionäride üldkoosolekul otsustati ka Poola aktsiad tagasi osta. “Poola börsil on meil alla 100 000 aktsia ligi 160 000 euro väärtuses ning tagasiosu hind jääb alla 2 euro aktsia kohta, olenevalt zloti kõikumisest,” ütles Jääger. Tema sõnul ei tasu aktsiate Poola börsil hoidmine ära, sest likviidsus on väike ja kulud suured.

Veel uurisid investorid, kas OEG-le on tehtud ülevõtmispakkumisi. “Investoreid käib meil iga nädal ja pakkumisi tehakse kogu aeg. Aga kogu firma ostuks pakkumisi tehtud pole. Küll aga osaüksuste või osaluse kohta tehakse pakkumisi iga päev,” ütles Karu. Ta andis mõista, et OEG eesmärk on ise ettevõtte edasi arendada ja plaanis on ülevõtmised nii juba vanadel kui ka uutel turgudel.

KOLIMISTEENUSED
Tel 613 9737, 503 6450 | ava@ava.ee | www.ava.ee

Riik andis maksusõjas järele

Järgmise nelja aasta eelarvestrateegia järgi haarab riik käe vähema järele, kui algselt sai eesmärgiks seatud.

Varem välja käidust tõmbas valitsus kriipsu peale pangamaksule ja sõiduautode esmargistreeerimise või esimese omanikuvahetuse lõivu kehtestamise mõttele. Pangaliidu ettepanekul võttis valitsus kavva aga krediidiasutustele 14protsendilise dividendide avansilise tulumaksu sätestamise. Seevastu suhkrumaksust pääsu ei ole.

Lisaraha, koguni 215 miljonit eurot, saab järgmisel neljal aastal juurde tervishoid. Senisest suurema rahasüsti saavad ka põllumajandustootjad ekspordiks ja mitu teist valdkonda majanduse edendamiseks. Näiteks eraldatakse kolme aasta jooksul taristuinvesteeringuteks 135 miljonit eurot ehk 45 miljonit eurot aastas.

Valitsuse maksumuudatusete otsused tähendavad, et järgmisel kahel aastal läheb eelarve vastavalt 0,5 ja 0,3 protsendi defitsiiti, kuid see toimub varasemate aastate ülejäägi arvel. Plaani järgi jõuab valitsusektori eelarve struktuursesse tasakaalu 2021. aastaks.

Suhkrumaks lahjemaks

Rahandusminister Sven Sester tõdes, et suhkrumaksu kehtestamisel peeti karastusjooke tootvate firmade esindajatega maha pikad läbirääkimised. Ta nentis, et ühelegi huvigrupi ei ole nende määratav maks meeldiv. "Mulle jäi hästi meelde, kuidas üks toiduainetööstuse juht ütles, et pangamaks on väga hea asi, ära suhkruga tegele. Siis üks pangahärra ütles, et ära pangamaksuga tegele, kuid suhkruteema on väga õige," meenutas rahandusminister arutelusid.

Lõplikult paragrahvides se kirjutatavad maksumäärad pakkus Sesteri sõnusti nõupidamistel välja erasektor. "Nendin ka, et valitsuse algne nägemus

oli kõrgemal tasemel," viitas Sester maksu suurusele. Karastusjoogitööstusele järele anda otsustas valitsus Sesteri kinnitustel just nii kohaliku kui teiste riikide turuolukorra pärast. "Tugev kolmandik on allapoole tulnud," möönis Sester, viidates mullu novembris koalitsioonilepingus paika pandud numbritele. Nimelt soovis tollal sündinud valitsus iga aasta maksuga korjata riigikassasse 24 miljonit eurot. Praeguse prognoosi järgi laekub 15–16 miljonit, sõnas rahandusminister.

Laenu patuks ei pea

Küsimusele, kas valitsuse üheks prioriteediks nimetatud investeeringute suurendamise valguks on arutatud ka laenuvõtmise üle, vastas rahandusminister Sven Sester, et konkreetseid plaane tehtud ei ole. "Võlakiri ei ole saatanast. Ta on üks finantsinstrumentidest," sõnas Sester, toonitades aga, et laen ja võlakirjad ei ole eesmärk omaette, vaid vahendid eesmärgi saavutamiseks. "Olgu eesmärgiks kas siis Tallinna-Tartu maantee väljajehitamine või muu investeering," illustreeris ta. Iga investeeringu jaoks vajaliku rahastuse läte otsitakse Sesteri sõnusti üles siis, kui selleks konkreetne vajadus tekib.

Kõige varem saabub Sesteri sõnusti selline hetk 2018. aastal. "Praegu on valitsus teinud olulise poliitilise otsuse hoida eelarvet struktuurses tasakaalus," toonitas ta. Sesteri sõnusti tähendab see seda, et igal aastal investeerib riik varasemalt kogunenud reservidest majanduse elavdamiseks üle 100 miljoni euro aastas. Valitsuse otsused tähendavad aga aastail 2018–2019 pooleprotsendist ja 2020 0,3protsendist eelarve defitsiiti. "Meie SKP löhe on negatiivne. Peame stimuleerima n-ö õige taseme saavutamist," selgitas Sester, miks valitsus riigi majanduse vereringesse suuri summasid süstib.

SEADUS

Luurajad said loa luua varifirmasid

Riigikogu võttis vastu julgeolekuasutuste seaduse muudatuse, mis muu hulgas võimaldab julgeolekuasutustel ise asutada variettevõtteid.

Seadus korrastab julgeolekuasutuste ülesannete täitmiseks vajalike variandmete ja konspiratsioonivõtete regulatsiooni, et tõhustada julgeolekuasutuste tööd. Näiteks ei ole praktikas rakendatav konspiratsioonivõte, kus julgeolekuasutus peab oma ülesannete täitmiseks kasutama variettevõtet. Kehtiva kor-

ra järgi peab äriühingu asutamiseks minister esitama äriregistri avalduse, mis omakorda välistab varjatuse. Seadus näeb ette variettevõtte asutamise või ettevõtte osaluse soetamise julgeolekuasutuse juhi otsusega.

Ka saavad kaitsepolitsei amet ja teabeamet vajadusel kiiremini kohtuniku luba taotleda, samuti tagatakse paremini julgeolekuasutustega salajast koostööd tegevate inimeste õigused.

Seadus jõustub 1. juulil.

ÄRIPÄEV.EE

LÜHIDALT

Ehitamine on läinud kallimaks

Ehitushinnaindeks tõusis I kvartalis võrreldes eelmise aasta IV kvartaliga 0,4% ja võrreldes mulluse I kvartaliga 0,7%, teatas statistikaamet. Ehitushinnaindeksit mõjutas I kvartalis võrreldes eelmise aasta sama kvartaliga eelkõige materjalide ja tööjõu kallinemine, mis andis indeksi kogutõusust vastavalt üle 60 protsendi ja üle kolmandiku.

Ajakiri reastas Venemaa rikkurid

Venemaa rikkaim ettevõtja on gaasifirma Novatek juht Leonid Mihelson, kirjutab Forbes. Mihelsoni vara hindab Forbes 18,4 miljardile dollarile. Teisel kohal on terasetootja Severstali omanik Aleksei Mordašov, kelle vara hinnatakse 17,5 miljardile dollarile. Kolmas kröösus on Novolipetski metallurgiakombinaadi omanik Vladimir Lisin 16,1 miljardi dollariga.

FIAT LAO AUTODE SOODUSPAKKUMINE

ÖKONOOMSUS
TÖÖKINDLUS
MADALAD ÜLALPIDAMISKULUD
FUNKTSIONAALSUS

DOBLO

MAHUTAVUS 3,4-5,4 M³
KANDEJÕUD 675-960 KG
KÜTUSEKULU 5,0 L/100KM JA CO₂ 133 G/KM

ISTEKOHTADE ARV 2-5

SOODUSTUS

KUNI 4000 EUROT

DUCATO

MAHUTAVUS 8-17 M³
KANDEJÕUD 1.000-1.900 KG
KÜTUSEKULU 6,3 L/100KM JA CO₂ 157 G/KM

ÜMBEREHITUSE VÕIMALUSED

SOODUSTUS

KUNI 5000 EUROT

EELNÕU

Sõidupäeviku võib peagi ära visata

Rahandusministeerium teatas, et saatis kooskõlastamisele seaduseelnõu, mis lihtsustab sõiduautode eratarbeks kasutamise maksumist ja vähendab bürokraatiat.

Sõiduautode puhul, mida kasutatakse üheaegselt nii ettevõttes kui ka eraotstarbel, loobutakse sõidupäevikute abil arvestuse pidamisest.

"Uus kord on senisest lihtsam. Tööandja auto eratarbeks kasutamise korral tasutavad maksud hakkavad sõltuma üksnes auto võimsusest ja vanusest ning sõidupäevikut ei ole tarvis pidada," ütles rahandusminister Sven Sester pressiteates.

Lähtutakse võimsusest

Eelnõu kohaselt asendatakse kehtiv erisoodustuse fikseeritud piirmäär auto võimsusest sõltuva arvestusega ning määratakse kilovati hinnaks 1,96

eurot. Seega kujuneb erisoodustuse maksukohustuseks (tulujärgi ja sotsiaalmaks) 1,3 eurot ühe kilovati kohta kuus. Kui sõiduauto on üle viie aasta vana, vähendatakse erisoodustuse hinda täiendavalt 25 protsenti. Uue süsteemi järgi oleks maksukohustus praeguse erisoodustuse fikseeritud määraga võrreldes madalam keskmise ning väiksema võimsusega autode puhul, mis moodustavad u 70 protsenti ettevõtte sõiduautodest.

Kuna sõidupäeviku pidamine on ettevõtjale ajamahukas ning maksuhaldurile raskesti kontrollitav, on eelnõus ettepanek kaotada nii erasõitjate tarbeks sõidupäeviku pidamise kohustus kui ka töötaja võimalus tööandjale firmaautoga tehtud erasõite hüvitada.

Seaduseelnõu peaks kava kohaselt jõustuma 2018. aastal.

ÄRIPÄEV.EE

AUTOSPIRIT AS
EHITAJATE TEE 122 TALLINN,
TELEFON: 6 599 482
TALLINN@AUTOSPIRIT.EE

AUTOSPIRIT TARTU OÜ
TURU 47, TARTU,
TELEFON: 7 341 126
TARTU@AUTOSPIRIT.EE

autospirit

VÄRBAMINE

Mida värbajad LinkedIni profiilis vaatavad?

Kuigi LinkedIni kasutamine ei ole Eestis väga laialt levinud, on sellesse sotsiaalvõrgustikku loodud profiil värbajatele hea infoallikas.

KAISA-KITRI NIIT
kaasautor

USA värbamisfirma Jobvite hiljutisest uuringust selgus, et 87% värbajatest peab LinkedIni kõige tõhusamaks kandidaatide sooviavalduste läbivaatamisel värbamisprotsessi ajal.

Mis värbajale tegelikult ametialast profiili edasi kerides silma jääb? Väljaanne Fast Company võttis kokku paljude spetsialistide tähelepanekud ja muljed profiilide kohta, mis tekitavad huvi või ehmatavad.

Kui värbaja vaatab töösoovija profiili, tahab näha selle inimese töökogemust, hariduskäiku ja saavutusi. Mittetäieliku profiili korral on raskem otsustada, kas kandidaat sobib töökohale kõige paremini, sest pole võimalik saada täielikku ülevaadet. See jätab kehva esmamulje. Võib juhtuda, et profiilis on kirjas, et inimene on samal ajal töötanud neljas kohas. Lisatakse uusi töökohti, aga jäetakse märkimata töö lõppemise kuupäevad. See näitab, et nad pole oma LinkedIni profiili mitu aastat uuendanud.

▲ Sotsiaalvõrgustikus LinkedIn saab anda ülevaate oma karjäärist ja töökontaktidest. See on värbajale kasulik informatsioon.

FOTO: SIPA/SCANPIX

PANE TÄHELE
Selfie ei ole hea

Esimese mulje tekitab profiilifoto, seepärast tasub selle nimel vaeva näha. Foto peaks olema professionaalne ja esinduslik ning sobima otsitava tööga. Selfie ja puhkusepildid ütlevad värbajatele, et sa ei viitsi tegeleda endast professionaalsema mulje jätmisega. Inimesed saavad kergesti hinnata oma profiilifotode sobivust Photofeeler.com-i ja Snapper.com-i abil.

Oluline on, keda inimene tunneb

Profiile, milles on ainult paar kontakti, peetakse samuti kahtlust tekitavaks. Kõige edukamatel ja häid tulemusi saavutavatel inimestel on tugevad võrgustikud ning LinkedIni profiil peaks seda näitama. Pole muidugi tarvis tuhandeid, aga ideaalne oleks 300 või rohkem. Seega tasub enne uue töökohta otsimist oma kontaktide nimekirja täiendada ja rikastada.

Vastuolud mõjuvad punase lipuna

Värbajad vaatavad sageli LinkedIni profiile selleks, et saada kindlust kandidaadi esitatud info kohta. Kui mingis kohas töötamise kuupäevad, ametinimetused või muud asjaolud profiilis erinevad CVs märgitust, võib see tekitada värbajas mureliku küsimuse töötajase detailitõpsuse kohta, või kas on põhjust arvata, et ta pole aus.

Pole aega pika ja tiheda resümee jaoks

Resümee koostamine võiks olla mõnes mõttes nagu reklaamteksti kirjutamine. Peamine tähelepanu võiks koonduda sellele, mille pärast värbajad võiksid tahta inimesega ühendust võtta, näiteks töösaavutused, tunnustused ja edulood. Resümee lugemist hõlbustab lühikeste eraldatud lõikude ja täpi või tärniga algavate taandriidade kasutamine. Üha enam värbajad kasutab mobiilseid seadmeid, seetõttu võiks tekst olla kergesti loetav ka väikesel ekraanil. Oluline on välja tuua ka oma valdkonda puudutavad võtmesõnad, mis aitavad profiilil otsingute käigus kiiremini ja kergemini esile tulla.

Pealkiri on oluline

Värbajad võivad leida inimese LinkedIni profiili ka Google'i kaudu. Otsingu tulemustes on lisaks profiilis olevale nimele enamasti näha ka asukoht ja ametialane pealkiri nime all. Pealkirjast on enim kasu, kui selles on märgitud tegevusvaldkond ja töö sisu.

Eriiline kõnepruuk ei mõju hästi

Kui töötaja ametialane tiitel on midagi sellist nagu "IT-alaste teadmiste parim edasiandja" või "sotsiaalmeedia-ninja", ei haka ükski värbaja kulutama aega, et välja mõelda, millega täpselt see inimene tegeleb. Ametinimetus ja ettevõtte tegevusala tuleks

välja öelda võimalikult selgelt. Eriiline kõnepruuk või ebamäärane sõnakasutus raiskab väärtusliku aega ja vähendab võimalust, et sellise profiiliga inimest uuele ametikohale kaalutakse.

Värbajad loevad mõtteid

Hästi mõjub see, kui värbajad näevad, et profiili omanik on aktiivne, jälgib uudisvooge, jagab talle huvipakkuvat sisu ja kommenteerib. See näitab ametialast pühendumist ja kaasatust. Muljet avaldab ka viitamine tema kirjutatud artiklitele või muudele töönaidetele. Paljud personalispetsialistid ootavad professionaalsust ka potentsiaalse töötaja postitustes.

Soovitused

Soovitused avaldavad värbajatele muljet ainult siis, kui need on lühikesed ja toovad tõepoolest midagi välja inimese võimete või tugevate külgede kohta. Neid ei tasu välja võtta, aga nende peale ei maksaks ka liialt panustada.

Märge töö otsimise kohta on abiks

Kui profiili omanik kasutab valikuvõimalust Open Candidates, näevad värbajad privaatset, et see inimene otsib tööd. Selle valikuvõimaluse kasutamine on hea mõte, sest see näitab soovi saada teada potentsiaalsetest võimalustest.

TASUB TEADA
Personali Praktik

Artikkel ilmus ajakirja Personal Praktik aprilli numbris. Ajakiri on mõeldud kõigile, kes tegelevad personalitööga. Personal Praktik hoiab kursis valdkonna infoga personalitöö valdkonnas, arengusuundumustega tööturul ja personalitöös nii Euroopa Liidus kui ka mujal. 48-leheküljeline Personal Praktik ilmub kümme korda aastas, ei ilmu juulis ja augustis. Ajakirja peatoimetaja on personalijuhtimise ühingu PARE tegevjuht Ene Olle. <http://www.personaliuudised.ee/pp/>

87%

värbajatest peab LinkedIni kõige tõhusamaks kohaks, kust tööle kandidaati kohta infot leida.

- TÖÖRIISTAD
- ÄRITARBED
- KODU-JA KONTORIMÖÖBEL
- EHTUSMATERJALID
- ELEKTROONIKA
- SPORDIKAUBAD
- KODUMASINAD
- LAOSISUSTUS
- KODUKAUBAD
- EHTUSMASINAD
- VEESÕIDUKID
- VARUOSAD

Kõik kaubad kuni -30%

REALISATSIOONIKESKUS.EE

MEIL ON SUUR VALIK NII UUT JA KASUTATUD KAUPA!!!

www.realisatsioonikeskus.ee

Tel +372 56 444 07

info@realisatsioonikeskus.ee

▲ Eile esines T1 kaubanduskeskuse esimesel pressiuhtusel slackline'i meister Jaan Roose. FOTO: ANDRAS KRALLA

KAUBANDUSKESKUS

T1 trügib Tallinna keskpunktiks

Kaubanduskeskus T1, mis lubab ukсед avada järgmisel aastal, saab külje alla rongi-bussi-trammiliikluse sõlmpunkti ja uue linnaväljaku.

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee

Äripäev

T1 kaubanduskeskus, millele konkurendid turul ruumi ei näe, paikneb erinevate ühistranspordiliikide ristumispunktis. Keskuse kõrvale kerkib Rail Balticu terminal, alates sügisest sõidab maa-alusest tunnelist läbi tramm, mis viib kesklinnast otse lennujaama. Lisaks hakkavad keskuse juures peatuma kõik bussiliinid, mis ühendavad Tallinna ülejäänud Eesti suuremate linnadega. Keskuse peatuse ette tuleb uus linnaväljak ja EASi toetusega kerkib vahepeal rahastusega hädas olnud kaubanduskeskuse katusele 45meetrise läbimõõduga vaateratas.

Kaubanduskeskust rajava Pro Kapitali juhatuse liige Allan Remmelkoor ütles, et Tallinna bussijaam siiski nende keskuse juurde ei tule, sest see on erakätes ja eraomaniku eest keegi midagi otsustada ei saa. "Tegelikult ei olegi olnud eesmärki kolida siia täiesti nüüd Tallinna bussijaam koos oma suurte parkimisalade ja kõige taolisega. Selle jaoks siin, ma kahtlustan, ei ole lihtsalt ruumi," rääkis Remmelkoor.

Küll aga hakkavad keskuse juures peatuma kaugliinibussid. "Sisuliselt on see samas kohas, kust saab minna otse trammile ja rongi peale," ütles ta ja lisas, et eelkõige hakkavad seal peatuma Tallinna suunduvad bussid, aga võimalik, et ka Tallinnast väljuvad bussid.

Kas ühendus praeguse bussijaamaga ka muutub? Kui bussijaam jääb sinna, kus ta on, siis lihtsalt Tallinnast välja sõites ei pruugi kõik bussid sõita viadukti alt läbi, vaid sõidavad läbi raudtee alt mineva trammitunneli, mis ehitatakse selliselt, et sealt läbi lasta ka bussid. Tehakse sisse väike aasakene, et need eri transpordiliigid siiski kokku viia.

Kas loodate tuua sellega rohkem inimesi kaubanduskeskusesse? Eesmärk on ikkagi see, et inimestel oleks lihtsam ja mugavam. Sa ei pea kõndima vihmas ja lumes bussi

pealt trammile peale, mida praegu tegema peab. Ja tulevikus ka rongi peale. Nende asjade ühte kohta viimine on Tallinna mõistes unikaalne võimalus. Ka Euroopa mastabis ei tule praegu ette, et ükski pealinn oleks suutnud sel kümnendil viia kõik ühistranspordiliigid füüsiliselt ühte kohta, mis asub veel sisuliselt kesklinna piiril.

Kui suur rahaline abi on teie keskusele EASilt saadav toetus vaateratta ehituseks? EASi toetus määrati Skyparkile, kes ratta meie katusele paigaldab. Selle toetuse suurus oli 1,44 miljonit eurot. See ei kata kaugeltki kogu investeerimist, mis vaateratta jaoks vaja läheb.

Samal ajal ka Ülemiste keskus laieneb ja sinna ehitatakse ka kino. Kuidas te sellele reageerite? Praeguste Tallinna kaubanduskeskuste esialgne kontseptsioon ja struktuur loodi juuba enam kui 15 aastat tagasi. Eks Ülemiste tunnetab ju samamoodi, et tänapäeva klientide ootused kaubanduskeskusele on hoopis midagi muud kui see, mis oli 2004. aastal. Ja ka lihtsalt veel 20 või 30 kaupluse lisamine ei muuda seda keskust uueks. Ma arvan, et nende praegune laiendamiskava on kindlasti tingitud ka sellest, et nad püüavad lihtsalt olla veelgi tugevamad, veelgi atraktiivsemad, nähes, et nende kõrval kerkib siiski uue põlvkonna kaubanduskeskus. Nii et selles mõttes ma saan nende soovist ja mõttest aru.

Kas kahele kinole nii lähestikkude jagub kliente? Kino kui tööstusharu toimib natuke erinevalt kui klassikaline jaekaubandus. Kui sa oled ostnud endale kolm kleiti, siis võimalik, et sa seda neljandat ei vaja. Kinokülastustega on pisut teine lugu. Kui kinosaale tuleb Tallinna juurde, annab see operaatoritele võimaluse hoida filme kauem, hoida rohkem filme korraga esitluses, tuua rohkem sisse nišifilme. See omakorda jälle laiendab kliendibaasi kinode jaoks. Ma ei näe seda suure traagikana. Küll aga ma ütlen kinooperaatoritele enda huvides, et kino vajab samamoodi tugevat koostlust enda ümber, mis seda toetab. Kino rõiva- või elektroonikakaupluste vahel ei leia kindlas-

ti nii palju toetust kui kino, mis on ümbritsetud restoranidest, kohvikutest, pluss mille juures on ka 6000 ruutmeetrit laste- ja noorte tegevus- ja ajaviitekeskust.

Kas teil mõlemal tuleb Apollo kino või erinevad operaatorid? Ma võin nii palju öelda, et nii Coca-Cola Plaza operaator Forum Cinemas kui ka Kosmose kino operaator Cinamon Holding soovivad laieneda, sest nad peavad ju turu nõudlusega kaasas käima. Ma arvan, et kinoturul on järgmistel aastatel ees väga aktiivne aeg. Meie oleme oma lõplikku otsust veel kujundamas.

Nii et te ei tea veel, kellest saab teie kino operaator? Ma siinkohal jätan selle küsimuse veel õhku rippuma.

Mis on praegu viimane seis siin ehitusega ja üürnike leidmisega? Kõik on väga hästi graafikus. Poolteist aastat on avamiseni aega ja ma tean, et see läheb väga ruttu. Kõik teavad, et me avame, ja läbirääkimised ei käi mitte selle üle, kas teha poodi, vaid mida teha ja milliseid kontseptsioone pakkuda.

Kas nüüd on kasvanud ka see protsent, kui palju üüripinnast on lepingutega kaetud? Praegu me veel 60% ületanud ei ole. Kuskil seal kandis ta on. Lisaks me oleme hakanud välja rentima kontoripinda, mida meil siin keskuses natuke on. Meelelahutusvaldkond on meil peaaegu täielikult kaetud.

Kas tunnete ka võitlust Porto Francoga üürnike pärast? Porto Francoga mitte niivõrd. Porto Francot ümbritseb praegu siiski suhteline vaikus, sest ehitust ei käi, meediast käib läbi palju vastakat informatsiooni küll vastuoludest naabritega, küll lahtiselt otsi seoses rahastusega. See tekitab jae-kaupmeeste jaoks teatud ohumärgi. Kui sul ei ole rahastus paigas, kui sa ei saa öelda, millal sa avad, siis keegi sinuga tõsiselt ei räägi. Me olime ise teatud mõttes samas olukorras aastaid tagasi ja ma tean seda frustratsiooni, mida arendaja tunneb. Inimesed suhtlevad omavahel, info liigub, see pilt, mis avaneb inimestele sinu ehitusplatsilt, räägib ju kõik.

KEMMERLING Info@kemmerling.ee Tel. 5131903

- ♥ Bürookonteinerid
- ♥ Sanitaarkonteinerid
- ♥ Piirdeaiad
- ♥ Rent
- ♥ Müük
- ♥ Eriprojektid

KÕIK KAPID POOLE HINNAGA
Teeme ruumi uuele kaubale

-50%

E-N 10-17 R 10-18
Tähetorni 21-i, Tallinn,
Tel 552 6608

www.Apuneks.ee

LADUKS

www.laduks.ee

**TÖÖSTUSUKSED
TULETÕKKEUKSED
LAADIMISSEADMED**

MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS

5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE

tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

OMA MAJA
Äripäev

Kinnisvara
Ehitus
Renoveerimine
Energiasääst

Viimistlus
Aed
Turvalisus
Sisustus

Praktiline kogumik
kodu ehitajale

Äripäeva raamatuklubi pood.aripaev.ee/oma-maja-2017

IT-JUHTIMISE AASTAKONVERENTS
IT-JUHTIMISE VÄLJAKUTSED EESTI ETTEVÖTETES

23. mai
Bliss konverentsikeskus

Konverentsi peateema on IT-juhtimine ning IT-juhi roll ja väljakutsed muutavas maailmas, kus ettevõtted peavad edu saavutamiseks aina enam mõtlema digitaalseerumisele.

Ettekannetega esinemas ja arutlusingides osalemas on Siim Sikkut, Andres Kütt, Henrik Pöder, Erkki Leego, Gert Jervan, Agnes Roos, Anti Kuiv jt.

KUIDAS KUULATA, ÕPPIDA, NAERDA JA JUHTIDA

klubi hind **30,50**
tavahind 38,50

VIRGINI VIIS
RICHARD BRANSON
Äripäev

Äripäeva raamatuklubi pood.aripaev.ee/raamatud

- Vaatleme Eesti majanduse arenguid mõjutavaid IT trende
- Tunnustame Eesti mõjukaimat IT-juhti
- Oma mõtteid ja kogemuslugusid jagavad IT-juhid
- Saame teada kuidas riik toetab IT-juhtimise arenguid Eestis
- Räägime IT-juhtimisega seotud rollidest
- Arutlusingis räägime IT-juhtide väljakutsetest Eesti ettevõtetes

Konverentsipäeva moderaator on Rain Laane

Registreeru kohe!
Kõige soodsam hind on kuni 25. aprillini
219 eurot (km-ga 262,80 eurot).

Info ja registreerimine
ituudised.ee/it-juhtimise-aastakonverents

Reklaami kontakt:
Eliise Nikopensius, eliise.nikopensius@aripaev.ee, tel 55 31 442

Äripäev ITuudised.ee

INTERVJUU

Coop Panga juht: lennukitelt me laenuraha külvama ei hakka

Coop Panga juht ja müügikonverentsil esinev Margus Rink tunnistas Äripäevale, et pangal pole kavas töökohti maakohdadesse juurde luua, küll aga saavad poed nende teenuste vahendamise pealt lisa teenida.

MERIT PÄRNPUU

merit.parnpuu@aripaev.ee

Äripäev

Eesti idulegend TransferWise ütleb, et pangad on olemuselt iganenud. Kuidas teie asja näete? TransferWise peabki sellist juttu rääkima, et oma nišis klientidele silma jääda. Laiemalt ei konkureeri TransferWise pankadega ja ilmselt ei hakka seda ka tege-ma. Töötasin panganduses ka aastatel 1996–2008, mil pangad olid tehnoloogilises arengus teerajajad.

On fakt, et viimasel kümnendil pole nii suurt revolutsiooni enam toimunud, aga eks iga areng olegi tsükliline.

Indrek Neivelt on öelnud, et Eesti pangad on innovatiivsusega läänest ja isegi Venemaaast maha jäänud, tuues näiteks viipemaksed. Mis uuendused teil plaanis on? Coop Pank ei tule turule pakkuma tehnoloogilist revolutsiooni. Meie innovatiivsus seisneb uudes strateegias – integreerime panganduse ja e-kaubandusega. Teeme Coop Panga teenused klientidele kättesaadavaks lisaks meie oma kontoritele veel enam kui 350 Coop'i kaupluses. Oleme ka tehnoloogilistele uuendustele avatud, aga kavatseme järgida klientide ootusi ja pakkuda seda, mis on klientidele mugav ja elu edasiviiv.

Mis on teie panga eelis teiste ees? Erinevalt praegustest universaalpankadest, mis on seadnud fookuse suurematele linnadele ja tõmbavad mujal tegevust kokku, püüame meie olla toeks Eesti inimestele – Häädemeestest Alutaguseni ja Tallinnast Võrni. Coop Pank siseneb turule Eestis ainulaadse strateegiaga. Kui siiani on pangad ja kauplused eraldi tegutsenud, siis loodav Coop Pank astub sammu edasi: me teeme pangandusteenused kättesaadavaks ka kaupluses.

Kas kiikate ka välisriikidele? Ei, oleme selgelt vaid Eesti turul tegutsev pank. Juuni keskel sulgeme Krediidipanga Läti filiaali, et keskenduda vaid Eesti klientidele.

Olete töötanud Hansapangas, Eesti Energia ja nüüd Coopis. Mille poolest need kolm ettevõtet erinevad? Hansapank ja Eesti Energia olid tegevusvaldkonna turuliidrid. Minu roll oli mõlemas ettevõttes seda liidripositsiooni kaitsta. Igal hetkel tundsin, kuidas iga meie samm mõjutab otseselt 2/3 eesti-maalasi, kes siis kas plaksutades või vilistades reageerisid. Nüüd töötan esimest korda turul väiksemate hulka kuuluvas ettevõttes. Oleme loonud pangale täiesti uue strateegia ja paneme oma võimed proovile, kas suudame turuliidrite positsiooni kõigutada. Teisisõnu, seekord olen teisel pool rindejoont.

Mujal maailmas ei ole pank jaemüüja kõrval midagi haruldast. Kui palju olete võtnud eeskujuna Soomelt ja Rootsilt, kus kaubandusorganisatsioonil on oma pank? Loomulikult vaatame muu maailma, eriti Skandinaavia riikide edulugusid ja püüame seal parimat õppida. Kohtusime hiljuti Soome S-Pankki (mis kuulub Soome tarbijajühistustele) juhiga, kes mõtestas meile lahti nende viimase kümne aasta eduloo. Oli nii äratundmisrõõmu kui ka asju, mida kõrva taha panna.

► Coop Panga juht Margus Rink räägib mai lõpus müügikonverentsil, kuidas kombineerida eri valdkonna ärisid.

FOTO: ANDRAS KRALLA

„Oleme loonud pangale täiesti uue strateegia ja paneme oma võimed proovile, kas suudame turuliidrite positsiooni kõigutada.“

Margus Rink

PANE TÄHELE

Margus Rink esineb 26. mail müügikonverentsil, kus on fookuses müügiga seotud ajakajalised teemad ja toimuvad valdkondade teematoad. Konverentsil valitakse parim müügitiim 2017. Rink keskendub etteastes müügi võimalik- kusele maapiirkondades ning eri valdkon- na äride kombineerimisele. Samuti räägib ta mõtteallikate muutmisest, et moodsa ajaga sammu pidada.

Coop pank on hea näide, kuidas saab eri valdkondade ärisid ära kasutada, et täita nišsi turul. Rääkige panga visioonist veidi lähemalt. Meie soov on luua Eesti inimestele kuuluv pank, mille missioon on hoida elu igas Eestimaa nurgas. Coop Pank kuulub Eesti suurimale jaekaubandusgrupile Coop Eesti, mis omakorda kuulub 19 tarbijajühistule, kellel on Eestis umbes 80 000 omanikku, 350 kauplust ja 600 000 püsiklienti. Meie soov on leida nende numbrite vahel sünergia, mille abil tuua pangandus tagasi kohapeale ka linnadest kaugemal.

Lähtuvalt meie peamisest sihtrühmast – erakliendid ja nendega seotud väike- ja keskmised ettevõtted – keskendume esialgu kahele teenuste grupile: igapäevapangandus ja laenuotused. Lisaks traditsioonilistele pangakontoritele, interneti- ja mobiilipangale hakkame kliente teenindama ka Coop'i kauplustes.

Kirjeldage pankade tööd kohalikes toidupoodides. Olete juba maininud, et sularaha hakkavad väljastama kassapidajad kassades ja suuremates Coop kauplustes hakkavad olema pangakontorid. Kauplustes hakkame pakkuma igapäevaseid pangateenuseid: pangakonto avamine, pangakaartide vormistamine, hoiuselepingute sõlmimine, väikelaenu vormistamine, sularaha väljavõt ja sissemaks. Nende teenuste pakku- miseks paigaldatakse kauplustesse teenin- dusletid ning koolitame kaupluste müüjad.

Panga kogu teenuste pakett on kättesaadav meie pangakontorites, mis asuvad maakonnakeskustes. Meie internetipank ning mobiilipank on kättesaadavad sõltumata asukohast ja kellaajast.

Kui paljud inimesed saavad maapiirkondades tänu sellele tööd? Kuidas väikeettevõtjad saavad kergemini laenu? Otseselt me uusi töökohti ei loo. Kaudselt aitame aga kindlasti maakauplustel saada juurde uue teenuste paketi ning teenida seeläbi lisa teenuste vahendamise pealt.

Kindlasti ei hakka me maapiirkondades lennukilt laenuraha külvama. Küll aga tunneme tänu kohapealsele esindatusele

hästi oma kliente. See on meie konkurent- sieelis ja laenuotustele langetamisel oluline nurgakivi.

Kuidas kaitsete end vastutustundetute laenuvõtjate eest? Maapiirkondades, kus tööd ja raha vähe, võivad inimesed laenu võtmisega hoogu sattuda. Pankade kogemus näitab, et maapiirkondades elavad inimesed ja ka eakamad inimesed on ühed vastutus- tundlikumad laenajad. Coop Pank on selle poolest klassikaline jaepank, millel tar- bimislaenu on üks toode lisaks muudele toodetele. Me kindlasti ei positsioneerime end ainult laenuandjana. Püüame olla kliendi- le lähedal, oma kliente tunda ja neile konkurentsivõimelise laenupakumise teha.

Kas teie hinnangul saavadki tulevikus paremini hakkama ettevõtted, kes oskavad oma tegevust kombineerida erinevate äride vahel? Meil on sellesse tugev usk. Coop Pank on Eestis esimene, kes sellisele sünergiale nii suurelt rõhub. Sellele küsimusele annab parima vastuse aeg.

Kas ei ole karta, et üks äri sööb teise ära või hakkab tegevust segama? Ehk pangaäri astub jaekaubandusele varba peale. Ei karda. Kindlasti on oluline, et pangateenus- te lisandumise tõttu ei kannataks kuidagi kaupluste teeninduse kvaliteet. Selle probleemi tekkimise ennetamine sõltub töö pla- neerimisest.

Pigem usun, et klientide elu läheb oluli- selt mugavamaks, sest edaspidi saab ühes kohas kõik olulised asjad aetud.

FESTIVAL

Jazzkaar esitleb

▲ Oudivirtuosi Adnan Joubrani kvintett pakub midagi hingele.

▲ Armeenia pianist Tigran Hamasyan on lummas esineja.

▲ Ansambli Yemen Blues karismaatiline liider Ravid Kahalani tõmbab publiku vaevata kaasa.

▲ Adnan Joubrani

TASUB TEADA
Anne Ermi TOP 5
esinejad Jazzkaarel

1. Legendidest Tõnu Naissoo ja Zbigniew Namysłowski kontsert "Tribute to Tallinn-67"
Nende musitseerimine äratas ülemaailmselt tähelepanu juba 50 aastat tagasi.

2. Maailmamuusika ansamblitest Adnan Joubrani Kvintett

Põnevate kõlavärvidega ja südamega tehtud muusika.

3. Džassi uusi hoovusi toovatest muusikutest GoGo Penguin
Tundub elektrooniline, kuid on tegelikult akustiline ja minimalistlik.

4. Popikamatel artistidest Alice Francis Saksamaalt
Särav hää ja eriline power!

5. Klubimuusika lemmik Yussef Kamaal Suurbritanniast
1970. aastate klubimuusika kõlasid džässiga ühendav muusika.

TASUB TEADA
Jazzkaar toimub tänavu 28. korda ja on Baltikumi suurim džässifestival

Tallinnas on festivali kavast üle 70 kontserdi, lisaks toimuvad kontserdid veel 12 paigas üle Eesti: Tartus, Pärnus, Viljandis, Türi, Narvas, Elvas, Otepääl, Saakus, Kõrtsus, Rakveres, Raplas ja Haapsalus.

Traditsiooniliselt toimub Viljandis kuuendik kontserdiga Jazzkaareke.

23. aprillil on tasuta kontsertide päev. Toimub 17 üritust, kus muu hulgas astuvad üles Kadri Voorand, Liisi Koikson, Lenna Kuurmaa jpt.

Jazzkaare kodukontserte saab nautida Tallinna erinevates piirkondades ja esimest korda ka Tallinnast väljaspool.

Festivali esinevad 20 maa muusikut.

Jazzkaar on loodussõbralik festival – juba kolmandat aastat sorteerib ja taaskasutab festivali kõiki festivali jäätmeid, esimest korda Eesti sisefestivalide seas rakendatakse tänavu ka pandipakendi süsteemi.

Uusi albumeid esitlevad:
Liisi Koikson "Coffee For One"
Maria Faust "In The Beginning"
Erki Pärnoja "Efterglow"
Estrada Orchestra "Jazzbeat-jäätis"
Alice Francis "Electric Shock"
Tigran Hamasyan "An Ancient Observer"
Uusi teoseid esitlevad Kristjan Randalu ja Tõnu Naissoo.

maailmamuusikat

Eesti suurima džässifestivali mahukas programm leiab ruumi ka artistidele, kes pakuvad kuulajaile eksootilist ja autentset maailmamuusikat. Džässiga sobib see kokku imeliselt.

MARI HIIMÄE
Puhkepäeva toimetaja

► Rumeenia juurtega Alice Francis, kes viljeleb oma bändiga sütitavat elektrosvingi, on samuti Anne Ermi üks tänavustest lemmikutest.

Jazzkaare esileedi Anne Ermi sõnul pole festival juba algusaastatest alates piirdunud džässiga, vaid igal aastal on festivali kavast olnud oluline roll džässis ja rahvamuusikat ühendavatel ansamblitel.

Kui meenutada kohalikust Eesti juurte muusikast inspiratsiooni ammutanud kontserte, võiks nimetada näiteks Veljo Tormise kirja pandud rahvaviise džässmuusikute tõlgitsuses või Maria Fausti muusikatsükli "Sacrum Facere", mis ühendas kandle ja brassansambli kõla.

Samuti on Jazzkaarel pakutud ka nii-öelda puhast folki, näiteks Maarja Nuudi või Mari Kalkuni esituses. Läänud aastal esinesid lisaks Eesti artistidele Jazzkaarel veel Liibanoni, Kuuba, Roots, Hispaania ja Norra muusikast inspiratsiooni saanud bändid ning publikul oli avastamisrõõmu palju.

Tänavu alustas Jazzkaar maailmamuusi-

FOOKUSES
Jazzkaar 2017

21.-30. aprill
Piletid 0 kuni 500 eurot
www.jazzkaar.ee

ka artistide tutvustamist juba talvehooajal, esitledes imeliselt häid Islandi ja Prantsuse folk-džässmuusikud. Kevadise Jazzkaare kavast kõlab aga Hispaania, Jeemeni, Nigeeria, Palestiina ja Armeenia rahvamuusika juurtest lähtuvat muusikat.

Publikule meeldib

Anne Ermi sõnul sobitub maailmamuusika džässifestivali kavasse imehästi. "Meenub kaks korda Jazzkaarel käinud legendaarne Joe Zawinul, kes julgelt ja põnevalt ühendas erinevate rahvaste muusikat džässiga ja uue kõlamaailmaga. Kindlasti tõi see uut publikut nii džässile kui ka maailmamuusikale. Samuti on ju fenomenaalne ühenda-

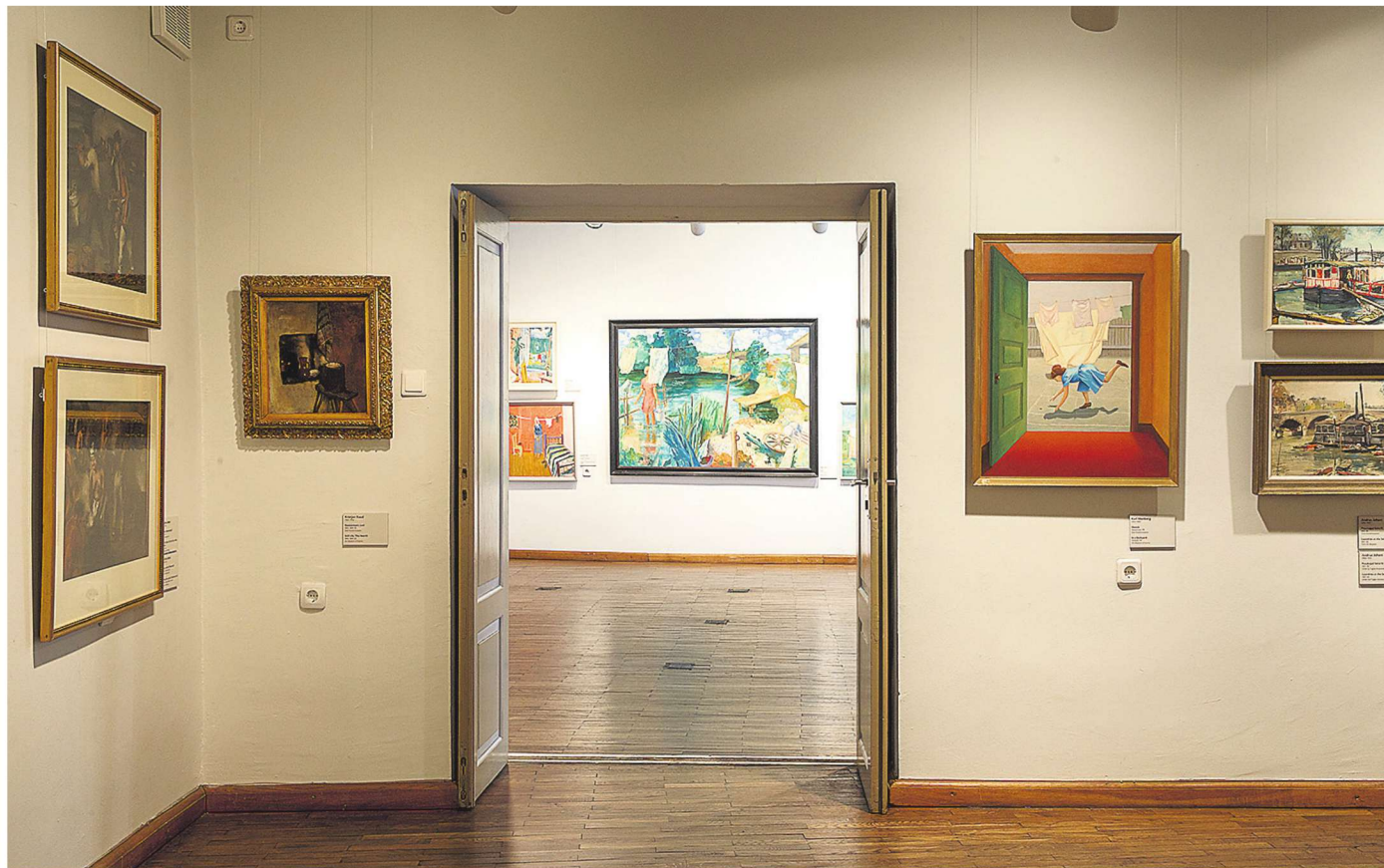
ja ka meil korduvalt esinenud Richard Bona. Ja alati on publik väga soojalt vastu võtnud Hispaania, Brasiilia, Portugali ja Aafrika muusikud," rääkis Erm.

Tänavused tipud

Tänavuse Jazzkaare kõige eriliseks esinajaks nimetas Erm Adnan Joubrani kvintetti, mida tal õnnestus eelmisel sügisel kuulda maailmamuusika messil Womex Santiago de Compostelas. "Lummav oudi kahekõne mahehääle tselloga, millele sekundeerivad omavahel suhtlevad India tablad, džässis löökriistakomplekt ja siis veel mägede igatsusi väljendav flööt, kõik muidugi koos parimate muusikutega," kirjeldas Erm ansamblit.

Samavõrd soojalt tõstis Erm esile ka Armeenia pianisti Tigran Hamasyani, kes 2012. aastal Jõulujazzil esinedes võitis Eesti publiku südame. "Armeenia rahvamuusika on teda huvitanud lapsepõlvest peale. Ta stiil on voolav nagu laul ja ta kasutab vahel värviks ka häält, kas siis India muusikast pärit rütmiliselt keerukat talat või *beatbox*'i. Ja vahel lähevad käiku ka klaveri sisemuse kõlavärvid ja elektroonika," rääkis Erm. Hoo pis teistsuguse rahvamuusika tuksega on hispaanlannade Isabel Vinardelli ja Isabelle Laudenbachi duo, mida kuulates kangastuvad Hispaania ööd täis muusikat ja kirge.

Kui on isu Lähis-Ida muusika hõõguva poolega tutvust teha, siis sobib selleks suurepäraselt Israeli bänd Yemen Blues, millel on õigupoolest Jeemeni ja bluusiga vaid kaudne side – pigem on see Israeli muusikute sulam kõigest, mis on neid inspireerinud. "Bändi eksootiline ja ülkarismaatiline liider Ravid Kahalani paneb kivid ka tantsuma ja unustama kõik piirid," rääkis Erm.

▲ Näitusel on töid 19. sajandi lõpust 1970. aastateni. FOTO: RAUL MEE

NÄITUS

Pesupesemise rituaalid maalikunstis

MERILIN METS
kaasautor

Kunstnik Adamson-Ericu 115. sünnipäevale pühendatud näituseprogramm tutvustab konkreetsete teemade kaudu süvendatult meistri ning tema põlvkonnakaaslaste loomingut.

Teema "pesupäev" hõlmab töid 19. sajandi lõpust 1970. aastateni, tuues keskmesse üsna arkipäevase tegevuse, millele erinevad kunstnikud erinevatel ajahetkedel on leidnud mitmeid huvitavaid lahendusi.

Populaarne teema

Üllataval kombel leidub teemakäsitlust maalidelt üsna palju – tundub, nagu lisaksid nõõrile kuivama riputatud riided kompositsioonile viimase sümboolse aktsendi. Pesu pesemine tähistab justkui mingit rituaalkäitumist, mis sai alguse ühes isikliku hügieeni tähtsustamisega inimeste teadvuses.

MAAL
"Pesupäev"

Adamson-Ericu muuseum
Lühike jalg 3, Tallinn
Näitus jääb avatuks 28. maini
www.adamson-eric.ekm.ee

» Tundub, nagu lisaksid nõõrile kuivama riputatud riided kompositsioonile sümboolse aktsendi.

Väga palju leiab teema kajastust 20. sajandi alguse agul, seda eriti tollaste Tartu kunstnike töödes, nagu Kaarel Liimand ja Andrus Johani, kes kujutavad oma maalidel sageli lapsepõlvkodu elu-olu.

Ühelt poolt loovad need natuke nukrad-nostalgilised pildid visiooni viletsusest ja vaesusest, teiselt poolt näitavad aga puhtuse hoidmise võimalikkust ka kõige kehvemates oludes.

Lisaks kodumaistele nurga-

kestele on kunstnikud kandnud pesupesemise teema ka võõrmaa oludesse, näiteks Karl Alexander von Winkleri "Napoli vaade" toob publikuni üsna traditsioonilise pildi kitsast Itaalia linnakese tänavast, kus kõrgusesse taanduva kivitrepil kohale on üksteise järel tõmmatud sadu pesunõõre nendel kuivavate riidetega.

Huvitava kolmiku moodustavad Karin Lutsu maal kunstnikust oma ateljees käsi pesemas ning sellele eelnenud kaks eskiisi, mis näitavad põhjalikku ettevalmistust ning lõpuks valminud töö läbimõtlemit.

Täiesti omamoodi tõlgendus pärineb aga Nikolai Kormašovilt, kes kuulub oma loominguga juba 20. sajandi teise poole.

Tema 1969. aastal valminud "Linnavaade" kehastab juba uut tehnikalistlikku ajastut ning linnapilti, kus steriilselt kujundatud keskkonnas kerivate betoonist tornmajade va-

hele paigutatud pesunõõridel ripuvad perfektsed valged linnad. Segasumma suvilat meenutavale agulromantikale siin kohta pole.

Originaalesemete väljapanek

Koostöös Eesti Vabaõhumuuseumiga on muuseumi keldrisaal sisustatud omaaegsete originaalesemetega, mis kokku moodustavad installatsiooni kunagisest pesuköögist. Külalastajad saavad näha ehtsat puust pesupali, pesulaudasid ning näiteks ka sütega köetavat triikrauda.

Väikese töötoa vormis on igal soovijal võimalik meisterdada ka oma nägemuse järgi üks kunstiline pesupulk, mida hiljem praktiliselt kasutada saab.

5. mail algusega kell 13 toimub näituse raames eriprogramm "Suur pesupäev", mis on mõeldud osalemiseks tervele perele.

TOIMETAJA VEERG

Testime oma taluvust HÖFFil

Küsisin Haapsalu õudusfilmifestivali HÖFF programmijuhilt Helmut Jäneselt, kuivõrd on kohaliku õudusfilmifänni maitse sarnane muu maailma fännide maitsega.

Vastuseks sain, et laias laastus see küll kattub, kuid arvestama peab alati kontekstiga, kus asume meie ja kus ülejäänud maailm. Kui HÖFF on siiski Eesti ja Baltimaade ainukene filmiüritus, mis niivõrd suures koguses žanrifilme demonstreerib, siis nii Ameerikas, Aasias kui ka Euroopas on sarnaseid festivale palju. Välismaine publik on juba harjunud filmidega, mida tavalevis ei näe, ja oskab mõelda võttes, mis eristab ühte žanrifilmi teisest – seejuures polegi vahet, kas selleks on õudusfilm, põnevusfilm või B-film.

Võib öelda, et Eesti publik aga alles harjub otsima häid õudusfilme ja üks osa vaatajatest näeb ka mujal maailmas väga hästi vastuvõetud filmides midagi vastuvõetamatut. Ja see ongi täitsa normaalne.

Selleks, et panna oma meeled ja maitse proovile, on meil oma õudusfilmifestival, mis tehtud just Eesti publikule. Õudus kui selline on HÖFFil ainult üks märksõna. Tasub tähele panna, et ühtlasi näeb festivalil ulmet, põnevust, lühifilme ning komöödiatki. Kindlasti aga sellisel kujul, mida tavakino ei paku.

Tänavune filmi- ja ürituste programm tuleb Jänese sõnul tihedam ja mitmekülgsem kui kunagi varem ning tegevust jagub seal kolme ööpäeva jooksul lõunast varaste hommikutundideni välja. See, kes arvab, et õudus ei ole tema rida, saab programmist otsida midagi endale sobivat. Julgematel avaneb aga hea võimalus turvalisel moel oma taluvuse piire testida.

MARI HIEMÄE
Pühikpäeva toimetaja

» Võib öelda, et Eesti publik alles harjub otsima häid õudusfilme.

28.04

algav Haapsalu Õudusfilmide Festival HÖFF on Baltimaade suurim žanrifilmide festival, kus näeb viimaste aastate parimaid, julgemaid ja originaalsemaid põnevus-, fantaasia- ja õudusfilme. Samuti toimuvad festivalil mitmed eriüritused ja peod.
www.hoff.ee

Kutsut:

Suurtoetaja:

5.-6. mail kell 11–18, Tallinna Lauluväljakul

RESTORANID – CATERINGID – TOOTJAD

Toiduliidu ja A.Le Coq lavadel esinevad:
Anne Veski, Kalle Sepp, Getter Jaani, Uku Suviste, Maarja, Marju Länik, Grete Paia, Piip ja Tuut jpt.

SISSEPÄÄS TASUTA!

www.toidumess.ee

SÖÖMA!

EESTI TOIDUMESS

MART RAUN SOOVITAB

TOP 4

Hayao Miyazaki retrospektiiv

▲ Printsess Mononoke ja hunt.

1. "Printsess Mononoke" (1997)
22. aprillil kell 14 kinos "Sõprus",
23. aprillil kell 19 Elektriteatris. Üks stuudio Ghibli süngemaid ja vägivaldsemaid teoseid uurib keskkonna, inimese, tehnoloogia ja looduse vahelisi seoseid. Lugu räägib noorest printsist Ashitakast, kellele Karujumal on needuse peale pannud. Sellest vabanemiseks asub ta rännakule ning satub metsajumalate ja loodust rüüstavate inimeste vahelise konflikti keskele. Metsajumalate poolel juhib võitlust huntide seas üles kasvanud printsess Mononoke, inimeste poolel leedi Eboshi.

2. "Vaimudest viidud" (2001)
22. aprillil kell 16.45 kinos "Sõprus",
24. aprillil kell 20.30 Elektriteatris. Mitmete auhindade, sealhulgas Berliini Kuldkaru ja Oscariga pärjatud teos on üks läbi aegade parimaid ja populaarsemaid animafilme. Fantaasiaküllane teos jutustab loo kümneaastasest Chihirost, kes leiab end ootamatult võlumaailmast, kus tema vanemad on sigadeks muutunud. Tüdrukul tuleb nad taas inimeseks muuta. Chihiro asub tööle nõid Yubaba saunas ning kohtub seal kõiksugu vaimumaailma olenditega. "Vaimudest viidud" tõi Miyazakile ülemaailmse tuntuse.

3. "Howli liikuv kindlus" (2004)
23. aprillil kell 14 kinos "Sõprus",
22. aprillil kell 19.15 Elektriteatris. Briti kirjaniku Diana Wynne Jonesi raamatu järgi vändatud filmi keskmes on tütarlaps Sophie, kelle nõid on muutnud 90aastaseks naiseks. Sophie leiab varju võlur Howli liikuvast lossis – kummalises ehitises, kust tõuseb auru ja mis liigub ringi kriuksuvaltel jalgadel. Vana naise kuju saanud nelu sõbruneb uues kohas sinna vangistatud tuledeemon Calciferiga ja nad lubavad üksteist aidata.

4. "Tuul tõuseb" (2013)
23. aprillil kell 16 kinos "Sõprus",
24. aprillil kell 18 Elektriteatris. Lugu põhineb jaapanlase Jiro Horikoshi elul, kes unistab piloodiametist, ent peab lühinägelikkuse tõttu lennuinseneriks hakkama. Teise maailmasõja tulekuga saab tema töö aga hoopis teise tähenduse. Poeetiline, mõtlik ja liigutatav animatsioon unistustest, mis pööratakse surmatoovaks õudusunenäoks. Nagu autori eelnevad teosed, pidi ka "Tuul tõuseb" jääma Miyazaki viimaseks, ent õnneks otsustas mees ikkagi uue projekti ette võtta.

▲ Totoro, Satsuki ja maagiline Kass-buss. FOTOD: TOOTJA

KINO

Maagiline lapsepõlv metsavaim Totoro seltsis

"Minu naaber Totoro" on tore kujutlusvõimega lugu fantastilisest salamaailmast, mida näevad ainult lapsed.

MART RAUN
filmitegija ja -blogija

Pole palju filmitegijaid, kes suudaksid maailma nii imeliselt lapse pilguga näha nagu meisterlavastaja Hayao Miyazaki. Mehe kuulsamate teoste tegelasteks on pea alati kas lapsed või teismelised. "Minu naaber Totoro", mida paljud peavad tema loominguga ja animatsioonistuudio Ghibli kõige märgilisemaks filmiks, suudab vaatajad maagilisse lapsepõlve viia.

Kaks tüdrukut, Satsuki ja tema noorem õde Mei kolivad isaga maale, et olla lähemal oma emale, kes peab haiglas olema. Ühel päeval avastavad õed kodu lähedal puude juures elavad Totorod, metsa maagilised vaimud. Peagi sõbrunevad nad nende kummaliste elukatega ja lähevad vastu mitmele huvitavale seiklusele.

Detailide ja animatsiooni maagia

Miyazaki lõi "Minu naaber Totoroga" jaapanipärase, ent universaalse loo, kus puudub keskne konflikt, antagonist, konkreetne algus, keskpaik ja lõpp. Kui viimased kaks kümmend minutit välja arvata, ei juhtu midagi dramaatilist. Ometi pole film igav, vaid ääretult lummav ja suudab nii noored kui ka vanad vaatajad end kütkest hoida.

Film koosneb meeldejäätavatest hetkedest ning on täis vaimustavaid stseene – uue kodu avastamine, majas elutsevate tolmuvaimude nägemine või magava Totoroga kohtumine. Kes suudaks unustada üht meisterlikumat stseeni animafilmi ajaloos, kus tüdrukud vihmas käes isa saabumist ootavad? "Minu naaber Totoro" on nagu mälestus lapsepõlve fantaasiamaail-

▲ Armas Totoro ja õed Satsuki ja Mei filmi ühes toredamas ja meeldejäätavas stseenis.

ANIMATSIOON

Minu naaber Totoro (My Neighbor Totoro)

Režissöör: Hayao Miyazaki
Osades: Chika Sakamoto, Noriko Hidaka, Hitoshi Takagi, Tanie Kitabayashi, Sumi Shimamoto.
Kinodes: 21.04

LOE VEEBIST

Mart Rauni filmiblogi
martraun.wordpress.com

mast või lemmikpildiraamatust, mis kujutluse jõul ellu ärkab.

Maal veedetud suved on sageli lapsea kõige maagilisem aeg. Seda on Miyazaki oma autobiograafiliste elementidega filmis kaunilt tabanud. Film särab tänu oma animatsioonile, mis suudab kõik karakterid ehedaks ja eluliseks muuta. Tüdrukute uus kodu on detailirohke ning tegelaste läbielamised on suurepäraselt edasi antud.

Kõik fantastilised elukad, samuti tüdrukud, eriti Mei, on meisterlikult animeeritud. Mei on kindlasti üks ehedamaid

noori tüdrukuid kinolinal. Animatsiooni- ja saavutatakse palju tõesem tulemus kui mängufilmis näitlejat kasutades.

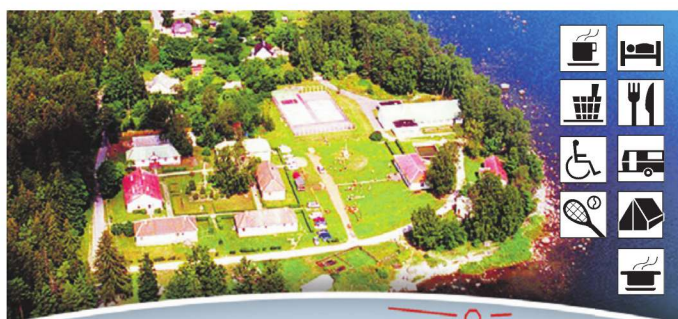
Miyazaki maagia

"Minu naaber Totoro" on lavastajale omase tuldinimlik lugu, kus peidus mitmed Miyazaki armastatud motiivid, nagu näiteks maagia, laste ning vanemate ning looduse ja inimese vaheline suhe. Need teemad jäävad siin küll taustaks, kuna fookus on õdedel ja nende seiklustel. Miyazaki loomingus näevad just lapsed maailma päriselt. Eriti tuntu on see siin, sest Totoro ja metsavaim täiskasvanud ei näe.

"Minu naaber Totoro" oli verivärsk stuudio Ghibli kolmas film ning Totorost sai selle maskott ning joonisfilmiajaloo üks tuntumaid ikoonide. Samuti leiame siit teise unustamatu tegelaskuju – Kass-bussi. Hayao Miyazaki retrospektiivis näidatav "Minu naaber Totoro" sobib nii pere väikestele kui suurtele ning tasub suurelt ekraniit ikka ja jälle vaatamist.

"Minu Naaber Totoro" (1988) linastub reedel, 21. aprillil kell 18.30 kinos "Sõprus" ja kell 18 Tartu Elektriteatris.

Hayao Miyazaki retrospektiiv toimub 20.–23. aprillil Tallinnas kinos "Sõprus" ja 20.–24. aprillil Tartu Elektriteatris.

Lainela

P U H K E K Ü L A

Neeme tee 70, Käsmu, Vihula vald, tel +372 5809 0917
lainela.puhkekyla@gmail.com, www.lainela.ee

Ca 200 kohta mere ääres; lisaks saunad ja saalid.
Territoorium 3 ha. Piiramatu telkimisala.

P-R soodushinnad. Küsige pakkumist!

KONTSERT

Uue Tänavä Orkestri uhke finaali

MARI HIEMÄE
mari.hiema@aripev.ee

Esmaspäevase lõppkontserdiga saab täidetud Uue Tänavä Orkestri eesmärk selgeks õpida ja ette kanda kõik üheksa Beethoveni sümfooniaid.

2016. aasta jaanuaris dirigent Kaspar Männi initsiatiivil kokku tulnud Uue Tänavä Orkester koosneb noortest muusikutest, kellest suur osa alles õpib ning kes on seega oma loometee alguses. Algne idee, millega Mänd orkestrile aluse pani, oli tema enda sõnul lihtne ja konkreetne – pakkuda nii orkestrantidele kui ka iseendale dirigendina terviklikku kogemust sümfooniliste teoste ettekandmisel. Miks just Beethoveni sümfooniaid? Sest need on lääne muusikaloos kesksel kohal. “Nende sümfooniatega kokupuutumine on selline kogemus, mis peaks igal muusikul pagasis olema. Teiseks pole neid sümfooniaid, näiteks esimest, neljandat ja kuuendat, aastaid Eestis esitatudki,” rääkis Mänd.

Hea koostöö

Noore orkestriga on Männil põhjust rahul olla. “Väga hea meel on tõdeda, et praeguseks on see orkester kenasti kokku kasvanud. Alguses ma pelgasin, et kas koosseisul, millega me alustame, on püsivust lõpuni minna või tuleb iga sümfoonia jaoks leida uusi mängijaid.

▲ Orkestri koosseisus on mänginud ligikaudu 90 noort muusikut. FOTO: KAISA LÖHMUS

KLASSIKA

L. van Beethoveni 9. sümfoonia

24. aprill kell 19 Estonia kontserdisaalis

Esitaja Uue Tänavä Orkester
Dirigent ja kunstiline juht Kaspar Mänd

Piletid 10/15 eurot

Siiski on enamik, kellega alustasime, jõudnud rännakuga koos lõpuni, mistõttu võib rääkida, et on tekkinud uus orkester, kus muusikud üksteist tajuvad. See on lisaväärtus, mis tekib kannatliku ja järjepideva töö tulemusena,” kiitis Mänd.

Esmaspäeval tuleb Uue Tänavä Orkestri poolt ettekandele Beethoveni üheksas sümfoonia, mis on Männi sõnul muusikaajaloos ainulaadne nii oma mastaabilt, ülesehituselt kui koosseisult.

“Beethoven tegi oma eluajal päris mitu uuenduslikku sammu ning tõi muusikalukku uut nii vormi, muusikaliste väljendusvahendite kui ka orkestri koosseisu pillide lisamise osas,” rääkis Mänd. Näiteks on üheksanda sümfoonia finaali kaasatud terve suur koor, kes laulavad Friedrich von Schilleri “Oodi rõõmule” tuntud meloodial, millest on praeguseks saanud Euroopa Liidu hümn.

Männi sõnul kõlab Beethoveni üheksas sümfoonia üsna ajatult ning selle finaali peidetud sõnum sõpruse ning üksiteisega arvestamise tähtsusest on väärt kuuldavõtmist tänapäeval samavõrd kui Beethoveni eluajalgi.

Mis Uue Tänavä Orkestrist edasi saab, on hetkel veel lahtine. Kindel on see, orkester jääb tegusaks ka edaspidi. “Ühest küljest võiks tõdeda, et missioon on täidetud ja nüüd võiks laiali minna. Kuna orkester on aga Beethoveni sümfooniatega õppimisega arenenud üsna terviklikuks organismiks, siis mulle tundub, et on mõistlik jätkata,” rääkis dirigent.

KOOMIKS

ÄRI PÄEV

FESTIVAL

Uus festival väärtustab kohvijoomist

MARI HIEMÄE
mari.hiema@aripev.ee

Kohalike kohvisõprade rõõmuks toimub järgmisel nädalavahetusel Tallinnas esmakordselt kohvifestival, kus saavad kokku kõik, keda teema könetab.

Festivali peakorraldaja Kennet Sarve sõnul on Eesti kohvimaastik ülimalt mitmetahuline ja põnev.

Tallinn Coffee Festivali käimallikkamiseks sai ta innustust veendumusest, et eestlased on üks tõsine kohvirahvas – nimelt kuuluvad eestlased maailma kohvijoojate hulgas tarbitava koguse poolest esimese kahekümne rahvuse hulka.

“Siin on kohalikud röstijad ja väga teadlikud tarbijad. Uusi kohvikuid tekib pidevalt juurde ning kuumade jookide tarbimine on populaarne,” rääkis Sarv.

Arendab kohvikultuuri

Festivali eesmärgiks on kohvikultuuri arendamine. Üritusele on oodatud nii professionaalsed kohvivalmistajad ja baristad kui ka asjaarmastajad. Samuti pakub festival korraldajate sõnul tegevust ka neile, kes ise kohvi üldse ei joogi.

Festivali üheks tõmbenumbriks on kindlasti kohviteemaga seotud võistlused. Reedel võisteldakse caffè latte’le kaunitest kujundite valmistamises,

▲ Tallinn Coffee Festivalil saab maitsta kõiksuguseid kohvijooke, samuti teed, kakaod ja muudki. FOTO: KORRALDAJA

KOHVIKULTUUR

Tallinn Coffee Festival

28.-29. aprill Tallinna Kultuurikatlas

Piletid 5 eurot, kuni 12aastased tasuta

www.tallinncoffeefestival.ee

» Siin on kohalikud röstijad ja väga teadlikud tarbijad. Uusi kohvikuid tekib pidevalt juurde ning kuumade jookide tarbimine on populaarne.

Festivali korraldaja Kennet Sarv

laupäeval selgub, kes osalejatest suudab parima kohvi valmistada ning pimetesti käigus kõige täpsemalt kohvimaitseid eristada.

Festivalil saab tutvust teha erinevate ja eriliste kohvisortide, kohvi valmistusviiside ning seadmetega, samuti maitsta teisi kuumi jooke, mille hulgas on teed, chaid ja kakaod, aga ka siirupid ning muudki.

Avatud on paljud kohvikud ja tänavatoidukohad, muusikaga loob meeleolu DJ Liisi Voolaid. Pered koos lastega saavad laupäeva pärastlõunal osaleda Kahvliahvi kokakooli töötubades.

23. aprill kell 16
Tartu Jaani kirik

25. aprill kell 19
Niguliste

Kontserdisari
“Autoriportreed”

“72 ingliti”

Kammerkoor Collegium Musicale
Raschèr Saxophone Quartet
Dirigent Endrik Üksvärav

Lera Auerbach. “72 ingliti” (Eesti esiettekanne)

hooaja peatoetaja

eestikontsert.ee

Eesti Kontsert

ESTI KONTSERT NOORTOETAJA

SILBERAUTO

▲ Kuue lauaga pisike kohvik mõjub koduselt.
FOTOD: RAUL MEE

RESTORANITEST

Kalamaja kogukonna Koloniaal

▲ Ühes kahest tillukesest toast on pood, kus on riuleid sama vähe kui suuremas koduköögis.

Koloniaal on nii kodukootud, et ärilehe restoranileheküljele pole tal õieti asjagi. Võib-olla sobiks paremini väikeettevõtluse rubriik.

HEIDI VIHMA
kaasautor

Kahte tillukesse tuppa mahuvad ära pood ja kuue lauaga kohvik. Kusagil tagumistes ruumides on veel ka pagariroda, mille olemasolu kinnitavad soojad leivad poeletil ja kahte-kolme sorti küpsised. Müüja on ühtlasi kelneriks.

Koloniaal kuulub pigem eelmise sajandi esimesse kolmandikku kui tänapäeva. Siis elas poepidaja poe peal ja kui vana, said kliendid temalt kaupa ka õhtul hilja või hommikul vara. Kui poeproua aega sai, küpsetas mõned saiakesed ja pani ka need müügiks.

Vanamoeline atmosfäär

Natuke meenutab Koloniaal Kadrioru kohvik-poodi Nop, kuid veelgi rohkem Vabaõhumuuseumis asuvat 1930. aastatest pärinevat Lau külapoodi, mille ukse kohal silt "Koloniaal-kauplus A. Tikerberg".

Tolleaegses tüüpilises segapoes müüdi nii petrooli, soola-suhkrut, teed, kakaod,

kohvi, rosinaid, riisi, maiustusi, heeringaid kui ka lõhnaseepe, niiti-nõelu-nõöpe, lambiklaase ja -tahte, nõusid, tubakat-sigarette, köisi, hobuserakmeid, kingaviksi, hambapulbrit, postkaarte ning kangaidki. Kalamaja Koloniaali sortiment piirub toiduga. Aga nagu omal ajal Laus, kuhu 1935. aastal lubati müügile õlu ja kodumaised veinid, on ka Kalamaja Koloniaali joogivalik esinduslik. Näiteks on neil tõenäoselt linna parim Jaanihanso siidrite valik, peale selle veel mitme meie oma jookitootja põnevat loomingut.

Koloniaali parim osa on selle atmosfäär: aeg seisab ja kõik oleks nagu mängult. Mängime poodi ja kohvikut ning kinnituseks, et me seda liiga tõsiselt ei võta, paneme aknale kaisukaru. Sööb ja jook on muidugi olemas, kuid kes ei hinda Koloniaali meeleolu, see ei hinda ka nende pannkooke, burritosid ja hakklihapatat. Nii et ainult toidu pärast ma sinna tagasi ei läheks.

Kui aga koduses söögitoas millegipärast külalisi vastu võtta ei saa, siis sõbraga klaasi veini või siidri taha juttu ajama (ja midagi kõrvale näksima) läheksin küll. Kui menüüsse tuleb uus toit või lan-

geb mõni välja, ronib müüja-kelner riivli kohal rippuva menüütahvlini ja teeb vajalikud parandused. Küsimusele, kui sageli ta seda tegema peab, vastas ta, et üpriski tihti. Sel korral olid kõige ootamatumaks roaks pannkoogid peekoni ja vaht-rasiirupiga ning bataaditsipsid, ülejäänud oli tavapärasem: paar suppi, pasta hakklihaga, karbonaad, mitmesuguste täidistega pannkoogid.

Road on lahed ja lopsakad

Porgandipirukasse on mahutatud nii palju täidist, et kokkuhoidlikumal pagaril jätkuks sellest kahe, mõnikord ka kolme piruka jaoks. Saiakestele annab maitset puhast või, millega on peaaegu priiskavalt ringi käidud.

Pannkook on paks ja suur ning siirupit on valatud lahke käega. Esimesest ampust on selge, et head tahet on köögis rohkem kui professionaalsust, kuid see pole mõeldud kriitikaks – kas pole just hea tahete puudumine see, mis nii mõnegi koha külmaks ja ükskõikseks teeb?

Koju kaasa ostetud suurest leivast jätkus tükiks ajaks. See oli kandiline, kindel ja maitsev. Eriti hea värske taluvõiga.

HINNANG Koloniaal

Toit:	Teenindus:	Interjäär:	Kokku:
6	7	10	23

Address: Tööstuse 1, Tallinn
Telefon: 666 2805
Avatud: 7.30-22
Pearoogade hinnavahe: 4-6 eurot
Kohviku perenaine: Kairi Kaia Truusa
www.facebook.com/kohvikkoloniaal

ÄRIPÄEV SOOVITAB
Äripäeva tunnustava märgi pärinud restoranid

	toit	teenindus	interjäär
Bordoo, Tallinn	10	9	9
Haku, Tallinn	9	9	10
Leib Resto ja Aed, Tallinn	9	9	10
Pull, Tallinn	9	9	10
Salt, Tallinn	9	10	9
Ribe, Tallinn	9	9	9
Lucca Enoteca, Tallinn	8	10	9
Hölm, Tartu	8	8	10
Mon Repos, Tallinn	10	7	9
Mr. Jakob, Otepää	8	8	10
FAO27, Tabasalu	8	7	10
GreenBakery, Tallinn	8	9	8
Korsten, Armastus & Hea Toit, Tallinn	9	6	10
La Tabla, Tallinn	8	8	9
Linnuküla Resto, Tallinn	9	7	9
MuSu, Tallinn	8	8	9
Noodle Box, Tallinn	10	9	6
Noot, Pärnu	9	8	8
Sardiinid, Tallinn	8	8	9
Taste of Asia, Tallinn	8	7	10
UmbRoht, Tartu	9	8	8
Vidrik, Sangaste	9	7	9
Villa Wesset, Pärnu	8	9	8
WuWei, Tallinn	8	8	9

Äripäev soovitab klepsu pälvivad alates 2016. aastast söögikohad, mis saavad restoranitest kokku 25 või rohkem punkti.

LOE VEEBIST
Äripäeva restoranitestid
www.aripaev.ee/restoranitest

RAAMAT

Idüll? Önn? Rõõm? Hygge!

KASPAR VIILUP
kaasautor, ERR

Hygge on üks neist moodsatest sõnadest, mis on vaikselt ka Eesti nutipõlvkonna sõnavarasse sisenenud ja minu esmane huvi teose lugemiseks oligi mõista, mida see fenomen tähendab. Sellele küsimusele sain vastuse, kuid selgus, et tegu on millegi palju suuremaga, kui esmapilgul tundub.

Kogu hygge teooria põhineb heaolul ja õnnel. Ja need ei ole suured ning paatoslikud rõõmud, vaid just pisikesed, otsekuu märkamatud.

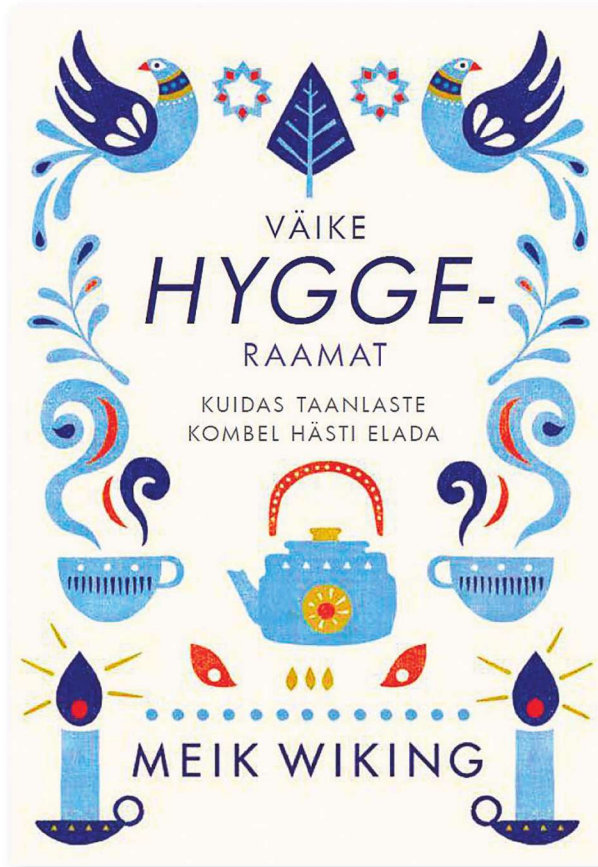
Teatud mõttes võib öelda, et hygge nautimiseks pead sa olema materiaalselt piisavalt kindlustatud, et võiksid astuda sammugi tagasi.

Kraamida kapist välja tolmused tekid, pugida rämpstolli ja tunda rõõmu asjadest, mis muidu paistaksid ehk kuidagi piinlikud.

Taanlaste elustiil

Ja loomulikult asetub hygge teooria keskmesse Taani. Nende tervishoid, haridussüsteem ja majandus on loonud ühiskonna, kus inimestel on ohtvalt vaba aega. See kõlab lollaka asjana, kuid tänu sellele on inimestel rohkem võimalust mõtestada enda igavlemist, aja surnukslõõmist, sõpradega olesklemist. Labaselt öeldes ongi hygge rõõm tühisusest.

Kui see teooria põhinekski vaid tühisusel, olekski vaid

HINNANG
Meik Wiking "Väike hygge-raamat"

8

Kirjastus: Tänapäev
288 lk.

filosofia Instagrami õdusate toidupiltide, hõrgu cappuccino-lõhna ja kolletanud kušetilõhna taga, siis ei oleks sellest vaja rääkida. Kuid hygge on tänase päevaks üks Taani ühiskonna alustalasi.

Taanlased põletavad küünlaid, sest see on hygge. Ka kõige vaesemad tudengid ostavad

kalleid laelampe, sest see valgus on hygge. Kusagil kodus peab olema pisike lebonurk, sest seal saab hygge'tada. Need pisiasjad on teinud Taanist maailma kõige õnnelikumaks riigi ja Meik Wikingu teostest selgub, et hygge on taanlaste igapäeva lahutamatu osa.

Laisklemise teooria

Sellise teooria tekkimise alused on muidugi mõistetavad. Ma võin mürki võtta, et ükski itaallane ei mõtle mingisuguse tubase tekk-peal-kohvitass-pihus idüllile peale. Neil paistab päike, väljas on soe ilm, vein on odav. Hygge on siiski suusaailma teooria, lohutus kehva ilma korral, meelega ka siis, kui akna taga toimuv seda ei soosi.

Niiviisi mõeldes sobiks see pealtnäha ka Eestisse. Meil on keset aprilli ikka veel talveilmad, aga kuidagi tuleb rõõmus meel säilitada. Eestlasedki küpsetavad pirukaid, jooivad teki all kohvi, vaatavad sõpradega kodus lolle filme, aga selle taga ei ole teooriat. See on lihtsalt asi omaette, me ei sea seda kuidagi konteksti.

Tänu sellele ei saa võtta "Väikest hygge-raamatut" kui elustiiliramatut. Meie kultuuriruumi seda üks-ühele ümber paigutada ei saa. Pigem on see põnev antropoloogiline uurimus, sissevaade meie sugulaste igapäeva. Meeleolukas lugemine.

PLAAT

Nüansirohke Sampha

KASPAR VIILUP
kaasautor, ERR

Võib vist öelda, et pärast mõnd aastat enda muusikaga katsetamist sattus Sampha kohe õigesse seltskonda.

Ta tegi koostööd Jessie Ware'i ja SBTRKTiga ning ta lööb kaasa Kanye Westi, Drake'i, Frank Oceani ja Solange'i plaatidel, tehes seda kõike enne oma debüütalbumi ilmumist. Ei ole palju artiste, kelle maailma suurimad popmuusikud kohe enda tiiva alla võtaksid.

Aga selle mõistmiseks ei ole vaja teha muud kui "Process" läbi kuulata. Sampha on pannud nendest koostöödest palju kõrva taha ning mõistnud, et tema seda rada kõndida ei taha. Ta esindab kindlameelset ja ambitsioonikat autoripoppi, mis on kõrgemal kõiksugu žanrimääratlustest.

Ühelt poolt lähevad kindlasti kiidusõnad ka Young Turksi plaadifirmale, kes on välja andnud kaks selle aasta kõige tihedamat ja kontsentreeritumat albumit – nii The xx-i "I See You" kui nüüd ka Sampha "Process" on täpselt nii pikad, kui olema peavad. Pole suvalisi lugusid ega venitamist. Kõik täidab oma eesmärgi.

Kõlab ballaade ("No One Knows Me) Like the Piano"), omalaadset rütmimuusikat ("Under", "Blood on Me") ja... Noh, küllaltki raske on kirjeldada seda, mida Sampha teeb. Ta on omalaadne vokalist, kes teeb universaalset muusikat universaalsele publikule, mis avab end kuulaja ees kohe ega esita nõudmisi, kuid pakub see-eest rohkem, kui oskaksid oodatagi. Seni on see aasta üks parimaid plaate.

HINNANG
Sampha "Process" (Young Turks)

9

KINO

Särav kest ilma hingeta

MARI HIEMÄE
mari.hiemae@aripeev.ee

Filmi "Hing anumas" nautimiseks on kaks võimalust.

Üks variant on kõrvutada seda Jaapani mangade põhjal tehtud kolme animafilmiga ning samaaineliste animasarjadega. Teine võimalus on vaadata filmi nii-öelda puhta lehenähtena ning unustada igasugused võrdlused ära.

Kui võrrelda lavastaja Rupert Sandersi uusversiooni varasemate filmidega, siis võib hinge jääda tühi tunne.

Visuaalses mõttes on siide originaalmaterjaliga suur, kohati kuni detailideni välja. Sisu poolest mõjub aga uusversioon lihtsustatu ning lapsikuna.

Puudu jääb mangaseriaalidesse peidetud filosoofilisest plaanist. Süžee sisaldab ohtralt arutelule eksistentsist ja eetikast, kuid vaataja mõistust need teemad seekord eriti aktiivselt kaasa mõtlema ei tõmba.

Liiga lihtsaks tehtud lugu

"Hing anumas" mõjub kokkuvõttes üsna lihtsakoelise loona, kus vastanduvad hea poolus ja paha poolus teinud filmi lõpuks saab kord majja.

Peategelased ja süžeele on iseenesest üsna sarnased originaallooga – võitlus käib inimajuga robotite tootmise tagamaade väljaselgitamise ümber.

▲ Peategelasel Mira Killianil (Scarlett Johansson) on inimese aju ning roboti keha. FOTO: TOOTJA

HINNANG
"Hing anumas" ("Ghost in the Shell")

6

Lavastaja: Rupert Sanders
Osatäitjad: Scarlett Johansson, Juliette Binoche, Michael Pitt, Pilou Asbaek, Takeshi Kitano

Emotsionaalse mõjuvuse vahe on filmidel aga märgatav.

Usun, et selle asemel, et norida, kui võrd varasemad animerversioonid uuest filmist ikka paremad olid, on mõist-

lik keskenduda sellele, mis on uusversioonis toreid.

Näiteks on Sandersi "Hing anumas" kubinal täis visuaalselt nauditavat tulevikufantastikat ja meelelahutuslikke efekte, mis eriti 3D-vormis enast imetlema panevad. On tulevikulinn kõige oma pillava meelelahutuslikkusega, on küberneetiliselt täiustatud inimesed ning inimõistusega robotid, koos oma supervõimete ja -ülesannetega. Hea näitlejatöö teeb Scarlett Johansson peategelase Mira Killianina.

Visuaalses mõttes on "Hing anumas" särav ning fantaasia-

küllane. Ilusa kesta sees aga midagi olulist juskui polekski.

Vaadata maksab ikka

Minule pakkus lõbu ka selle särava kesta uurimine. Mõnele tõsisemale originaalmanga fännile, kes ootaks filosoofilisemat süvenemist, võib pelgalt kesta aga väheks jääda.

Teema, mis jääb inimesest alles siis, kui tal pole enam keha ning kas inimloomuse määravad ära mälestused või teod, on iseenesest arutlemist väärt.

"Hing anumas" tõstatab küsimusi, kuid vastuseid pole mõtet sellest filmist otsida.

PLAAT

Sulam Eesti popi lähiajaloost

KASPAR VIILUP
kaasautor, ERR

Ma arvan, et paljudele tuleb Sten-Olla nimi täieliku üllatusena, eriti see, et "Kaustiku" näol on tegu tema teise albumiga.

Teda ei ole kuulda raadiotest ning ta ei figureeri kontserttuuridel ja vestlussaadetes, aga see ei oma tähtsust, sest Sten-Olle näeb väga terviklikult, kuidas eesti keeles ja meeles popmuusikat teha.

Ühelt poolt on ta nagu Vaiko Eplik. Helge esteetika ja õhulised rütmid, samuti julge instrumentatsioon, mis astub üle popi- ja roktraditsioonidest. Ta muudab ka kõige lihtsakoelisemad lood tänu heale laulukirjutusele enda omaks.

Samas leiab Sten-Olle käekirjas ka midagi ühist Mari Jürjensiga, kellega ta on ka palju koostööd teinud. Eriline intiimsus, kus vokaal on hästi teravaks keeratud, mis toob artisti kuulajale lähemale. Ta nagu istuks sinu kõrval ja laulaks sulle kõrva sisse.

Ja ega võrdlus Dagõga pole ka vale. Sten-Olle tämber meenutab vägisi Lauri Saatpalu häält ning see loob ka sarnase friigipop meeleolu. "Kaustikul" ei ole sellist agulipainet ja voogavust, millel Dagõ põhines, kuid mõned nõksud on ühised. Kuulake lugu "Lahkud" ja te nõustute.

Aga see pole kriitika. Niivõrd täpselt ja meeldivat läbilõiget Eesti popmuusika lähiajaloost ei olegi varem näinud. Ilus ja rõõmus muusika, mis lihtsalt nõuab, et ilmad ilusamaks läheksid.

HINNANG
Sten-Olle "Kaustik"

7

TOIMETAJA VEERG**Las rikkad maksavad**

Erakindlustusel on oma võlu: saad täpselt seda, mille eest maksad – eeldusel, et sul on piisavalt raha. Ning kui ei ole, võiks näiteks saada üldise järjekorra alusel.

Kuid nii see ju praegu toimibki: kuna haigekassal on raha sageli ammu enne arveldamisperioodi lõppu otsas, siis meditsiin sellest seisma ei jää: osa tohtreid teenib lisaraha, pakkudes sama teenust hinnakirja alusel näiteks erapraksises. Ja pole harvad juhud, kus eriarstikabinetti hestlistades öeldakse, et palun väga – järgmine number on nelja kuu pärast. Aga kui maksad – tule kohe pärastlõunal. Kui see pole erakindlustus, siis mis on?

Solidaarne kindlustus tekitab tervetes viha küll – äkki ma ei jäägi haigeks ja nüüd teine saab minu arvel kasu? Ning viha teeb ka arutu raiskamise süsteemis.

Ent kui tahetakse maksta, siis miks mitte anda inimestele selleks võimalus? Eesti on küll nii väike, et mõttekas on tervishoidu korraldada ühest pajast, aga kui paralleelselt saaksid maksujõulised soovijad kiiremini abi, siis oleks hundid söönud ja lambad terved.

Tervishoiuturism

Saksamaal midagi paralleelsüsteemi sarnast juba on: lisaks jutumärkides kohustuslikule ravikindlustusele on inimestel võimalik osta erakindlustuse teenust. Hinnakäärid on muljetavaldavad. Ettevõtjatel ongi seal võimalik vaid erakindlustust osta. Summa pole seotud vaid palganumbri protsendiga, vaid sõltub vanusest, eelnevatest haigustest ning paljust muust. Väikeettevõtjal paneb see ikka hinge kinni.

Erakindlustuse omanik saab arstile eelisjärjekorras ja talle tehakse omajagu rohkem kallimaid protseduure – näiteks operatsioone. Ent kui keegi tahab pimesoole eemaldamise eest 100 000 eurot välja käia, miks peaks teda takistama?

Terviseturismile hoog sisse

Haigekassa võiks mõelda lisaraha teenimisele tervishoiuturismi ülesehitamisega. Kuna ravi kvaliteet on meil kõigele vaatamata korralik, siis võiks ju pakkuda kalli tervishoiuga rahvastele võimalust siia tulla, korraliku hinna eest ravi saada ning kasumi võiks suunata oma tervishoidu. Ungari on näiteks teinud selles edusamme ning teda teatakse teisel pool Doonaud kui hambaraviiki.

Nii nagu Münchenis käivad operatsioon tegemas naftašeid, kes reisivad kogu suguvõsaga ja jätvavad riiki tublisti raha, võiks ju meigi arstid välismaiste maksujõuliste klientide peal kätt harjutada.

LIINA LAKS
toimetaja

Meigi arstid võiksid ju välismaiste maksujõuliste klientide peal kätt harjutada.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111

Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105

Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099

Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid. Äripäev veebis: www.aripaev.ee Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastoid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastoid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikud, poliitilised või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.tee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN**Parim, mida nõukogu teha saab**

Ettevõtte nõukogu kõige tähtsam ülesanne on valida suurepärase tegevjuht ning teda toetada.

Nobeli preemia laureaat Ronald Coase väitis 1937. aastal, et ettevõttel on mõtet siis, kui ta loob väärtust vähemate kuludega võrreldes turul üksikute töötajatega. 2009. aastal, 99aastaselt, korrigeeris ta oma seisukohta ja väitis, et ettevõtte toimivad pigem nagu perekonnad, millesse omakorda kuuluvad vastandid, kes muurevad selle pärast, et teised osapooled asju nassu ei keeraks. See tähendab, et ettevõtte tegutsemise mõte ei seisne mitte enam niivõrd tegevuskulude võimalikult suure vähendamises, vaid pigem keerukate probleemide ühiselt targemas lahendamises. Ühine tarkus talletub ajas ja juurdub ettevõtte kultuuris. Seda tarkust ei saa turult osta. Sellises ettevõttes töötavad juhid ja asjatundjad, kes suudavad luua ja kasutada häid IT-süsteeme ja andmebaase ning on ühtlasi väga head suhtlejad ja koostöö korraldajad.

Microsoft oli 1990. aastatel tuntud selle poolest, et seal oli ebatavaliselt suur hulk turgu parimaid inimesi. Bill Gates palkas ainult selliseid juhte ja spetsialiste, kes oskasid tehnoloogiateadmised panna äri teenistusse. Microsofti lattu oli nii kõrge, et arendusmeeskonda värbamisel ületas selle alla 3% kandideerijatest. Microsofti tohtu kasv 1990. aastatel kinnitas tarkade inimeste valiku tähtsust.

Google valib ainult selliseid inimesi, kes pole mitte ainult tehnoloogiliselt pädevad ja vaimselt võimekad, vaid on lisaks ka väga head eestvedajad ja sobivad hästi Google'i innovaatilisse ärikultuuri. Iga uus inimene peab olema olemasolevatest millegi poolest sel-

MAIK RAAVA
juhtimiskonsultant

Läbimurre saab tulla vaid sellest, et ettevõtte nõukogu mõistab oma erilist vastutust valida suurepärase tegevjuht.

gelt parem. Selline valik tagab järjest targemate ja tulemuslikumate meeskondade loomise. Google'i analüüsi tulemusel on tõestanud, et latti alla lasta ei tohi, sest kehvi valikuid ei saa arendustegevustega ära katta.

Selleks, et saada suurepäraseid inimesi, on vaja suurepärase tegevjuhti. Sellepärast on muutunud ka ettevõtte nõukogu roll. Kui seni oli nõukogu kõige tähtsam roll ettevõtte tegevuse suunamine ja kontrollimine, siis nüüd on rõhuasetus nihkunud suurepärase tegevjuhi valimisele. Suurepärase sõltub ettevõtte arengust ja kontekstist. See tähendab, et nõukogu peab täpselt aru saama, mis on ettevõtte eduka tegutsemise seisukohalt peamised lahendamist vajavad küsimused, ja leidma parimaid tegevjuhi kandidaate.

Ainult parimaid

Näiteks kulutasid IBMi nõukogu liikmed 1993. aastal mitu kuud, külastades ettevõtte kliente ja valdkonnaeksperte üle maailma, et selgust saada, milles täpselt on IBMi probleem. Jõudes äratundmisele, et põhiprobleem on pigem äriiline, mitte niivõrd tehnoloogiline, seati sihiks leida parim tegevjuht, kes on kliendile orienteeritud, suudab suures organisatsioonis teha jõulisi otsuseid ja tagab püsivalt väga head tulemused. Alguses pakuti seda kohta legendaarsele Jack Welchile, kuid too keeldus. Lõpuks jõuti välja Lou Gerstnerini, kes oli taganud kümneidipikkuse kasumliku kasvu American Expressile ja oli maineka McKinsey & Company taustaga. Gerstneri valiku õigust kinnitas IBMi vägev taas-sünd 1990. aastatel.

Endine DuPonti tegevjuht ja Apple'i nõukogu liige Ed Woolard mõistis 1997. aastal, et et-

tevõtte põhiviga on nõrk innovatsioon – suutmatus erakordseid tooteid luua. Otsides hea klienditunnetusega innovaatilist turuloojat, jõudis ta äratundmisele, et parim valik oleks Steve Jobsi tagasitoomine, sest tema oli ennast veel kord tõestanud erakordselt eduka Pixari loomisega. Tal oli õigus.

Eesti kängunud majanduskasv kinnitab, et innovatsiooni ja ekspordiga ei ole meil asjad hästi. Läbimurre saab tulla vaid sellest, et ettevõtte nõukogu mõistab oma erilist vastutust valida tegevjuht, kes omakorda värbab innovaatilisi juhte ja spetsialiste. Enam ei piisa lihtsalt tublist ja korralikust tegevjuhist, vaja on läbimurdevõimelisi. Kui nõukogu ei tee vajalikku otsust, ei tee seda viiga enam heaks mitte miski.

Innovaatiline tegevjuht muudab turgu tundmatusest ja loob sellega erakordset väärtust. Meenutagem Hansapanga edulugu Jüri Mõisaga, Ühispanga läbimurret Ain Hanschmidtiga, Delfi kasulugu Ville Jehega jt. Hiljutine hea näide on Erkki Raasukese valik DNB Nordea etteotsa. Suure tõenäosusega muudab Erkki Raasuke Balti pangandusturgu, kui nõukogu teda selles toetab.

Mitte keegi peale tegevjuhi ei tea, mis on klientidele ja ettevõttele kõige kasulik. Loomulikult peab nõukogu täitma ka kontrolli ülesannet, kuid see on siiski ainult rutiin, mis ei taga veel eristumist ja edukust.

Kui nõukogu pole ettevõtte tulemustega rahul ja tal tekib soov hakata tegevjuhti õpetama või piitsutama kõrgemaid eesmärke seadma, oleks tal selle asemel õigem ebakompetentne tegevjuht viivitamatult välja vahetada. Nõukogu ei saa kunagi olla äris pädevam kui suurepärase tegevjuht.

KOMMENTAAR**Sisemist verejooksu raviti plaastriga**

Mis juhtub, kui sisemist verejooksu ravida plaastri panemisega? Ei midagi, haav lekitab edasi. Aga mis siis, kui teha vereülekanne? Haav lekitab ikka edasi. Ja kui organism kohe ei suregi, siis nõrkeb igal juhul.

See on Eesti meditsiini-rahastuse piltlik diagnoos. Käes on haigekassa kuldaeg: raha laekub rohkem kui eales varem. Viimase viie aasta jooksul on haigekassa eelarve kasvanud 41,5 protsenti ning ületanud miljardi euro piiri. Sisuliselt täishõive ning majandusest ja tootlikkusest kiiremini kasvavad palgad on haigekassat nuumanud sotsiaalmaksu laekumise paranemise mõnel viimasel aastal tempos veidi alla 10 protsendi aastas.

Ainuüksi 2017. aastal laekub prognoosi järgi üle 90 miljoni euro rohkem kui aasta varem.

Ometi jääb haigekassas vaatamata suuremale rahahulga-

HARRY TUUL
uudistetoimetuse juht

Sisuliselt pole midagi muudetud ja küsimus taandub endiselt ebapopulaarsetele otsustele.

le juba praegu raha puudu. Selle tõve raviks pakuvad nii arstid, ametnikud, ettevõtjad kui ka poliitikud raha juurdepumpamist. Ehk siis matemaatika keeles eelarve kasvatamist kiiremini kui 10 protsenti aastas. Pakutud on nii pensionäride eest sotsiaalmaksu tasumist riigieelarvest, haiguspäevade hüvitamist haigekassa asemel töötukassast kui ka alkoholi- ja tubakaaktsiisi suunamist haigekassasse.

Kuigi igal ideel võib olla juuret, on siiski tegu raha ühest taskust teise tõstmisega, mis

tähendab, et omakorda hakkab lekkima läbi aegade kõige parema maksulaekumise (uskumatu, aga tõsi!) riigieelarve või toob kaasa kärpeid teistes, samuti surve all olevates sektorites.

Kaks võimalust

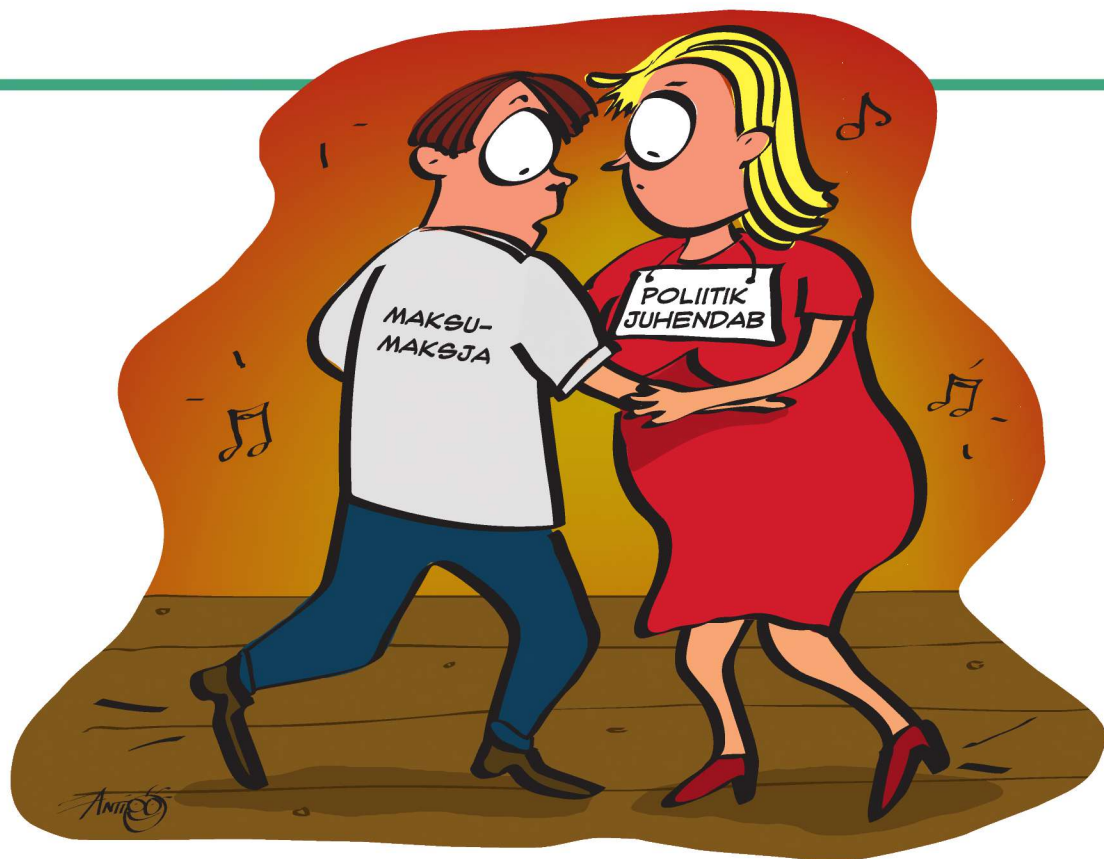
Nii jääb lauale kaks võimalust: maksutõus või kärped haigekassa rahastavate teenuste arvus. Esimesega ei julge vaatamata sõnades bravuurikalt muutusi lubanud valitsus aga lagedale tulla. Tulevik paistab tume, sest ülalpeetavate hulk töötaja kohta kasvab sisuliselt igal aastal ning seda mitte noorte ehk tulevaste maksu- maksjate, vaid vastupidi – tööturult lahkuvate eakate arvel. See omakorda keerab probleemi keerukusele peale lisasõlme, sest keeruline on ette kujutada ka kärpeid, mis mõjutavad teravalt aktiivvalijaid ehk pensionäre, näiteks vähenda-

des ravimiostu kompensatsioon või kehtestades pensionite teatud piirist reaalse sotsiaalmaksu.

Sel nädalal selgus, et valitsus valib ravimiseks viimase, kuid pensionäride sotsiaalmaksu tasumine toimub ikkagi teiste maksutulude arvel. Aga see pole veel kõik – ühtlasi lisatakse haigekassale kohustusi, nagu kiirabi ning HIV ja narkomaania ravi ja ennetuse kulud. Nakk kinni, saba lahti.

Sisuliselt pole midagi muudetud ning küsimus taandub endiselt ebapopulaarsele otsusele. Kas kasvavad kulud katame ka edaspidi solidaarselt ehk otsese või kaudse maksutõusu kaudu – või kasvab igaühel omaosalus ehk vähendatakse teenuseid, mida kaetakse haigekassa eelarvest.

Kõik muud lahendused on vaid probleemi lappimine plaastriga, mille all haav edasi veritseb.

JUHTKIRI

Põhimõttelagedus poliitika asemel

Opositsioonipinki nühkides süüdistas Keskerakond oravaid peenhäälestamises, nüüd teeb ise sedasama.

Isegi ilma peaminister Jüri Ratase kolmapäevaõhtuse skandaalse intervjuuta "Aktuaalsele kaamerale" paistaksid valitsuse maksuarusaamad ebajärjekindlad ja oportunistlikud. Äripäev võtaks need kaks kokku sõnaga põhimõttelagedus.

Opositsioonipinki nühkides süüdistasid keskerakondlased Reformierakonna valitsust peenhäälestamises, nüüd tegelevad nad sellega ise. Raha tõstetakse ikka ühest taskust teise, aga midagi põhimõttelist ette võtta ei juleta. Kui mitte pida-da suureks plaaniks 100 miljoni euro matmist linnahalli renoveerimisse – seda koos keskerakondliku linnavalitsusega – või üle 60 miljoni euro kulutamisega riigi üri-korterite ehitamiseks. Toimetuse hinnangul pole kumbki muud kui raha tuulde-loopimine ja turusolkimine. Kui sama ru-malasti kasutatakse võimalikku laenura-ha, on kuri karjas.

Kiita tahaksime riigiettevõtete börsi-letoomise eest. Ent siingi ootaksime ju-ba tegusid. Uuelt valitsuselt oodati kiir-reid muutusi, aga selle asemel näeme vin-gerdamist ametnike ja huvigruppide sur-ve vahel.

Üks suur asi, mis äratagemist vajab, on kahtlemata tervishoiureform. Aastaid

on teada, et tervishoiusüsteem ei ole jätkusuutlik, aga sellele tõsiasjale valitsus ot-sa vaadata ei julge. Isegi mitte kümne, rää-kimata siis paarikümne aasta perspektiiv-is. Tõsi, pole julgenud ka varasemad va-litsused. 215 miljonit eurot lisaraha nel-ja aasta jooksul paitab korraks kõrvu, kuid tegelikult pole see enam kui tulekahju kustutamine. Katusele visatakse vett, aga müürid miilavad ikka edasi.

Igaühele midagi

Tõsi, mõnevõrra julgust uute maksude kehtestamine ju nõuab. Need maksumaks-jad, kelle tasku kallale minnakse, võivad lärmata – ja lärmavadki. Ent siingi leppisid valitsuserakonnad omavahel kokku nii, et suurem avalik kisa ära hoida ja et ka valitsuserakondadest oleks igaüks saanud midagi, mida oma elektoraadile ette näi-data – näe, ära tõime! Sotsiaaldemokraa-did said lisaraha tervishoidu ja IRLi omad said automaksu ärajätmise. Keskerakond saab ennast esitleda kompromisside kuns-ti valdajana. Näiteks suhkrumaksumää-rad läksid esialgu lubatust väiksemaks. Di-videndide avansiline tulumaks jäi kehti-ma, ehkki ettevõtted, keda see puudutab, on valjul häälel protestinud.

Aga kahjuks on ettevõtjad sihtrühm, kellega pole kuigivõrd arvestanud ükski partei. Selle põhjus on lihtne: ettevõtjad moodustavad ühiskonnas küll hääleka vä-hemuse, ent siiski vaid vähemuse. Sellepä-rast loobus Reformierakond omal ajal et-tevõtjate huvide kaitsmisest. Nüüd räägib keskerakondlasest peaminister küll ma-janduskasvu toetamisest, aga seda vaid sõ-nades. Arusaama, et lisaväärtust suudavad luua vaid ettevõtjad, mitte riik või valitsus, tema sõnade tagant välja ei paista.

Eelarve miinusesse laskmist ei pea Äri-päeva hinnangul paaniliselt kartma. Ka Reformierakond tegi riigieelarvega hoo-kuspookust, struktuurse ja nominaalse tasakaalu eristamisega alanud raamatu-pidamislik trikitamine algas juba Andrus Ansipi ajal. Selles mõttes ei teinud Kes-kerakond midagi eriti uut, kui nad riigieel-arve miinusesse laskmise seadustasid. Kõi-ge suurem küsimärk seisab endiselt nn strateegiliste investeeringute tõelise si-su kohal.

LOE ÄRIPÄEVAST

Uudis "Riik andis maksusõjas järele" tänases lehes lk 8-9

REPLIIK

Investeeringujutt on inimeste eksitamiseks

Jüri Ratase valitsus on meile lu-banud strateegilisi investeeringuid, mis kasvataksid ja eden-daksid Eesti majanduskesk-konda. Ükski sent laenu rahast või reservidest ei pidavat mi-nema püsikulude või jooksvate kulude katteks.

Eesti majandus ei vaja praegu valitsusepoolset kunstlik-ku stimuleerimist. Eesti Panga hoiatused, et selline stimulee-rimine võib praegu olukorda kehvemaks muuta, Ratase va-litsust ei huvita. Rahandusmi-nisteeriumi värskest avaldatud majandusprognos tegelikult

AIVAR SÕERD riigikogu liige, Reformierakond

» Valitsusliidul ei ole ideid tegelikeks tootva-taks investeeringuteks.

mingit tohutut valitsussektori investeeringute kasvu ei näi-tagi. Investeeringute maht kasvab enam-vähem samas tem-pos nagu ka tänavuses eel-arves, mille oli koostanud eel-mine valitsus.

Tõlgime sõnumid

Prognosis on ka selgelt kir-jas, et valitsussektori investee-ringud kasvavad tänu Euroopa Liidu raha suuremale kasuta-misele ja et järgmistel aastatel jõuab finantsperioodi 2014–2020 rakendamine perioodi kõrgtasemele.

Jüri Ratase valitsuse üm-margused ja eksitavad sõnu-mid tuleb ümber tõlkida nen-de tegelikule sisule vastaks. Suure eelarvedefitsiidi, maksu-koormuse tõusu ja uute mak-sude põhjendamise investee-ringuvajadusega on eksitav. Tegelik põhjus on suured ja riigile üle jõu käivad uue koa-litsiooni tekitatud jooksvad ja järgmiste aastate eelarvetesse kinnistuvad püsikulud.

Valitsusliidul pole ideid te-gelikeks tootvateks investee-ringuteks.

ALLIKAS: AIVAR SÕERDI BLOGI

ÄRIPÄEV EETRIS

Kuidas juhtida loojaid?

Kui palju tunneb Linnateatri direktor Raivo Põldmaa hingesugulust Carabas Barabasiga? Kuidas juhtida meeskonda, mis koosneb loov-isiksustest? Mida on teatri juhtimise mudelist õppida teistel juhtidel? Neile küsimustele an-nab vastuse Äripäeva raadiosaade.

► Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuu-lata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida Soundcloudis.

136

miljonit eurot toovad Eesti riigi-firmad riigieelarvesse sel aastal. Dividendide kogusumma kasvab võrreldes 2016. aastaga ligikaudu 42,6 miljonit eurot. Kokku laekub dividende 12 riigi äriühingult.

MÜÜGIKONVERENTS

26. mail

vaata: www.bestsales.ee

INVESTEERIMISIDEE

Kanada kuld ja kanepitaimed

Möödunud nädalal pani Kanadast kõnelema BlackBerry, mille aktsia rallis üle 15 protsendi. Vahtralehemaal toimuvad investorite jaoks põnevad asjad.

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee

Äripäev

Kui investorid kardavad, et USA aktsiad on ülehinnatud ja sealt pole justkui midagi võtta, samas aga päris suuri riske võtta ei julge, siis on üks alternatiiv Kanada. Suurest riigist on võimalik leida kõike – alates ETFidest ja lõpetades kaunite kasvu- ja dividendiaktiatega.

Saatust määravad raha ja maavarad

Toronto börsiindeks S&P/TSX hõlmab ligi 250 Põhja-Ameerika riigi olulisemat ettevõtet ja seal on suur osakaal pangandusel, metallurgial ja energiasektoril, nii et nafta ja kulla hind mõjutavad seda üsna olulisel määral. Kui võrrelda, mida on viimasel ajal teinud S&P 500 ja Toronto börsiindeks, siis viimane on aastaga teinud suurema tõusu: S&P 500-l oli see ligi 15 protsenti, kanadalastel 17. Kusjuures huvitav

» Nii nagu USA puhulgi, tuleb ka Kanada börsil kaubeldes arvestada valuutariskiga.

LHV vanemmaakler Nelli Janson

on see, et paljud Kanada ettevõtted on paralleelselt esindatud ka USA börsidel, nii et investor saab ise valida, kummas valuutas talle rohkem kaubelda meeldib.

Eestlased on Kanada avastanud

LHV maaklertegevuse juht Alo Vallikivi ütles, et on tähele pannud eestlaste "üllatuslikult" suurt huvi Kanada vastu, suure tähelepanu osaliseks saavad eelõige sealsed kullatootjad ja teised maagikaevandajad.

Seevastu Swedbank Marketi finants-turgude valdkonnajuht Andres Suimets Kanada börsi eestlaste seas populaarseks ei pea. "Tehinguid seal ikka tehakse ja mõningast klientide huvi esineb," nentis ta.

Kanada majanduse eripäraks on üsna suur sõltuvus energiasektorist. Suurriigis pumbatakse kuni 3,9 miljonit barrelit toornaftat päevas ning tegu on äärmiselt suure tööstusharuga, mille õnn ja õnnetus on tihedasti seotud nafta hinnaga maailmaturul. Loodusvarade poolest rikkal Kanadal on ka väga tugev mäetööstus. Kuna sel aastal ootavad analüütikud tooraine-

hindade tõusu, siis ühes sellega oodatakse suuremat tõusu ka Kanada börsidel.

Ka üldised majandusnäitajad toetavad Kanada kuvandit hea investeerimis-sihtkohana: OECD raporti andmetel peaks sel aastal inflatsiooni tase stabiliseeruma 2 protsendi juures, lisaks oodatakse tarbimise hoogustumist. Viimane aitab nii ehitus- kui ka jaesektorit. Suurim jaekontsern on Kanadas Metro Inc, mille aktsia on üsna palju vatti saanud.

Veel on olulised sektorid masinatööstus – Kanadas toodetakse autoosi näiteks Fordile ja General Motorsile –, põllumajandus ja pangandus. Viimase puhul on oluline nn big six – kuus hiidpanka, kes kõik ka Toronto börsiindeksit mõjutavad. Idufirmadest on Kanadal mitu ingliskeelses maailmas tuntud ettevõtet, teiste hulgas näiteks sotsiaalmeediaplattform Hootsuite, fotoplattform 500px ja toiduanalüüsi-leht examine.com.

Kulla hinna tõus tuleb kasuks

Ka LHV vanemmaakler Nelli Janson kinnitab, et Kanada börsil kauplemine on eestlaste jaoks viimasel ajal kasvutrendi näidanud. "Seda eelkõige just kulla hinna volatiilsuse tõttu, sest Kanada aktsiaturul on noteeritud palju kullakaevandajaid," ütles Janson.

Maavarade kaevandamisega tegelevaid ettevõtteid, mille vahel valida, on Kana-

das palju, teiste hulgas näiteks üks maailma suurimaid kullakaevandajaid Barrick Gold. Kontserni aktsia on aastaga tõusnud 34 protsenti ning kasu on talle toonud ka rahutu aja tõttu kerkinud kulla hind. Möödunud nädalal teatas kontsern, et müüs hiinlaste Shandong Gold Groupile 50 protsenti oma Argentina Veladero kaevandusest ning kaalub Nasdaq'i teatel hiinlastega koos Argentina-Tšiili piiril vahepeal soiku jäänud Pascua-Lama projekti arendama hakata. Ning sel aastal sõlmis ta Tšiili projektide koostöölepe ka teise Kanada kullakaevandaja Goldcorpiga.

Lisaks langetas rahvusvaheline kohus Pakistani riigi ja Barricki vahel alates 2011. aastast kestnud vaidluses otsuse viimase kasuks. Samas tabas ettevõtet aprilli alguses tagasilööök, kui Argentina käskis Barrickil Veladero kaevanduse ohutusnõuetega vastavusse viia.

Kanada metallurgiasektor vääriski omaette analüüsi, sest seal leidub tegijaid igale maitsele – väikese valiku leiab Äripäeva ostunimekirjast.

Toronto börsi muudab atraktiivseks asjaolu, et see on Põhja-Ameerika suuruselt kolmas börs, kus on noteeritud üle 1500 ettevõtte. Suurimad neist on näiteks Suncor Energy ja Royal Bank of Canada. "Nii nagu USA puhulgi, tuleb ka Kanada börsil kaubeldes arvestada valuutariskiga," ütles Nelli Janson ja lisas, et Kanada

A Äripäeva Akadeemia

17.05 - 14.06.2017
Kestus: 5 päeva

Tiit Valm

1 499 € (km-ga 1 798,80 €)
Kehtib kuni 27.04.17

Tavahind: 1 599 € (km-ga 1 918,80 €)

Professionaalne projektijuhtimine

Koolitus, mis annab aluse projektijuhi kutse omandamiseks

TASUB TEADA
Ostunimekiri Kanadast

	aktsia hind, CAD	P/E	aktsia aastane tootlus, %	dividendi 12 kuu tootlus, %	2016 käive, mld CAD	kohustused, mld CAD
Energia, metallurgia						
Suncor Energy ▲ osta	40,69	153,6	12,45	2,92	26,8	44
Imperial Oil ■ hoia	40,96	12,1	1,01	1,5	23,4	16,6
Canadian Natural Resources ▲	44,72	0	22,29	2,22	10,5	33
ARC Resources ▲	18,62	33,59	-4,13	3,27	0,97	2,6
Tourmaline Oil Corp ▲	29,13	0	7,14	0	1	2,6
Husky Energy ▲	15,47	17,64	-7,9	0	12,9	15
Encana Corporation ▲	15,66	0	82	0,51	4,2	11

	aktsia hind, CAD	P/E	aktsia aastane tootlus, %	dividendi 12 kuu tootlus, %	2016 käive, mld CAD	kohustused, mld CAD
Kuld						
Eldorado Gold ▲	4,71	191,9	-1,25	0,41	0,57	1,6
Yamana Gold ■	4,02	0	-24,18	0,64	2,4	5,6
Barrick Gold ▲ ■	26,84	36,47	28,7	0,45	11,2	20
Osisko Gold Royalties ▲	15,23	40,93	3,15	1,07	0,06	0,2

	aktsia hind, CAD	P/E	aktsia aastane tootlus, %	dividendi 12 kuu tootlus, %	2016 käive, mld CAD	kohustused, mld CAD
Pangandus						
National Bank of Canada ■	55,12	14,01	28,17	4,07	7,9	220
Royal Bank of Canada ■	96,06	13,53	27,8	3,47		
Bank of Montreal ■	98,25	13,09	24,6	3,53	25	645
Canadian Imperial						
Bank of Commerce ■	113,39	9,75	18,2	4,39	18,6	477
Bank of Nova Scotia ▲	76,78	13,11	23,9	3,9	34,2	838

	aktsia hind, CAD	P/E	aktsia aastane tootlus, %	dividendi 12 kuu tootlus, %	2016 käive, mld CAD	kohustused, mld CAD
Muu						
Bombardier ▲	2,22	0	76,3	0	21	35
Metro ▲	41,52	17,15	-2,9	1,4	12,7	2,6
BlackBerry ■	11,85	0	12,8	0	1,7	1,6

ALLIKAS: TOPYIELDS.NL

◀ **Kanada kullakaevandaja Barrick Goldi aktsia on aastaga kallinenud 34 protsenti.** FOTO: BARRICK GOLD

puhul väärrib mainimist seegi, et riik on kavatses legaliseerida kanepi kasvatamist ja müügi ning Toronto börsil on noteeritud mitu kanepiaktiast. "Kanepiaktiast on praegu nende uudiste valguses kõrgendatud tähelepanu all," ütles Janson. Äsja loodi Kanadas ka maailma esimene kanepifond: Horizons Medical Marijuana Life Sciencesisse kuulub 14 aktsiat, mis peaks aitama fondi investeerijatel riske maandada. Fond kasutab võrdlusalusena North American Medical Marijuana indeksit.

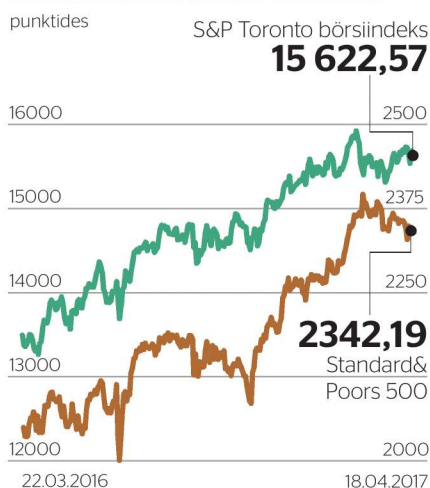
Uudised tehnoloogiasektorist

BlackBerry, mis on Kanada tehnoloogiasektori üks tuntumaid ettevõtteid, tekitas möödunud nädalal väikese sensatsiooni. Ärimeeste mustade telefonidega kuulsaks saanud kontsern väljus mullu riistvara-ärilist ning plaanib nüüd aktiivsemalt "turalist tarkvaraäri" arendada.

Pea 16 protsenti pani aktsia hüppama teade ettevõttele ootamatult süle langedu rahast: nimelt võitis BlackBerry arbitraarhukutus MarketWatchi teatel üllatuslikult USA telekommunikatsioonivarustuse tootjat Qualcommi, nii et viimane peab maksma 815 miljonit dollarit tagasi liiga palju makstud litsentsitasude eest.

Teiseks Kanada lipulaevaks võib pidada lennundusgiganti Bombardieri. Ettevõtte aktsia on viimase aastaga kosunud 55 protsendi võrra.

VÕRDLU
Toronto börsiindeks on USA omast võimsamalt liikunud

TASUB TEADA
Kui palju maksab Kanadasse investeerimine?

LHV vahendab Toronto Stock Exchange'i aktsiaid ning teenustasu on 11 eurot + 0,3% tehingu mahult.
Swedbanki kliendile maksab sõltuvalt väärtapaberikonto tüübist Kanada aktsiate ostmise kas 0,2% või 0,15% minimaalselt vastavalt kas 18,85 või 14,06 eurot.

Naftaäri kui võimalus

Kui nafta hind tõuseb, on mitmel Kanada firmal põhjust rõõmustada. Nende seas on üks riigi suurimaid ettevõtteid Suncor Energy.

Kuigi ettevõtte esindajad on väljendunud rahulolematust mulluste tulemustega ning neid räsivad sel aastal märtsis Mildred Lake'i regiooni naftaväljal puhkenud tulekahju ning selle tagajärjed, siis loodetakse siiski eesmärki täita – kui vaid turg hinda annaks.

Ettevõtte aktsia on aastaga tõusnud 13 protsenti ning kaupleb ligi 41 Kanada dollari juures. Ka Canadian Natural Resourcesi aktsia on aastaga tõusnud – 19 protsendi jagu. CNR on sisenenud ülivõimsalt naftaliivaarisse ning investorid jälgivad ettevõtte samme huviga. Imperial Oil'i aktsia on seestvõttel aastaga tõusnud vaid napilt pooleteise protsendi jagu.

Kontsern on üks Kanada suurim naftatootja ning mullu müüs ta oma Esso-ni-

19 protsendi võrra on aastaga tõusnud Canadian Natural Resourcesi aktsia.

melise jaeäri ning plaanib ärimudelit moderniseerida.

Selleks aastaks aga analüütikud ettevõttele pikka pidu ei ennusta ning Barclay PLC analüütik langetas aktsia hinnasihi aprilli alguses 48 Kanada dollarile.

Kanadas tegutseb ka Norra naftahiid Statoil. Mullu leidis tema Kanada ärides aset kaks suurt sündmust: esiteks tõmmati sealset personali paarisaja inimese võrra vähemaks ning teiseks avastati Bay de Verde ja Baccaieu piirkonnas uued naftamaardlad.

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

REKLAAM

Tähtajaline hois EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank										
kontakteeurige pangaga										
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	0,90	1,00	1,80	1,80	1,80	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	1,20	1,50	2	100/200 (4)
BIGBANK	0,45	0,50	0,60	0,80	0,80	1,10	1,40	1,60	-	500
BIGBANK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hois EUR, %

	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil
Danske Bank		
kontakteeurige pangaga		
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
BIGBANK	-	-
BIGBANK	-	-
Inbank	-	-

Tähtajaline hois USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank							
kontakteeurige pangaga							
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritud; (3) personaalpananduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojärgil; Äripanga jooksva hoise intressimäär on nüüd 0%.

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
BIGBANK Ruutli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee

Versobank Hallivänamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DNB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee

Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD

REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
Creditstar	EE330011038	1.12.2016	1.09.2017	8,00%	kvartaalne	1 000	3 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Creditstar	EE330011046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1 000	12 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1 000	5 000 000
Uvic	EE3300110782	27.11.2015	27.11.2018	10,00%	kvartaalne	1 000	1 500 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1 000	1 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110709	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	5 000 000
luteCredit Europe A8	EE330011020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 000 000
Creditstar	EE330011053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

FONDID

REKLAAM

LHV Varahaldus

19.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a.), %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,61	1,61	1,61	2,61	1,47	3,83	3,98	4,31	476 228 249
Pensionifond M, EUR	1,26	1,26	1,26	1,85	1,13	2,70	3,37	3,84	70 914 822
Pensionifond S, EUR	1,29	1,29	1,29	1,80	0,16	0,21	2,23	2,65	60 923 557
Pensionifond XL, EUR	1,41	1,41	1,41	3,00	1,77	4,62	4,51	5,02	119 819 688
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	1,29	0,04	0,08	2,18	2,84	20 612 488
Täiendav Pensionifond, EUR	1,62	1,64	1,64	3,22	2,35	6,38	6,04	6,16	9 192 085
LHV Pensionifond 25, EUR	1,10	1,10	1,10	3,91	1,10	1,71	2,94	3,75	12 656 383
LHV Pensionifond 50, EUR	1,31	1,31	1,31	5,48	0,98	1,60	3,61	4,47	226 959 917
LHV Pensionifond Intress, EUR	0,94	0,94	0,94	1,59	0,24	0,29	1,45	2,31	4 267 829
LHV Pensionifond 100 Pluss, EUR	1,74	1,76	1,76	8,66	0,63	1,86	4,92	6,31	4 687 326
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,80	0,80	2,00	-0,03	-0,41	0,88	1,94	537 737
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,40	11,52	11,52		1,58	1,35	-7,33	7,47	11 947 408,16
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	9,91	10,01	10,01		5,66	13,15	6,52	4,51	3 867 383,13
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,33	6,40	6,40		5,66	13,15	6,52	4,51	-

Nordea Pensions Estonia

19.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a.), %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	1,12	1,12	1,12	6,32	1,81	6,46	4,44	4,88	211 989 240,50
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,97	0,97	0,97	9,63	2,45	9,99	6,31	6,29	28 443 195,33
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	4,03	1,15	3,46	2,71	3,35	23 491 537,43
Nordea Pensionifond C, EUR	0,89	0,89	0,89	2,25	0,01	0,09	1,92	2,25	13 413 672,94
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,53	1,57	1,55	12,56	3,19	13,78	8,36	8,28	10 675 403,03
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,80	0,81	0,81	3,58	0,94	3,09	3,44	3,57	2 325 767,48

Trigon Asset Management

19.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a.), %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Trigon Balti Fond C, EUR	19,32	20,01	19,61	6,81	2,78	13,29	14,05	10,01	1 456 518,00
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	30,57	31,66							

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Kas hollandlane hakkab lendama?

Lugeja Madis küsis Royal Dutch Shelli aktsiate kohta, mis on viimastel aastatel head dividendi andnud.

Kui praegu Shelli aktsiagraafik lahti lüüa, vaatab sealt vastu punane miinus. Aastaga on ta küll 8 protsenti tõusnud, kuid viimased paar kuud on näidanud langustrendi. Põhjuseks on niinimetatud Nigeeria korruptsiooniskandaal, mis tabas nii Shelli kui ka tema sealset partnerit, Itaalia naftahiidu Enit.

Samas on kontserni käive viimastel aastatel tublisti kahanenud – majandusaasta aruandest vaatab vastu “kõigest” 173 miljardilise käive, samas kui veel 2012. aastal ulatus käive peaaegu 300 miljardile. Põhjuseks eelkõige nafta hinna langus. Kasum kasvas aga 3,3 miljardile ning investoreitele maksti sel aastal ka tuju tõstmiseks prisket dividendi – 1,44 eurot täna ligi 24 eurot maksva aktsia kohta. Kasvanud on ka võlakoores – 180 miljardile eurole.

Lukoilil konkurentsist parem minek

Mulle näib, et analüütikud sellest aga suuremat probleemi ei tee: Shellile on ostusoovituse andnud nii Morgan Stanley, Credit Suisse'i kui ka UBSi analüütikud. Nende hinnangul on tegu on soliidse ettevõttega ning kui tooraineturud taastuvad, siis ühes nendega tõuseb kõrgele ka Shelli aktsia, mis viimase kolme aasta lõikes on 11 protsenti langenud. OPEC näeb nafta hinna taastumise taga kiiremat maailma majanduskasvu – tänavu lubatakse seda 3,3 protsenti mulluse 3 protsendiga võrreldes. Lisaks kavatsevad OPECi riigid jätkata vähendatud tootmishuguga.

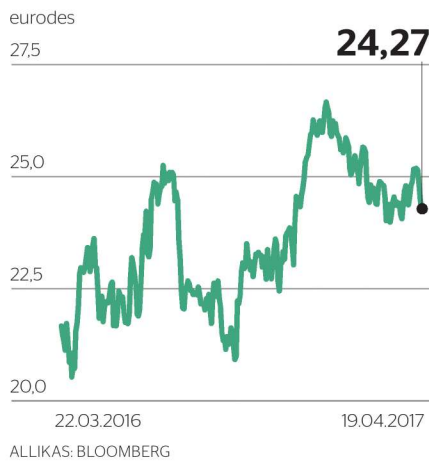
Vaatasin, mida teevad Shelli konkurendid: sarnane areng oli ka Itaalia Enil – aasta lõikes 7 protsendine tõus, samal ajal kui mitme aasta peale on ta veerandi oma väärtusest kaotanud, ExxonMobili aktsia on aastaga 0,1 protsenti langenud, aga kolme aastaga 3 protsenti tõusnud. Idanaabrite Lukoili on aga nii aasta kui ka kolme lõikes veerandi võrra kosunud.

Shell on omamoodi kummaline nähtus. Kui ettevõtte 1907. aastal loodi, siis koosnes ta kahest osast: Hollandlaste N.V.

Londoni ja Amsterdami börsil makstakse A-aktsiate dividendi eurodes, B-aktsiate dividendi aga naeltes.

investor Toomas

HIND Shelli A-aktsia liikumine Amsterdami börsil

Koninklijke Nederlandse Petroleum Maatschappij ja brittide transpordiettevõtte Shell. Kuigi nii tekkis üks ettevõtte, siis tegelikult jäi alles kaks aktsiat.

Aktsiani viib mitu teed

See süsteem kehtis kuni 2005. aasta Shelli bilansiskandaalini, mille järel tehti Shelli A ja B aktsiad – esimene sümboliseerib Hollandi osa ja teine brittide osa. Ja sealt tuleb ka oluline erisus: Londoni ja Amsterdami börsil makstakse A-aktsiate dividendi eurodes, B-aktsiate oma aga naeltes. Vaid New Yorgi börsil toimub arveldamine dollarites. Ning Eesti investor peab arvestama ka maksuerisusega: Hollandis rakendub dividendile 15 protsendine maks. Teise puhul kehtivad aga Suurbritannia seadused.

Kuni möödunud aastani oli olukord seal nagu Eestis, ehk siis dividendide pealt maksu ei tasunud. Ent siis kehtestati saareriigis 5000naelane maksuvaba dividendipiir, alates millest tuleb tasuda 7,5–32 protsendine lõiv.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetuse, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL Kuidas läheb Toomase investeringutel? päevane muutus

-0,19%

väärtus 275 115,79 eurot
53% aktsiad / 40% raha / 7% võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Leroy Seafood	1,39
Apranga	1,12
Olympic EG	1,12
Apple	0,78
Baltic Horizon Fund	0,78
Microsoft	0,65
Berkshire Hathaway B-aktsia	0,34
Tallink	-0,11
Ryanair	-0,42
Statoil	-1,19

Viimased tehingud

Müüs: 9. jaanuaril 250 iShares Stoxx Europe 600 aktsiat hinnaga 36,36 eurot aktsia. Tehingusumma oli 9090 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

Müüs: 9. jaanuaril 442 Ryanairi aktsiat hinnaga 14,68 eurot aktsia. Tehingusumma oli 6488,56 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

SINU ARVAMUS

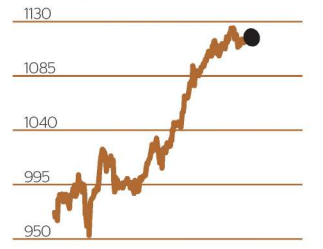
Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

1116,25 +0,08%▲

perioodi kõrgeim 1127,74
perioodi madalaim 955,95

BÖRSIETTEVÕTE

Trigon Property suurendas kahjumit

Trigon Property Development avalikustas oma 2016. aasta majandustulemused, millest selgus, et ettevõtte puhaskahjum suurenes.

Kinnisvaraarendusega tegeleva Trigon Property Developmenti 2016. aasta puhaskahjumiks kujunes 64 468 eurot. Võrreldes 2015. aastaga suurenes kahjum märkimisväärselt (2015 oli kahjum 9322 eurot).

Trigon Property Developmenti suurimad aktsionärid on OÜ Trigon Wood (59,6 protsenti), AS Harju KEK (4,98 protsenti) ja M.C.E.Fidarsi Osaühing (4,96 protsenti). Üle protsendi osalusega aktsionäre on kokku kaheksa.

Praegu omab AS Trigon Property Development ühte kinnisvaraarendusprojekti, milleks on 22,39 hektari suurune maaala Pärnu linnas. Alale on plaanis arendada kommertsinnisvara. Kontserni aktsiad on noteeritud Tallinna börsi lisanimikirjas.

PANE TÄHELE

Swedbank langetas Šiauliu Bankase hinnasihti 62 sendilt 52 sendile aktsia kohta.

Dollari tõusule ei maksa enam panustada, arvavad Goldman Sachsi analüütikud.

Autoototja General Motors teatas, et külmub tegevuse Venetsueelas, kuna riik konfiskeeris ootamatult nende tehase.

BÖRSIKAUBAD

Kütused

USD	20.04
Nafta IPE, bbl	52,94
Nafta NYMEX, bbl	50,82
Mootoribensiin, t	561,00
Diislikütus, t	494,25
Kerge kütteõli, t	485,25
Masuut (1% väävel), t	323,25
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,185

Põllumajandus

nael = 453,59 g	20.04
Kohv NYBOT, USC/nael	136,70
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	471,40
Kakao NYBOT, USD/t	1805,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	148,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	397

Värvilised metallid

USD/t	19.04
Alumiinium LME	1909
Vask LME	5630,5
Plii LME	2150
Nikkel LME	9490
Tina LME	19925
Tsink LME	2565,5

Väärismetallid

USD/unts, unts = 31,105 g	20.04
Kuld COMEX	1281,34
Plaatina NYMEX	977,10
Pallaadium NYMEX	798,00
Hõbe COMEX	18,10

VALUUTA

Austraalia dollar	AUD	1,426
Bulgaria leev	BGN	1,956
Hiina juaan	CNY	7,385
Hongkongi dollar	HKD	8,340
India ruupia	INR	69,243
Jaapani jeen	JPY	116,910
Kanada dollar	CAD	1,442
Korea won	KRW	1222,420
Norra kroon	NOK	9,153
Poola zlott	PLN	4,236
Rumeenia leu	RON	4,534

Euroopa Keskpank

Singapuri dollar	SGD	1,499
Suurbritannia nael	GBP	0,834
Sveitsi frank	CHF	1,069
Taani kroon	DKK	7,439
Tai baat	THB	36,883
Tšehhi kroon	CZK	26,794
Türgi liir	TRY	3,929
Ungari forint	HUF	313,050
USA dollar	USD	1,073

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

BÖRS

Tallinn

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm. %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,380	0,00	-	16,2	4,9%	0,80	0,7%
Baltika	0,310	0,00	-	66,2	4,1%	2,72	0,0%
Ekspress Grupp	1,360	0,74	4 918	9,2	9,1%	0,84	2,9%
Harju Elekter	4,060	0,25	46 054	21,6	5,7%	1,22	3,7%
LHV Grupp	9,430	-1,05	70 907	11,1	23,4%	2,60	0,0%
Merko Ehitus	9,080	0,00	-	26,3	5,0%	1,32	7,0%
Nordecon	1,310	-0,76	1 310	13,9	8,9%	1,24	2,3%
Olympic EG	1,810	1,12	60 983	9,5	26,6%	2,53	8,3%
PRFoods	0,383	-1,03	3 423	33,8	1,9%	0,65	0,0%
Pro Kapital Grupp	1,900	0,00	-	-	-2,7%	1,24	0,0%
Silvano FG	2,830	-1,39	17 878	10,9	24,2%	2,65	3,5%
Skano Group	0,630	3,28	618	134,6	-23,0%	0,63	0,0%
Tallink Grupp	0,936	-0,11	18 678	14,3	5,4%	0,78	8,5%
Tallinna Vesi	14,000	0,72	49 100	15,3	19,4%	2,96	6,4%
Tln Kaubamaja	8,780	0,34	38 525	13,9	15,4%	2,14	4,6%
Trigon PD	0,655	5,82	8 872	139,9	-2,1%	1,23	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,300	0,78	4 422	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emettevõtja osa põhjal

Riia

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,40	3,25	14,2	0,4	-
Latvijas Gaze	8,47	0,00	10,4	0,6	-
Olainfarm	9,98	0,00	14,1	1,5	-

Helsingi

aktsia	hind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus
Citycon	2,24	-0,80	14,9	0,9	9,0
Elisa Comm.	31,76	0,32	19,2	4,8	4,7
Finnair	4,69	-1,26	-	0,7	-
HKScan	3,39	0,30	-	0,5	4,7
Neste Oil	37,83	1,10	-	2,6	3,4
Nokia	4,91	1,15	-	1,4	-
Otvi	28,15	0,72	17,9	2,9	2,5
PKC Group	23,59	-0,13	36,24	3,6	-
Stoxxmann	7,77	-2,63	-	0,5	-
Stora Enso	11,36	1,61	-	1,5	-
YIT	6,72	0,37	-	1,5	3,3

Vilnius

aktsia	hind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,72	1,12	-	2,8	4,4
Invalda	4,400	0,00	-	1,1	-
Linus Agro	0,657	0,46	16,1	0,7	-
Panevezio Statybos	0,970	1,15	-	1,5	-
Siauliu Bankas	0,460	-0,65	2,1	1,2	-
Snaige	0,273	0,00	-	0,5	-

EUR/SEK ▲
9,6259

EUR/RUB ▼
60,6572

Apranga▲
1,12%

Silvano Fashion Group▼
-1,39%

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised: www.aripaev.ee/bors
Turuülevaade: investor.aripaev.ee

LAMMASMÄE

puhkekeskus

Lammasmäe Puhkekeskus kutsub sauna ja seiklema

Lammasmäe Puhkekeskuses tunneb külaline ennast nagu vanajumala selja taga. Esiteks mõjub juba asukoht – kõrgete liivakallaste vahel looklev Kunda jõgi eraldab puhkekeskuse muust maailmast. Ja teiseks pole Lammasmäele tulles kunagi vaja muretseda sellepärast, kas kõik peaks või suvepäevadeks vajalik on ikka olemas. Puhkekeskus hoolitseb selle eest, et külalised saaksid head ja kohalikku toitu, et neil oleks põnevat tegevust, leiab parimad päevajuhid ja sobivad bändid. See sõbralik, aga samas salapärane paik asub kõigest saja kilomeetri kaugusel Tallinnast.

Ürgse väega salapärase paik

Tunnet, et tegu on tõesti omanäolise ja avastamist väärt kohaga, lisab teadmine, et siinsetel radadel liikusid kütid ja kalamehed juba kiviajal. Lammasmäe Puhkekeskuse vahetus läheduses asub maailmakuulus keskmise kiviaja leiukoht Lammasmägi. Kes ajaloost rohkem huvitub, saab minna koos giidiga ajaloomatkale. Kes aga muistsete küttide ja kalameeste kombel innustub kohalikust loodusest, võib koos loodusretke juhiga ette võtta pikema jalutuskäigu. Ka kärestikuline ja vahelduvate vaadetega Kunda jõgi sobib seiklemiseks suurepäraselt. Kanuumatkade hooaeg on juba alanud ja matkagurmaanid ei lase mööda ka seda hetke, kui jõekallastel hakkavad õitsemise toomingad.

Puhka seigeldes ja teadmisi omandades

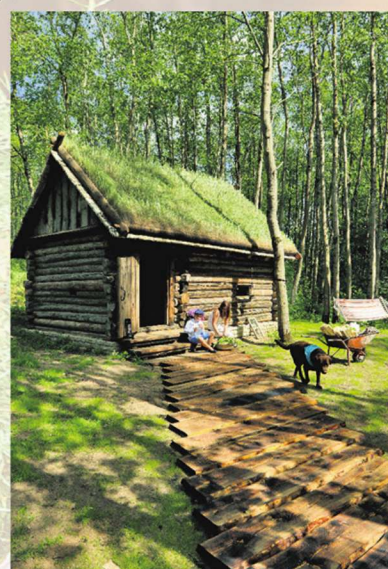
Väikese adrenaliinisüsti saab aga ka trossilaskumisel üle Kunda jõe. Osavuse võib proovile panna vibu lastes ja kirvest visates. Tõsisemate huviliste jaoks on mõeldud lasketiir, kus käivad harjutamas ka jahimehed. Muuhulgas pakutakse seal võimalust harjutada ründava karu tabamist.

Tehnikahuviliste jaoks on just valmis saanud väljakutset pakkuv rada, kus maasturite või ATV-dega jagub põnevust pikkadeks tundideks. Tennise mängustki ei pea puhkuse ajal loobuma, savi-liiva tenniseväljak ootab nii harjutajaid kui võistlejaid. Kes aga tunneb rõõmu rahulikumast tegevusest, on näiteks oodatud valmistama looduskosmeetikat või kogema käsitööveini koolitust koos degusteerimisega jne.

Kohalik toit igale maitsele

Üha enam oskavad Eesti inimesed hinnata värsket ja kohalikku toitu. Lammasmäe Puhkekeskuse menüüs troonivad uluki- ja linnuliharoad. Kohalikud jahimehed varustavad lihakraamiga, maitserohelist kasvatab puhkekeskus ise, marjad ja juurikad tuuakse samuti omakandi taludest. Üheks külaliste meelisroaks on kujunenud vardas uluk, mille valmistamist saavad nad ka ise jälgida. Taimetoitlased ja muude erisoovidega inimesed peaksid oma vajadustest varem märku andma ja nende jaoks tehakse kohalikust toorainest eriroad.

Meelispaik saunagurmaanidele

Lisaks rikkalikule toidulauale on Lammasmäe Puhkekeskus tuntust kogunud oma eripärase saunamaailmaga. Puhkekeskuse territooriumilt leiab 7 sauna. Kolm neist asuvad oamette saunamajades ja seal on hea saunaõhtut pidada väiksematel seltskondadel. Paari sammu kaugusel voolab jõgi, kuhu leiliruumist tulles võib julgesti hüpata. Neli sauna on seotud puhkekeskuse peamaja ehk jahimajaga. Jahimaja leilisaunast avaneb vaade ka peosaali. Teine jahimaja saun on aurusaun, kus saab ette võtta soola-, jää- ja turbaprotseduure. Teel ühest saunast teise võib ennast jahutada basseinis. Jahimajast paari sammu kaugusele jääb Setomaalt toodud suitsusaun ja kappkerisega saun. Just sellist sai näha ka „Kevade“ filmis. Kes saunast jõkke minekut pelgab, saab siin mõnuleda mullivannis või kümblustünnis.

Eesti Saunatee jagab passe

Lammasmäe Puhkekeskuse saunalaval sündis ka Eesti Saunatee idee. Saunateega on ühinenud 23 saunamõnust pakkuvat eripärgelist ettevõtet. Saunatee mõte on selles, et inimesed edendaksid ja hoiaksid meie iidset saunakultuuri ning väärtustaksid saunatavasid. Saunateelised saavad saunatee passi ja sinna templeid kogudes on võimalik pälvida toredaid auhindu.

Kõik oluline ühest kohast

Lammasmäe Puhkekeskuse peremees Meelis Parijõgi toob puhkekeskust iseloomustades välja märksõnad looduslähedane, mitmekülgne, sõbralik ja hariv. 17 aastat kokkutulekute, suve- ja talvapäevade, seminaride, pulmade ning suurte pidude korraldamist on andnud hindamatu kogemuse ja toonud külaliste usalduse. „Tulge tutvuge kohaga, arutame koos asjad läbi ja meie väga paljude erinevate võimaluste hulgas saame nii kindlasti kokku panna just seda konkreetset seltskonda huvitava täispaketi,“ ütleb Parijõgi välja juhise, kuidas saab teha ühe ürituse kõigile toredaks ja meeldejäävaks.

Puhkekeskuses

- Üritused 1-5000-le osalejale
- Majutus 150-le
- Piiramatud telkimisvõimalused
- Suvine peomaja 300m²
- Laste mänguala
- Lökkeplats

Aktiivne tegevus

- Kanuumatkad
- Loodus- ja ajaloomatkad
- Vibulasketiir
- Jahilasketiir
- Off-road safari
- Savi-liivatenniseväljak
- Meeskonna – ja maastikumängud
- Trossilaskumised
- Kirveviskamine
- Võrkpalliväljak

Töötoad

- Käsitööveini koolitus
- Looduskosmeetika õpituba
- Sepa töötuba
- Pilliroopillide töötuba

Saunad

- Suitsusaun
- Kappkerisega saun
- Aroomi-aurusaun
- 3 leilisauna
- Kümblustünn
- Arctic Spa välibassein
- Sisebassein

Lammasmäe, Linnuse küla
44105 Viru-Nigula vald
Lääne-Virumaa

info@lammasmae.ee
Meelis +372 50 13 397
Airi +372 50 34 142
Taivo +372 56 214 721

www.lammasmae.ee

TOOL PARTNER
YOUR DEMAND - OUR SOLUTION

ESINDUSKAUPLUS

Tarne üle Eesti

Silikaltsiidi 8, 11216 Tallinn, Eesti
Tel: +372 50 55 519; E-mail: info@toolpartner.ee
www.toolpartner.ee

KAMPAANIA!

SDS max tööriist + 18 V akutööriist 100% allahindlusega

Telli mistahes SDS max tööriist saad iga tellitud SDS max tööriista juurde valida ühe 18V akutööriista, mille saate 100% allahindlusega! Täpsem nimekiri SDS max tööriistadest **Toolpartnerist!**

www.bosch-pt.com

Professional
Service

3-aastane garantii kõikidele professionaalseks kasutamiseks ette nähtud sinistele elektrilistele tööriistadele. 2-aastane Premium-hooldus kõikidele professionaalseks kasutamiseks ette nähtud Boschi liitium-ioonakudele ja laadimis-seadmetele. Seadmed tuleb 4 nädala jooksul pärast ostu sooritamise kuupäeva registreerida veebisaidil www.bosch-professional.com/warranty

BOSCH
Loodud kestma